

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Jósef-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/3 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Hecc.

Budapest, május 16.

(v.) Politikai izgalomra készülődött az ellenzék, de banális heccelődésnél többre nem vihette. Hát beerte ezzel is. Hivatását nyilván úgy fogja fel, hogy a kormányt nem ellenőrizni, hanem *bosszantani* kell. Az ellenőrzés komoly és fáradságos munka, talán kissé száraz is. Ellenben a bosszantás semmi különösebb készültséget, még csak lendületet sem kíván, elég hozzá egy kis malicia is. Amely ellenzék ilyen könnyű podgyással indul utnak, az ne csodálkozzék aztán, ha az országos közvélemény nem konferálja neki a szellemi gazdagság erényét.

A dologról magáról alig érdemes szólni: merő lappalja az egész. A szélsőbél két tagja tegnap be akart menni a delegáció hadügyi albizottságának az ülésére. A bizottsági elnök nem bocsátotta be őket. A mostani jogrend mellett nem is tehetett egyebet. A delegáció házszabályai csupán a teljes ülések számára kötik ki a nyilvánosságot. Az albizottságok tanácskozásai pedig a 35 éven át folytatott és soha még ellenzéki részről sem kontesztált joggyakorlat szerint csupán a delegáció tagjai számára voltak nyilvánosak. Az albizottsági elnök tehát helyesen járt el, midőn az eddigi joggyakorlat alapján megtagadta a delegációba be nem választott két képviselőnek az albizottság tanácskozásain való jelenlétét s egyben kimondta, hogy az erre egyedül illetékes plénümöt kell az ügyrend megváltoztatását kérni.

Az ellenzék mégis valami *cause célèbre*-félért csinált a dologból. Volt interpelláció kettő is, volt mentelmi bejelentés, névszerinti szavazás kérése s a szavazásnak holnapra halasztása. Vagyis felpékelték ezt a bagatellt egy izgalmas esetnek valamennyi szokásos attribútumával. Csak egyről nem tudtak az

ügyes rendezők gondoskodni: arról, hogy *izgalom csakugyan keletkezzék is*. S isten ucsce, nem csupán a kormánypárton mult, hogy a szenzáció elmaradt, hanem magán az ellenzéken is. Heccnek nézte ezt a dolgot mindenki s ennél több minden erőlködés mellett sem vált belőle. Magáról az eset érdemleges tartalmáról kevés a mondanivaló. A képviselőház tagjai a házszabályok szerint jelenhetnek ugyan a képviselőház minden bizottságának ülésén. Am a delegáció nem a képviselőház bizottsága, hanem az országgyűlés két házáé. Amely testületbe a főrendek és a képviselőház együttesen küldenek ki tagokat, annak a tanácskozási rendjére nézve nem lehet a két ház egyikének házszabálya illetékes. Az adott esetben e tétel helyességét igen élesen lehet megvilágítani. A főrendek házszabályai szerint ugyanis a főrendház bizottságainak ülésein csupán az illető bizottság tagjai lehetnek jelen, de a többi főrend nem. Már most elképzelhető-e, hogy a két ház által együttesen kiküldött delegáció bizottsági ülésein a képviselők *valamennyien* jelen lehessenek, ellenben a főrendek közül *csupán a delegátusok*? Ilyen abszurdumot ugyebár lehetetlen feltenni?

Még képtelenebb az ellenzéki álláspont, ha a pozitív jogi alapról nézzük a dolgot. A Deák Ferenc-féle kiegyezési törvény egyenesen kimondja ugyanis, hogy a delegációra az országgyűlés két házának házszabályai nem alkalmazhatók, *hanem a delegáció maga állapítja meg a saját ügyrendjét*. Hát hogyan beszélhet az ellenzék jogszérelmről ott, ahol a képviselőházi házszabály amaz intézkedését, amelyre panaszát alapítja, a *feltétlen jogerejű törvény* rongja le? Hát lehet-e törvénytelennek mondani azt, ami a törvény betűjével meg egyezik? S lehet-e a törvény alapján olyast követelni, ami törvénytelen?

De hát nem is erről van tulajdonképpen

szó. Ha a mai hecc rendezői kapacitálhatók volnának, akkor a hecc el is maradt volna, mert kapacitálta volna őket a saját józan belátásuk. De ők belelovalták magukat egy képtelen irányba s mire az ülés vége bekövetkezett, már abból is nemzeti sérelem lett, hogy a delegáció hadügyi albizottságának egy szűkebb bizottsága a Bristol-szálló egyik termében akar ülést tartani. Egy hotelszobában való tanácskozás — így szól a nagyhangú panasz — megalázza a parlament méltóságát. Az urak elfelejtik, hogy 35 esztendőn keresztül az osztrák delegáció plénuma egy budapesti szálloda tánctermében ülésezett! S elfelejtik azt is, hogy maga az országgyűlés egyik háza is egy időben a fővárosi Vigadó tánctermében tartotta tanácskozásait! Avagy dehogyan is feledkeztek meg erről, csak nem akartak rá emlékezni. Pedig biztosítják őket, hogy a Vigadó termében tartott parlamenti tanácskozások sokkalta komolyabbak voltak és sokkalta méltóságosabban képviselték a nemzeti akarat magasztos tekintélyét, mint ezek a mai heccelődések. Mert lehet ám egy tánctermében fenségesen képviselni a nemzeti akaratot, s lehet a legdiszesebb parlamenti palotában is farsangi bohózatokat produkálni.

Hát nincs mért tovább feszegetnünk az ügy érdemleges részét. Hiszen hogy csupa hecc volt az egész, az kiderült az ülés végén, amikor egy csapatnyi szélsőbaloldali képviselő átvonult a delegáció hadügyi albizottságának színhelyére s ott bebocsátást nemcsak követelt, hanem kapott is. Még az ellenzéki urak is elmosolyodtak ezen a váratlan megoldáson. Senki sem állta utjokat, az ajtókat sem zárták el előlük, a legcsekélyebb erőszakot sem alkalmazták ellenük. Annnyi történt mindössze, hogy nemsokára, miután elhelyezkedtek a teremben, gróf Szapáry Gyula berekesztette az ülést. Sérelem hát legfeljebb

TÁRCA.

ÚJ VILÁG.

— Történelmi regény. —

Írta: JÓKAI MÓR.

Elnyomja őket a gránit, egész hegybástya szabályos rétegekben, mintha óriások rakták volna szépen téglasorba, rétegek közül törpefenyők csüggnek alá.

Majd oszlopok koloncok vidéke következik: özvönvi jégáramtól gömbölyűre köszörült bálványok, olyanok, mint a kővé vált gombák, festői képtelenségek.

Majd meg száz ól magas meredek fal mentén kell végighaladni, keskeny sziklapárkányon, hátul a falnak támaszkodva, a szédítő, meredek fölött s onnan le a mély vízmosásba, a görgeteg sziklák közé, egyik kőről a másikra ugrálva. Fel a sziklafalra léposóros vezet: ki járhatta azt? Ember-e vagy kőszáli kecske?

A felleptető magasban óriás alakok, talán kővé vált titánok, ölelkeznek egymással: népmesék tündérei. Lenn a völgyben tornácos barlang-száda sötétlik, sűrűn bendő bozóttal, melynek dőttől csipett lombja veressel, sárgával tarkállik. Jó hely a medvéknek.

Egy hepehupás hegy kiválik a sziklatömegből rítkó színével, sötétveres az egész. S tőle

a völgy éppen olyan veresszínű, ahogy a zápor folyvást alámossa. Lehet, hogy kincsbánya az: talán azzá lesz valamikor. E vörös hegyoldalba van beleélve egy csigahegy. Csupa megkövült kagyló százezer év etótti világból.

Amint a vízhozó kanyarodik az ösvény, mutatkozik valami nyoma az életek, a hajdaninak s a mostani nyomorúságosnak.

Egy hegytető lonkáján láthatók a kivágott őserdő törzsei. A gyökereik még most is élnek, de nem bírnak új gesztet növelni, mert a kecskék menten lelegetik a friss hajtást. Egy kőből rakott szárnyék szolgál a koziakknak, meg a pásztoruknak menedékkül a zivatar ellen. Ez az egyetlen emberi lakás az egész pusztaságban. Valami sziklakkal gömbölyűre körülkertelt darab föld elárulja, hogy itt kertészkednek is s a sziklaoldalnak egy keskeny fensíkján, ahová a kecske nem bír eljutni, buján tenyészik az áfonya, a rizikegomba és a nemes gyopár.

A nagy mélységben még élőfák is vannak, oda ut nem vezet, különben azokat is rég kivágták volna.

Ez a Bez-chleba: a Kenyértelen vidék.

Heteken keresztül bujdokolta össze-vissza e sziklatömekelet ut gazdája. Mit kerestett benne? Ott még vad sem lakik. A puskát csak dúvad elleni védelemre hordta a vállán: medve, farkas az van. — Saját maga elől bujdosott. Érezte, hogy az egész élete tönkre van téve: elemészti azt egy önmagának ellentálló szenvedély.

Imádja ezt az asszonyt, akinek a sorsa az ő

kezébe van letéve. Nem lát meg rajta kívül más nőt se ébren, se álmában. Tudja jól, hogy ez a nő mily kinszenvedésteljes életet vonzsol évek óta: elhanyagolva, meg nem értve, nem is ismerve attól az embertől, a kiért magát föláltozta. A hü feleség nem pótolja a ledér némbert. Soha sem. Mindig a kaecér nő a diadal.

És Negrotin látja ezt az asszonyt szenvedni és nem tud segíteni rajta.

Ha ez a nő egy szegény, vagyontalan árva volna, tudná az utját a megszabadításának. Oda csatolná a saját szívéhez, kiszakítaná a kínzó kötelékéből, új életet teremtene körülötte esze és munkája által, boldogga tudná tenni. De utját állja a becsület. Natáliának vagyona van s az ő rá van bízva, becsületeszóra. Az ő lelkére van kötve, hogy ezt az örökösét egy szabadság-martírjának őrizze, pártolja; ha ezt elszakítja férjétől és magához csatolja, akkor közönséges hozományhábászsá süljed ki. — És aztán, teheti-e azt? Natália hitbuzgó. Hát Negrotin micsoda? Senki sem tudja kitalálni, hogy mi a vallása; semmi templomba be nem lép. Talán a *bezpovocik* közé tartozik, akik paptagadók s csak magukban imádkoznak.

Úzte, korbácsolta a szerelem, békőbe verte a becsület.

Talán itt a sziklatömelemben megszabadul vagy a korbácsától, vagy a békőjától.

(Folytatása következik.)

annyi esett, hogy a hadügyi albizottság addig ülészik, ameddig saját magának tetszik, nem pedig addig, ameddig Kubik Béla és társai kívánják. Mire kijöttek az urak a teremből, a nemzeti gravámen már csak annyi volt, hogy az albizottság *szivarszó melletti tanácskozt*. De ezen már ők maguk is kacagtak. Hiszen jól tudják, hogy a képviselőház bizottsági ülésein is megengedett dolog a dohánzás.

Vajjon holnap tovább szövik-e a hecc fonalát? Kitelik tőlük. Csak egyre ne számítanak arra, hogy az ország nagy közvéleménye komolyan veszi ezt az akciójukat. Tegnap arról panaszkodott az ellenzék, hogy lám Ausztriában a legellentétebb árnyalatok is tömörülnek Magyarország ellen. Az osztrák tömörülésre ma *igazán groteszk választ adott a magyar parlament*. Ők elfojtják egymás ellen való izzó indulataikat, későbbre halasztják az egymással való leszámolást, mert e nehéz időkben velünk szemben egységesek akarunk maradni. Mi ellenben veszekszünk, marakodunk, csipkedjük és bosszantjuk egymást, műserelmeket gyártunk, tenyészítjük mestersegesen az ellentéteket, csak hogy azt a benyomást ne kapja felőlünk Ausztria, hogy benünk is megvan az akarat és a képesség a nemzeti erők tömörítésére. Mi egyéb ez, mint felhívás Ausztriához, hogy miatt mi egymással dulakodunk, csak tessék bátran nekünk rontani? Az e fajta heccelés igázán csupán arra az egyre lehet jó, hogy saját érdekeink rovására biztosítsa az osztrák kapzsiságnak a *tertius gaudens* könnyű és jövedelmező szerepét. Biztosítjuk a puccs rendezőit, hogy a közvélemény pártkülönbség nélkül így fog vélekedni eljárásuk felől.

Pünkösdi vihar.

Budapest, május 16.

A t. Ház már szünetre gondolt s a mai ülés napirendjére csak az indeminítás harmadik olvasását tűzte ki. Ezzel ugyan öt perc alatt lehet végezni. De hát mire való a szélsőbal vállalkozó ifjusága? Csinál az napirendet, ha különben nem volna. *Rátkay László és Kubik Béla* csinált mára akkora napirendet, hogy telik belőle még holnapra is.

Ilyenformán ma egészen csinos pünkösdi vihar kerekedett a t. Házban.

Rátkay László és Kubik Béla tegnap föl látogatott a Muzumba, hogy végighallgatja egy-

szer a delegáció albizottságának tárgyalását és személyesen is meggyőződik róla, hogy csakugyan esik-e ott német szó is. A delegáció ülés-termének előszobájában azt mondta nekik *gróf Szápáry Gyula*, hogy az albizottságok ülésai nem nyilvánosak s így őket oda be nem bocsájthatja. Akkor Kubik Béla erősebben is megnyomta a szót, hogy képviselőnek minden bizottságban jelen szabad lennie, mire *gróf Szápáry* úgy oldotta meg a dilemmát, hogy az albizottság elé vitte a kérdést. Viszont az albizottság úgy mászott ki a hinárból, hogy illetéktelennek mondotta magát a kérdés eldöntésére s kijelentette, hogy majd a plénium véleményét a fogja kikérni. Szóval, az a helyzet állott be, hogy a két szélső bal honatyának a plénium szavát kelene bevárnia arra nézve, hogy szabad lett volna-e nekik az albizottsági ülést meghallgatni — tegnap. Ami egészen úgy fest, mint amikor egyszer a Ház ma szavazott névszerint arról, hogy *Issekutz Győző* beszélhet-e tegnap.

Ez adta a mai üléshez a témát, vagy ha jobban tetszik, a pünkösdi viharhoz az anyagot.

Sok sűrű tanácskozás után a szélső bal hadvezetés abban állapotodott meg, hogy elsősorban két sürgős interpellációban teszi szót az esetet. Az egyikben temperamentumosan és kurucosan (erre jó lesz *Rátkay László*), a másikban pedig nagy politikai apparátussal (amire legalkalmasabbnak találtott *Barta Ödön*). *Kubik Bélának*, bár szerepe jutott az előkészítésben, mindössze azt a feladatot szánták, hogy a végén esattanónak jelentse be a tegnapi incidenst — a mentelmi jog megsértéséket.

Ez megállapodás szerint folyt le, természetesen igen csinos viharzások közepette.

Igy *Rátkay László*, aki már egyszer nagy fogadalmat tett a Ház színe előtt, hogy maga áll az ifjuság élére és maga vezeti a tüntetést a *Gotterhalke* ellen — ma kivágta a második nagy fogadalmat is. Kijelentette, hogy be fog hatolni a delegáció albizottságainak ülésibe s meg fogja védeni a magyar nyelvet attól a gyalázattól, hogy német szóval merik felcsereélni. A szélső bal ifjuság el volt ragadtatva a fogadalmától s ahogyan tüntetve éljenzt, úgy hangzott, mintha megint fölzendülne:

— A magyarok istenére esküszünk!

Barta Ödön is össze tudta egyeztetni a nagy politikai apparátust a nagy hanggal. Egy pár sziklával ő is hajigálózott. Egyébként ő is, interpelláló társa is elégtételt, sürgős orvoslást követeltek s az ifju kórus lázongva, fenyegetve kiabálta:

— Nyomban! Azonnal!

Tudniillik, hogy valami tulságosan imponáló vagy félelmes ez a viharzás nem volt, még akkor sem, mikor a néppárti ifjuság kegyesen támogatni méltóztatott a szélső bal ifjuságot. Több volt a hühó, mint a vihar s mikor *Szell Kálmán* miniszterelnök fölemelkedett, hogy a sürgős interpellációkra válaszoljon, nagyon játszi hangot ütött meg.

Alig kelt föl ugyanis, a szélső bal ifjuság már átszólt:

— Ez is lehetséges Magyarországon?

— Idáig jutottunk?

Szell Kálmán mesolyogva tűrte a kis pünkösdi vihart és szóhoz jutván, azt jegyezte meg:

— Sokszor beszéltek s velem már megesezt, hogy a sok közbeszólás sorokban kivetett annyit, mint az én beszédem. De az ma esik meg velem először, hogy *köszbesszónak*, mielőtt még *kinyitottam volna a számat*.

Jóízű mosolygás űlt az arcokra, melyek valami tragikusan addig se festettek. S a miniszterelnök a vihart tovább is könnyedén kezelte, csak a kérdés érdemét tárgyalta azzal a komolysággal, mely őt kis és nagy dolgokban egyaránt jellemzi. Kimutatta elsőbbed, hogy az interpellációk rosszul vannak adresszálva, mert a delegációban nem őt illeti az intézkedés joga s a delegáció törvényadta hatalmánál fogva maga állapítja meg ügyrendét.

Itt a szélsőbal úgy tett, mintha nagyon fel volna háborodva.

— Hát Szápáry nagyobb ur, mint a miniszterelnök?

A miniszterelnök nyugodtan jegyezte meg:

— Oh elismerem, hogy én — nem *Szell Kálmán*, hanem Magyarország miniszterelnöke — a legnagyobb ur vagyok, de amint tudom a magam jogkörét, respektálom a mások törvény-szabta jogkörét is.

Aztán bőven és világosan, egy megtörtént precedens, a Pázmányi-est, világításában is megmutatta, hogy a delegáció még bizottsági üléseit is zártaknak nyilváníthatja, az albizottsági ülésekre nézve pedig a harmin cesztendős gyakorlat során sohasem panasolta fel senki sem, hogy miért nem nyilvánosak. Az országos bizottságot különben sem szabad a Ház bizottságaival összekonfundálni, mert az országos bizottságba a főrendiház is, a képviselőház is delegál tagokat s igazán nehéz volna eldönteni, hogy aztán a törvényhozás melyik Házának szabályai legyenek reá nézve az irányadók.

— Mindkettő! — kiáltotta *Bakonyi Samu*.

— Igen ám, csak hogy a képviselőházi szabályok szerint a bizottsági üléseken minden kép-

szoros értelmében monumentális munkákat hagyott hátra.

Rohanó áradat a napi sajtó működése. Sebes forgataga naponként száz meg száz vezércikket, tárcá-elbeszélést, irodalmi és színi-bírálatot ragad magával. Futásban olvassuk a vágatva oda vetett írásokat és ugyan kinyelzetbe jönnek, ha valaki azt kívánna tőlünk: adjunk számot a benyomásainkról? Soroljuk föl, mi jegyeztünk meg a nyomatott betűk millióiból? Mi az, amivel a lelünk, az elménk, a szívünk *gazdagodott* a napi fogyasztásra szánt roppant készletek mohó befalása után?

Ötvös Adolf is irt, szakadatlanul irt. Évtizedeken át a napisajtó tevékeny, kitűnő munkása volt. De amit ő produkált, annak az értéke maradó. Annak a gondolkodás sulya és a stíl művészete ad állandó becset. Arra egy magas rőptű, elfogulatlan, univerzális képzettséggel és erős judiciummal vértezett lélek igazi műveltségé üti rá a kiemelkedő munkák bélyegét. Amit *Ötvös Adolf* elsőörva irt a napi sajtóban, azt — mint a leartott földön szerte heverő, acélos buzát tartalmazó kalászokat — érdemes volt összegyűjteni. Osze is gyűjtötték három nagy kötetben, öt évvel a szerző halála előtt. Nos, és mi történt ezzel a három kötetel, az esztetikai műveltségnek, a magasán járó filozofiai tudásnak, a finoman, elmésen analízáló modern szellemnek ezekkel a nagybecsű bizonyítékaival? A magyar tudományos akadémián senkinek sem jutott eszébe, hogy a drámáról irt szellemes elméletét valamelyik jutalomdíjra ajánlja. Senkinek sem jutott eszébe, hogy azt az író, aki *Arisztotelezt* élesebb elmével kommentálta, mint sok világhírű esztetikuské, beajánlja a levelező tagok közé. A Kisfaludy-Társaság tagválasztó ülésein kétszer maradt minoritásban. És a *Budapesti Szemlé*-ben kiadták a

jelszót, hogy *Silberstein* szentimentális, fantasztikus, felületes bíráló. (Mert melegen érző szíve volt; mert vaskalapot sohasem tett a fejére, hogy azzal imponáljon; mert százszor többet tudott azoknál, akik felületességgel vádolták; mert nem üttötte agyon körülhateltlen szigorúsággal a szárnypórbálgató fiatal tehetségeket.) A három kötet nagy része pedig ott maradt olvasatlanul a kiadó raktár-polcain. (Aki időközben tönkrejuttott és likvidált.) Azóta talán font-számra mérték ki a sajtósoknak és vegyeskereskedőknek!

Ötvös Adolf az élet arra kényszerítette, hogy a zsurnalizmus szolgáltatában apránként tegye közzé azt, ami dusgazdag elméjéből kikerült. Nem állhatott élénk hosszabb időközökben, nem foglalta kényeibe, nagyobb tanulmányokba, amit értett, gondolt, megfigyelt, mint a jó módban élő külföldi essay-írók és bölcselekdek. Noha nagy-szabású tehetségének, filozofáló hajlamanak és széles műveltségének az írói munkálkodásnak ez a formája felett volna meg legjobban.

De az elmélyedésnek ez a lehetséges talán csak több kényelmet adott volna neki és biztosította volna műveinek a tömörebb egységét. Gondolkodása akkor sem lehetett volna logikusabb, kritikai elméje élesebb, írásának a módja gyönyörködtetőbb. *Silberstein*nak, a napi munkára kötelezett zsurnalistának, kitűnő segítőtársa volt a filozóf, az esztetikuské, a szociológ, a természettudományok magaslatán álló művelt ember, a stíl előkelő művésze, és — ami különös bájt ad írói egyéniségének — a nemes érzésköztől vibráló gyöngéd poétai kedély. Ezek mind beleöntötték csillogó tartalmukat *Silberstein* írásaiba. Kirtákták — hogy úgy mondjam — fényes és szilárd, gyors elmulásnak nem engedő drágakövekkel.

A dramaturg sirjánál.

(Temetői sétá.)

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

Írta: *Abrányi Emil*.

A temetők Budapesten a legszebb parkok. Sok zöldülés fa van bennük, tömördek virágok, gondosan locsolt, pormentes utak és esőnd, jéles esőnd. Abszolút nyugalom. Mindenki hallgat itt. A nagy urak nem henegeznek. A koldusok nem panaszkodnak. Senki sem vitatkozik egymással. A föld alatt mindenki böles, illetudó, méltányos. Jó társaság az azoknak, akik szeretik a békét.

Temetői sétáim közben eljutottam az új zsidó temetőnek ama sirjái, ahol negyven hónap óta *Silberstein-Ötvös Adolf* aluszszá örök álmát.

Emléke még nincs. Különben *Munkácsy* Mihálynak sincs, akit Magyarország legnagyobb festőjének tartunk. *Erkel* Ferencnek sincs, akit Magyarország legnagyobb zeneköltője. *Egressy* Gábornak sincs, akinél nagyobb színész még nem játszott magyar színpadon. És hozzá *Egressy* Gábor már 36 évvel ezelőtt meghalt. Tehát lett volna idő, hogy nagyságához méltó emléket állítsanak neki. De így kell a festőknek, a muzikusoknak, a komédiánsoknak! Ha tábori útegnak, taracknak jönnek a világra, nem sajnáltuk volna tőlük a költségeket s régesrégen megszavaztunk volna nekik egypár bagatell-millióeskat!

Silberstein-Ötvös Adolf úgy halt meg, mint hirlapír. Ugy temették el, mint hirlapírót. És a magyar irodalomnak maig sem jutott eszébe, hogy ez a hirlapíró voltaképpen a legelső filozofusok közül való; hogy ez a hirlapíró filozofiai, esztetikai, dramaturgiai elmélkedések dolgában a szó-

viselő megjelenhet, a főrendiházi szabályok szerint pedig csak az illető bizottság főrendi tagjai.

Igy polemizált a miniszterelnök, hol könyved hangon, hol a törvény és a história világitása mellett. S amikor kimutatta, hogy az egész pünkösdi vihar mondva csinált valami: — akkor előállott az előzékeny, a tapintatos, a békességet csináló Széll Kálmán és azt mondta, hogy mindazonáltal van valami természetes és érthető a szélsőbal kivánságában s azért, ha valamelyik ellenzéki delegátus a teljes ülésben indítványt fog tenni a bizottsági és albizottsági ülések nyilvánossága iránt, ő ezt szívesen fogja támogatni.

Már most azt illetet volna hinni, hogy elül a vihar. Dehogyan ült el. Rátka László és Barta Ödön nem érte be a miniszterelnök válaszával. Rátka Lászlónak még volt egy mondanása, amit nem tudott magába fojtani s a következő csinos inszinnuációt dobta a többség felé:

— Önöknek a magyar nyelv nem az édes anyjuk, hanem a szeretőjük. Amit mi sohasem hagyunk meggyalázni, azt önök eldobják, mielőtt katonai sarkantyuk pengését hallják.

Nagy tetszés a szélsőbalon. Egy kis óvatos rendretartás az elnöki székéből.

S ekkor Rátka kivágta az utolsó szót: — Ha én ott lettem volna tegnap az albizottsági ülésben, én megvédtem volna a magyar nyelvet a miniszterelnök ur helyett.

Barta Ödön is ebben a tónusban beszélt s mindketten nagy művészettel végezték azt a nehezebb munkát, hogy a miniszterelnök világos szavait abszolút ne akarják és ne tudják megérteni. Így hát a pünkösdi viharhoz tovább is tartott s közben hol Bakonyi Samu, hol Rakovszky István téli kísérletet, hogy valamelyes címen szintén szóhoz juthasson. Bakonyit Apponyi leszerelte, de Rakovszky később (szerencsésére Kubik Béla a mentelmi jog állítólagos megsértésének bejelentése során hivatkozott reá) személyes kérdésben csakugyan szóhoz jutott és ekkor formálisan meginvitálta a szélsőbal, hogy tessék neki testületileg ellátogatni az albizottsági ülésekre. Amely invitáció egyébként csak leleplezése volt a szélsőbal tüköri elhatározott szándékának, mert az ifjúság már az egész ülés alatt dolgozott a haditerven, hogy miképpen vonulnak majd át — Kubik és Rátka vezetése alatt — a delegáció ülésébe. S éppen ezzel a hadi plánnal volt kapcsolatos, hogy a szélsőbal husz aláírással holnapra kérte átletelni a szavazást a miniszterelnök válaszában tudomásulvétel tárgyában. Hátha lesz még folytatása a heccnek — mindenesetre legyen tehát még holnap is ülés.

Vegyünk egy termékeny és nagytudású író, aki könyvet akar írni esztetikai, társadalmi, filozófiai kérdésekről. Minden nap megcsinál egy-egy fejezetet, de nem var, amig a kézirat kitesz egy kötetrevalót, hanem a fejezeteket egymásután bocsátja közre, abban a sorrendben, ahogy azokat megírja. Ha végül összegyűjti a fejezeteket, mégis csak együtt van a könyv; együtt van az, aminek a megírására vállalkozott, tehetségének, ambíciójának a legjavával.

Ötvös Adolf cikkei is olyanok, mintha külön-külön közölt részei volnának egy szép, szellemes, tanulságos és egységes alapon koncipiált könyvnek.

Amaz, a gazdag, jómódú tudós, a saját akarata szerint, merő passzióból cselekedett. Ötvös a körülmények kényszerítették rá. De az eredmény egyenlő. Mert Ötvös Adolf, ha tollat vett a kezébe, éppen annyi tudással és kedvvel írt, mint a sok idővel rendelkező essayista, aki nincs napi munkára kötelezve.

Ötvös Adolf magyar nyelven írta meg Dramaturgiai dolgozatait.

Es itt eszembe jut, hogy Ötvös Adolf előtt, aki mesterileg írt németül, tárva-nyitva állott a nagy Németország. Ifjú korában a német irodalom korifeusai közt élt, előkelő drámaírók, művészek és esztétikusok körében. Olyan tekintélyek, mint Laube Henrik, Gottschall, Dingeldeit, bizalmas barátságukra méltatták a szellemes, ambíciózus fiatal író. Ha Németországban maradt, azzal a kiváló talentummal, amivel az Isten megáldotta és azzal a képzettséggel, amit a maga szorgalmának köszönhetett, nemcsak hírt és elismerést, hanem a legfényesebb pozíciókat vihathatta volna ki, a legdagdagabban dotált állások közt válogatható volt. De rajta is erőt vett a magyar ember kiálthatatlan, mindennél erősebb érzése: a hazavágyás. Ez az érzés megállította

Es lesz is holnap ülés. Szavazni fognak Széll Kálmán válaszában tudomásulvétel tárgyában.

De mialatt ez határozatba ment, valami cimen az ügyes Pichler György még felszólalt s beledobta a pünkösdi vihar hangulatába azt a kérdést, hogy vajon miképpen egyezik meg a Ház méltóságával és Apponyi székfoglaló beszédének tenorjával az a faktum, melyről Rakovszky tett említést, hogy a hadügyi albizottság szűkebb bizottsága holnap a Bristol-szálloda harmadik emeletén fog gyűlekezni?

Elbusultán mondták rá szélbalék:

— Egykor a Rád. os mezején gyűlekeztek a magyarok, most a Bristol-szálloda harmadik emeletén!

Mintha évtizedeken keresztül nem mindig szállodában ülésezett volna a delegáció!

... Pünkösdi vihar volt s folytatása ülés után következett. Akkor a szélsőbal csakugyan engedett Rakovszky barátságos fölhívásának és átment a hadügyi albizottság ülésébe. Amiről egyébként külön cikkben emlékezünk meg.

A képviselőház ülése május 16-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, gróf Széchenyi Gyula, báró Fejérváry Géza.

Elnök: Jelenti, hogy Rátka László és Barta Ödön sürgős interpellációt kívánnak intézni a miniszterelnökhez.

Harmadik olvasásban megszavazták az appropriációról szóló törvényjavaslatot.

(Az interpellációk.)

Rátka László előadja azt a sérelmet, amely vele mint képviselővel megeseett. Tegnap déltől Kubik Béla képviselőtársával meg akartak győződni arról, igaz-e, hogy a delegáció hadügyi bizottságának ülésén nemételt is tárgyalnak. Emlenket tehát és hivatkozással a házszabályokra és a képviselőket megillető részvevési jogra, kérdést intéztek az albizottság elnökéhez, gróf Szapáry Gyulához, vajjon bemehetnek-e a tárgyalás terembe. Az elnök megígérte, hogy eziránt kérdést intéz az albizottsághoz s azzal a válaszzal jött vissza, hogy a bizottság nem tartja magát hivatalosan arra, hogy a kérdésben állás foglaljon, de majd előterjesztést fog tenni a plénumban. Fejérváry a képviselőket jogaik és arra a konklúzióra jut, hogy a képviselőnek a delegációk ülésén nem csak joga, hanem kötelessége is megjeleneni, mert csak úgy teljesítheti lelkiismeretesen törvényhozái kötelességét. A delegáció nem centrálparlament, a delegátusok azzal, hogy delegátusok, nem lettek egy fejtel okosabbak, mint a többi képviselő. Nincs joguk kiváltságokat élvezni. Idegen katonatisztek, szivarszok mellett németül szólva, nevével határozhatnak a nemzet sorsa fölött és a magyar képviselőt kizárják az üléseken való részvételből. A hadügyi miniszter pökhendi, gőgösen szól a magyar nemzet jogáról a delegációban. A magyar delegáció a magyar parlament egy küldöttsége, tehát kizárólag magyar nyelven kell tárgyalni. (Ugy

van! Zaj a baloldalon.) Udváriassági ténynek a törvényhozában ninos helye; aki nem tud magyarul, az hallgasson, legyen bár hadügyi- vagy külügyi miniszter. Nem tartoznak és nem is fogják túrni, hogy a magyar delegációban német szó hangozzék el. (Zaj. Helyesítés a baloldalon.) Tovább nem tűrik a visszaéléseket. (Zaj.) Interpellációt jelent be, hogy szerezz-e a miniszterelnök nekik elégtételt, mertők újra meg fognak jelenni a delegáció terme előtt és ki fogják vinni, hogy bejussanak, de akkor ott német nyelven nem fognak többet tárgyalni.

Interpellációk ekként hangzik:

Van-e tudomása miniszterelnök urnak arról, hogy a közös ügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság albizottsági üléseit a nyilvánosság teljes kizárásával tartják. Ha van tudomása róla, szándékozik-e haladéktalanul intézkedni, hogy ezen visszaelés azonnal orvosolva legyen és az albizottsági üléseit is teljesen nyilvánosak legyenek. (Hosszantartó zajos helyeslés élnzés a szélsőbaloldalon.)

Barta Ödön: Pártja nem dacból nem megy bele a delegációba, hanem elvi elhatározásból. A delegációt nem tekintik egyének, mint a nemzet függetlenségére és önállóságára temetőjének. Ez az intézmény pártatlanul áll a parlamentáris államformánk történetében. A delegáció mai formájában a parlament fölül helyezkedett testület, amely neveltségessé teszi a parlamentárizmust. A delegációban megrendölés, alapos tanulmány és bírálat nélkül milliárdokat hajigálnak ki. Ezt a kérdést kö napirenden fogják tartani, mert ezzel az intézménnyel a nemzet önrendelkezési jogát teljesen megsebotják. (Ugy van.) Az albizottságok szinte titokban cselekszik azt. A magyar képviselő jogaik és kötelességeit fejtegeti. Állítja, hogy a delegációnak csak albizottságiban történik komoly tanácskozás, a plenáris tárgyalás — komédia, amelyen már csak formálisan szavaznak, rendszerint egyhangulag, kivéve a néhány ellenzéki delegátus szavazatát.

Az albizottságok olyan fontos fórumok, hogy a közös külügyi miniszter ott mondja el az expozéját is. A miniszternek is ott adják meg a felvilágosításokat. Felelős, alkotmányos testületek ezek. Nem is albizottságok ezek, hanem hadügyi, külügyi stb. bizottságok. A nyilvánosság korlátozása a Ház szuverén joga, amelyet megnyirbálni nem lehet. Így a delegáció nem zárhatja ki a nyilvánosságot. Ha ezt teszi, természetüleg provokálja a parlament beavatkozását, mert mandátusának jogát, felhatalmazás nélkül uszurálja. A házszabályok kimondják, hogy a Ház és minden bizottságának ülése nyilvános. Kivételeket csak esetről-esetre lehet megállapítani. De csak indokolt indítványok alapján. Tegnap két képviselő, jogának gyakorolása ott megjelent, de nem jutott tovább az előszobánál. Neveltségessé, grny tárgyává tették a parlamentizmust. Most különösen a 38 millió ágyúhittel tette aktuálissá az ellenőrző beavatkozást, mert a delegáció vakon szándékozik azt a rengeteg hazszegyet megszavazni. (Zaj. Helyeslés balról.) Pártja csak azért nem megy bele a delegációba, hogy azzal is demonstrálja, mennyire átkosnak tartja az egész intézményt, amelynek alája tesz a feszítő vasat és kiemeli sarkából. (Zajos helyeslés balról.) Sürgős interpellációja ez:

1. Van-e tudomása a miniszterelnök urnak arról, hogy a közös ügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság működése a képviselőket ellenőrzése alól önkényes intézkedések által elvonatik? (Helyesítés a szélsőbaloldalon.)

2. Ha igen: szándékozik-e haladéktalanul gondoskodni arról, hogy ezen ellenőrzési jog gyakorolása még a bizottság jelen ülésszaka alatt érvényre jusson, minek folyamánakképp a zárt

németországi fényes karrierjében és visszaparan-csoltá közénk, hogy nekünk éljen, nekünk írjon, nekünk szentelje mindazt, amit külföldi tartózkodása alatt lelkeben, szívében összegyűjtött. Jutalom fejében hányszor tapasztalt a saját vérei részéről szűkebbül, csunya hálatlanságot! De ha tapasztalta is, nemes szívvel elszenvetete a csapatokat. Nem jutott eszébe, hogy megbánja nagylétségét és expatriálja magát nagyobb hír, nagyobb gazdagság díjában.

A Dramaturgiai dolgozatok rövid előljáró beszédében ezeket írta: „Ha a magyar irodalom méltónak találja könyvemtet, hogy magáévé tegye, akkor művemnek hiányai előtt szemet nem hunyva, mégis büszkeségemnek fogom vallani, hogy a magyar eredeti tudományos dolgozatoknak, a külföldiekkel legalább önállóságára néve vetekező könyveknek számát egygyel szaporíthattam.”

Ime annak, akinek a nagy német irodalom korifeusai helyet kínálta a maguk sorában és aki a modern német irodalom egyik büszkesége lehetett volna, annak csak egy büszkesége van: az, hogy könyvét a magyar irodalom méltónak találja és hogy egygyel megszaporíthassa a külföldiekkel vetekező könyvek számát.

A sirban nyugvó dramaturg nem appellál többé a magyar irodalomhoz. Nem appellál többé senkihez. De nekem a dramaturg sirjánál van jogom kimondani, hogy a magyar irodalomnak alig van értékesebb gyűjteménye, mint Ötvös Adolfnak ez a dramaturgiai hagyatéka.

Ötvös Adolf dramaturgiájának a fő eredetisége abban áll, hogy nem a drámáírás szabályait magyarazza, fejtegeti pedáns tudakossággal, hanem az embert, az eleven mintát állítja szem elé és a legmodernebb elemzés segítségével mutat rá az

emberi jellem fokozataira, vegyületekre. Tisztán kell látnunk, megfigyelnünk és tanulmányoznunk az embert a maga lelki világának ezerféle változatával, éppen úgy, mint ahogy a festő az arcot és alakot tanulmányozza s az arca önti a lelket, az egyéniséget. Hogy tapad a festő az eleven mintához! Hány unalmas, fárasztó ülés, a részleteknek milyen aprólékos meglesése, a mérésnek milyen prózai használat, a színeknek milyen kicsinyes, habozó próbálgatása, vegyítgetése! De ha egyszerre előttünk áll annyi tanulmány és próbálgatás után a beszélő arckép elragadó szimpompájával és ragyogó lelkével, akkor mégis csak imádjuk a művészi géniusz, magasztaljuk a lelkiismeretes művészt, aki a szabadon csapongó képeket odakötötte a természet hű szemléletéhez és így a műnek is megadta a természet örök színt és alakját.

Tanuljunk a festészettől, ajánlja mindnyájunknak a kiváló dramaturg és kifejti előttünk az ember elméletét. Csakhogy ebben az elméletben a hagyományos szűrkességnek nyoma sincs. Ez az elmélet nem akarja pótolni a fantáziát, nem is akar dogmatikus törvényeket szabni a szabad költői érnök, hanem tanítja megfigyelni, boncolni és szerves egészet alkotni azokat, akiknek az a becsvágyuk, hogy embereket állítsanak a színpad deszkáira.

Ötvös Adolf előadása, fejtegető módszere a legvonzóbb konverzáció hangján érteni meg mindenkivel a legkomolyabb igazságokat és plasztikus tollal a dolgok lényegét emeli ki. Egy pár vonással egész korszakok, egész rendszerek művoltát élénk rajzolja. Először a hellénekre mutat, a legnagyobb pszichológusokra és retorokra, akiket a világ valaha ismert. — aztán Shakespeare, akinél az emberi jellemek ellentéteit bámulatos finomsággal látjuk kifejlődni; aki minden szereplő egyén jellemébe leszállott és mindegyi-

ajtk mögött meghozott határozatok a nyilvánosság követelményeinek megfelelően újabb tárgyalás alá vésenek. (Hosszas élekt helyeslés, taps és éljenzés a szélsőbaloldalon.)

(A miniszterelnök válasza.)

Székely Kálmán miniszterelnök: Tulajdonképpen nem is érti, micsoda címen intézik hozzá ezt a két interpellációt. (Egy hang balfelől: Ahá már kibújik!) Nem bújik ki, csak tessék várni. Ha kibújna, akkor mindjárt le is üne és azt mondaná, hogy nem hivott erre lelelni. Csak rá akart mutatni arra, hogy helytelen, hogy hozzá intézik a kérdést. Mint miniszterelnök nem őrre sem a képviselőház szabályainak, sem a delegáció eljárásának. A delegáció egy bizottság ennek az országgyűlésnek a két Háznak országos bizottsága, olyan mint más. A miniszterelnök ebben a bizottságban jogosítva van megjelenni, felvilágosításokat adni, szót kérni bármikor, de végül annak a bizottságnak az eljárását, és pedig a formalitások szempontjából — a nyilvánosság kérdése pedig az — a miniszterelnök intézni hivatva nincsen. (Ugy van! Ugy van a jobboldalon.)

Rakovszky István: A többség vezére!

Székely Kálmán miniszterelnök: Barta Ödön kritikáját, amelyet egy közözi intézményre a delegációra, mint a mi alkotmányunknak és közjogunk bizonyos ügyekre vonatkozólag bizonyos intézményre elhozott, abból az álláspontból és azzal a megjegyzéssel, amelyvel ő a közös ügyek tekintetében bír, jogosultnak tartja. Igaz, hogy tulozott és a konkluziója nem egészen elfogadható, mert oda konkludált, hogy nem fogja tűrni a maga részéről, hogy ezen intézmény tovább működék ebben vagy abban a modorban. Ez az intézmény működni fog addig, amíg a törvény azt fenntartja. (Ugy van! jobboldól.) Ha a törvény azt eltérli, ha megszünteti, vagy pedig akár hatáskörre nézve, akkor egyéb dolgaira nézve módosítás alá veszi; akkor módosítja lesz, vagy el lesz törölve; de amíg a törvény fenntartja, addig bírnit mondanak (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) ezt a törvényt respektálni kell, ezt a törvényt el kell fogadni. (Ugy van! jobboldól.) Hogy jó-e, vagy nem ez az intézmény, azt nem ezen incidens alkalmából kell talán megvitatni. Ez egy nagy közjogi kérdés, amely a mi külön pártállásunknak, programunknak a sarkpontja. (Zaj a szélsőbaloldalon. Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Sehol a világon oly viszonyok nem léteznek, amelyek léteznek e monarchia két állama között. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ez ugy van! Halljuk! Halljuk! jobboldól.) de közjogilag és nem ugy, mint az ellenzék ezt érti. (Ugy van! jobboldól.) Történelmileg sem fejlődött ki olyan kapcsolat, olyan helyzet és olyan viszony nemcsak a mostan fennálló egyes gazdasági, egyes labilis politikai viszonyokat érve. (Zaj a szélsőbaloldalon.) Ez a történelmi fejlődésnek az eredménye; és ezt nem lehet visszaesíteni, mert ez a történelmi fejlődés már Mohácsnál kezdődött. (Ugy van! jobboldól.)

Aki igazságos kritikát gyakorol az összes delegációk felett, akár volt, akár nem volt benne ellenzék, mert voltak idők, mikor volt benne és voltak idők, mikor nem volt benne ellenzék, nem volt eset reá, hogy az a maga törvényes hatáskörét tulépte volna, vagy magát centrálparlamentként gerálta volna, amint itt mondatott, minélgyeg az határozatlan alaptalan és téves feltevés. (Helyeslés jobboldól.) Centrálparlamentről nem lehet szó. Ami pedig Barta Ödönnek azt az állítását illeti, hogy a delegáció a parlament 1616 helyezkedik és milliókat szavaz meg megjegyzé, hogy hiszen a törvény rendeli, hogy a közös köitéseket a maguk meggyőződésük és legjobb hitük szerint ők szavazzák meg.

ket a maga módja szerint beszéltette és vitte akcióba.

Amikor az általános pszichológiai törvényeket fejtegeti, akkor Arisztotelészre támaszkodik ugyan, (akinek alaposabb értője és kommentálója messze földön nincs, mint a mi *Otívós* Adolfunk) de amikor a részletekre megy át, akkor a 19-ik században született ember éles szemével és boncoló bravurjával szedi szét a lelket és a fizikumot. A részletek fölörrolásában, megkülönböztetésében messze fölülmúlja klasszikus mesterét, akitől a logikus gondolkodást megtanulta.

Pompás tömörséggel festi a temperamentum hatását a jellemre s a kor-osztályok és nemek differenciáit. Ebben a fejezetben a magyar dráma-irodalom nivelláló laposságát tudja szemünk elé. Érdekes, amit mond, hogy „mindegyikünkben van valami *Rákóczi* és *Hunyádi* is.” Ez a nemzet — szerinte — még egyetlen intrikus sem produkált. Még a haramiái, a Róza Sándorai is gavallérok. Biberach pedig — némók fokozatos egyéniségeket teremteni nehéz ilyen körülmények közt, mondja *Otívós* Adolf; noha bevallja, hogy már urban vagyunk a teljes, igaz emberábrázolás felé. (Az intrikusokról mondott elmés észrevételle különben megjegyezhetném, hogy a magyar historia sincs erősen jellegzetes intrikusok híjával. Ilyen volt például *Vid*, Salamon király tanácsadója, ilyen *Gara*, aki a Hunyadiak ellen szőtte ügyes és gonosz ármányait. Ezek közé soroznám félig-meddig *Zápolya* Jánost és egészen *Fráter György*öt.)

Egyik legszebb, legelméletesebb és legeredetibb része *Otívós* dramaturgiájának a nő típusáról adott fejtegetés. Kiemeli, hogy a nő kultusza, idealizálása egyetlen irodalomban se fejlődött nagyobbra, mint a magyarban. A nőemancipáció, a nő nemes

Holló Lajos: Állapítják meg!

Székely Kálmán miniszterelnök: Állapítják meg, vagy megszavazzák, nem mindegy? De nem is ugy van, hanem igenis megszavazzák, mert hiszen a költészetben ez a Ház állapítja meg, ez a Ház teszi be, ennek a Háznak az elhatározásától függ, belemege-e vagy nem, ki lehet-e vetni vagy nem lehet-e kivetni Magyarország lakosára. Akkor aztán, és ebben igaz van Barta Ödönnek, joga van a képviselőháznak gyakorolni a bírálatot, szaguru kritikát gyakorolni az eirás felett, a kérdések érdemét is szóba hozhatják külügyi, hadügyi kérdésekben és egész vonalon. A törvény csak azt mondja, hogy számszerűleg nem vitatható és le nem szállítható az összeg. Miért? A törvény filozófiája követeli ezt.

Emlékezteti a Házat, hogy nem hallott még arra nézve panaszt, hogy a delegáció tulépte volna hatáskörét, pedig erős ellenzékkel volt dolgunk. Hiszen ott volt a függetlenségi párt, a mostani párt elődjéből álló igen tekintélyes, igen jelentékeny emberekből álló sereg, a baközép, Tisza Kálmán vezérére alatt. (Mozgás a szélsőbaloldalon.) 60—80 emberből állott.

Kubik Béla: Hamar beadta a derekát!

Székely Kálmán miniszterelnök: A derekbeadás elötről beszélék. (Derültség.)

Kubik Béla: Ily alkalmakra hivatkozik! Szegre akasztotta elveit!

Székely Kálmán miniszterelnök! Hístoritál beszélék. Kubik Béla szerint felakasztotta elveit a szegre. Ő ezt másképpen jellemezte.

Holló Lajos: Pedig az igaz!

Székely Kálmán miniszterelnök: Volt valaha panasza, hozták-e el valaha ebben a Házban sérelmet, hogy a delegáció az ő hatáskörén túl megy és a törvényt megszegie? Soha! Pedig azok voltak oly hazafiak, mint mi mindannyian, és volt ahhoz tehetőségük, mint nekünk.

Miér nem hozakodtak elő azzal, hogy a delegáció centrálparlamenté nőtte ki magát, tuliment hatáskörén. Azért, mert nem volt rá ok és igazi sérelem épp ugy nem törtött tenn, mint ahogy nem törtött fenn ma sem. (Igaz! Ugy van! a jobb-és baloldalon.)

Barta Ödön: Megmutatom, hogy volt sérelem!

Kubik Béla: Nem jaut el annyira!

Székely Kálmán miniszterelnök: Az eljárásban semmi különbség sincs. Azt mondta Rátkay, hogy a külügyi miniszter és a hadügyi miniszter lennének a delegációval és idegen katonasítkész szavazóval szavazzák meg milliókat. Azok az idegen katonák semmit sem szavazzák meg, de azok nem is idegen katonák hanem a közös, osztrák és magyar, a császári és királyi hadseregnek tagjai is oda vannak rendelve. (Ugy van! jobboldól.)

Kubik Béla: Mint Fejérvári ide! (Zaj.)

Báró Fejérvári Géza honvédelmi miniszter: Igen! (Elénk derültség.)

Székely Kálmán miniszterelnök: Hogy felvilágosításokat adjanak, mint referensek a maguk szakkérdésekben. Felhív mindenkit, aki a delegációnak valamikor tagja volt áll-e az, hogy ott akár a közös miniszterek, akár a szakreferensek pökhendi módon, vagy lenézően bánnak a delegációval.

Rakovszky István: Ez nem áll!

Székely Kálmán miniszterelnök: Tudtam, hogy ezt fogják vázsolni!

Nessi Pál: Nem a modorban, hanem az érdemben bánnak így a delegációval. (Nagy zaj és mozgás.)

Székely Kálmán miniszterelnök: Sem az érdemben, sem a modorban! Ott minden kérdésben a felvilágosítást és a választ azaz a tszettelet adják meg, amelylyel tartoznak a törvényhozástul kiküldöttjeink.

Nessi Pál: Miért nem eresztnek be minket?

(Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Magyarul tegyék!) **Székely Kálmán** miniszterelnök: Ért megint más lapra tartozik. Barta Ödön azt mondja, csakhogy diskreditálja az intézményt, hogy ott vaktában megszavazzák mindent. Vastag tővedés van a dolgban. Ezt a tárgyalások is be fogják bizonyítani s ha mincselek is jelen ott a képviselők mindannyian, ez megjelenik a lapokban, kontrolálhatják; őt ellenzékli képviselő van ott, aki szintén kontrolálhatja s ha a több-és oldalán háló képviselők mind hazaüölök is, az az őt nem használó (Derültség a jobboldalon.) s az konstátálni fogja, hogy a tarackokra, a haubicokra sem szavazzák meg ott semmit, amíg be nem bizonyítják, hogy azok ki vannak próbálva. (Ugy van! a jobboldalon.)

Kubik Béla: Lehetetlen, hogy őt ember kontrolálja azt az irrtozatos nagy anyagot. (Mozgás jobboldól.)

Székely Kálmán miniszterelnök: Nem lehet elhallgatni még csak a gondolatát sem az embernek, hisz ma már az sem lehetséges, hogy titokban maradjon az amit négyezemközött beszélünk. Ma tehát a nyilvánosságunk ilyen levégőjében nem lehet azt mondani, hogy ott titokban történik valami, mikor minden bizottságban és albizottságban benne vannak a kompetens ellenzékli férfiak.

Mi az érdeme az interpellációknak, (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Lengyel Zoltán: Most jön a pocseny!

Székely Kálmán miniszterelnök: Dehogy, csak az, ami tölem kitélik fog jönni.

Piohler Gyózó: Minden kitélik a miniszterelnöktől! Nagyobb ur a miniszterelnök, mint grófi Szapáry Gyula! (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Székely Kálmán miniszterelnök: Elismerem Piohler képviselő urnak, sőt vindikálom is magamnak, nem mint Székely Kálmán, hanem mint magyar miniszterelnök hogy nagyobb ur ebben az országban nincsen. (Elénk helyeslés jobboldól. Mozgás a szélsőbaloldalon.) Lám, most meg nem tetszik. (Derültség.)

Kubik Béla: Támogattuk szivesen, csak szerezzen neki érvényt!

Székely Kálmán miniszterelnök: Azonban akár-mekkora ur a miniszterelnök, tartozik respektálni minden hatáskört, amelyet a törvény és a szabályok előírnak az önkét is, másét is a magamét is, mert a magamét is respektálni kívánom. (Helyeslés jobboldól.)

Rátkay azt mondotta, hogy tegnap a hadügyi albizottságban német nyelven loyt a tárgyalás. Tesék distingválni: a delegációban német nyelven történt a tárgyalás. Elöször is a delegációban soha nem ejtett ki német szó nem szabad kiejteni, mert annak és pedig minden orgánom részéről, a közös részéről is, nevéle kizárólag a magyar állam nyelve. De ez egy albizottságban történt és ott is nem a tárgyalás vezettelet nemétill, hanem az igaz, hogy két és egy negyedóra alatt egyéneget delegátustól ballott csak egyéneget német kérését feltenni. (Zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Ki volt az?)

Nessi Pál: Ki volt az? (Zaj.)

Székely Kálmán miniszterelnök: Az sem volt a többséghez tartozó (Derültség a jobboldalon.) és ezt nem szemrehányásképp mondja. Ami azt a sérelmet lényegben illeti, mikor lement a delegációba, találkozt Rátkayval és Kubikkal a folyosón. Nem tudja tehát, hogy miképp loyt le az a jelenet, mert nem volt jelen. Hanem az a sérelem, hogy grófi Szapáry Gyula albizottsági elnök azt mondta volna, hogy mincsekn jogok ott lenni, mert az albizottság tárgyalásai nem nyilvánosak. Ok pedig azt akarnak hogy a miniszterelnök mondja ki, vagy intézkedik — mert oda mehet csak ki a dolog — hogy az albizottság üléslei ezután nyilvánosak legyenek. A törvény

Mély és meggyőző mindaz, amit az akarat fokozatairól, az indulatokról, a szenvedélyekről és végső konkluzió gyanánt az egyéniségek beláthatatlan sokaságáról ír. Dramaturgiája eredeti felfogástól duzzadó, szellemes, tartalmas, elejtőleg végig érdekes. Minden drámaírónak, minden színésznek, minden szinikritikusnak, minden művelt magyarnak melegen ajánlanám, hogy olvassa el... ha még megkapja valahol.

Hát arról az *Otívós* Adolfról mit mondjak, aki poetikus lélekkel felséges igazságokat írt a természetéről? Mit mondjak a nemes humanistáról, akinek a haladó, folyvást tökélyesülő emberiség volt az egyetlen religiója? Mit mondjak arról, aki polemizált Büchnerrel és legyőzte a materializmus erős katonáját? Mit mondjak arról, aki szebbnél-szebb jellemrajzokat írt költőkről és filozófokról, Heineről és Renanról, Giordano Brunoról és Börneről, Mendelssohn Mózesről és Nietzsche-ről, mindig az igazság, a haladás, a szabadelvűség szellemében, mindig a meggyőződés ideális bátorságával, mindig az elsőrangú stiliszta fényes művészetével?

Érzem, hogy sokat lehetne még mondanom. De csak egyet kérdezek: ki érdemli meg jobban a monumentumot, mint ez a bölcs, ez a poeta, ez a nagy gondolkodó, aki hazájának szentelte dusgazdag talentumát, egész érejevel a nemzeti nívó emelésén fáradozott, szétosztotta köztünk tudásának, műveltségének összes kincseit, azután fáradsan, szegényen kiment a városn túl, hogy elfelejtve, emlék nélkül ott pihenjen, ott porladjon a rákoskesztrui új zsidó temető névtelen halottjai közt?

értelmében, a nők magasabb jogkör Magyarországon régen bevégzett volt, amikor más országokban a nő felszabadítására irányuló elmélkedés még csak megkezdődött. Ebből magyarázza *Otívós*, hogy a nők jellemzésében költészetünk erősebb, mint a férfiakéban. Katonánál *Gertrud* és *Melinda* nagyon élesen válnak el egymástól. *Szolgálati* a női jellemeket egészen jól disztigálja; és ugyanezt veszi észre *Madáchtól* *Csiky* Gergelyig minden drámaírónál.

A hetedik fejezetben a Logos-nak, a logikus gondolkodásnak gyújt tömjént és itt a modern francia drámaíródalom nagyszerű dialektikájára irányozza figyelmemüket. A dialektikus iskola *Auquier*-től indult ki és *Sarodónal*, de különösen ifjabb *Dumas* Sándornál érte el a tetőpontot. *Scribe* azzal árulja el ősiságát, — mondja *Otívós* — hogy az ő embereit gyakorta *ölelek* kormányozzák és nem az ész. Találó észrevétel. Ilyen villanás — nagy területeket szempillantás alatt bevilágító — egy-mást követi a mi szellemes dramaturgunknál. Az is milyen igaz, hogy nálunk mindent tanítanak: nyelveket, reális ismereteket, tornát, vívást, de hogy a gondolkodás a legnagyobb tudomány és a legnélkülözhetetlenebb művészet, azt nálunk nem látják be és nincs is rá kilitás, hogy egyhamar jobb meggyőződésre jussanak.

A tizedik fejezetben a lángész magyarázatát adja. Világosan, gyönyörűen összegezi, hogy a talantum sokoldalú, de inkább receptív, asszimiláló; a zseni teremtő erejű, de egyoldalú. A zseniális emberekkel való érintkezés nem kellemes, mert mindig a maguk különleges fogalomvilágában élnek. Annál kellemesebb a talentumos emberrel való érintkezés. A talentumos ember pompás alak, de sorsa kopás és gyors feledés. A mogorva zsenit elkerülék az emberek, de nevét áldva emlegetik a századok.

azonban szabályozza e részben is a kérdést amennyiben a 46. §-a azt mondja: „A bizottságok ülései rendszeresen nyilvánosak lesznek; a kivételi szabályok e részben az ügyrend által foglalt megállapításai, határozat azonban csak nyílt ülésben hozhatók.” Ez tehát statálja, hogy az országos bizottságok ülései rendszerint nyilvánosak, de ha az országos bizottság ügyrendje úgy alapítja meg, az országos bizottság ülései is lehetnek nem nyilvánosak.

Nessi Pál: Tiszta a dolog!
Szóll Kálmán miniszterelnök: Egész tiszta, de ez szól az országos bizottságra és nem szó az országos bizottság által kiküldött albizottságra. (Nagy zaj és ellenmondások a szélsőbaloldalon.)

Nessi Pál: Hohó, csak egy bizottság van!
Szóll Kálmán miniszterelnök: Kérem hiszen a hóhő ninosen benne. (Derűtség a jobboldalon.) Ez egyszerűen csak azt mondja, hogy az országos bizottság ülései rendszeresen nyilvánosak.

Az albizottság határozatait nem hoz, és határozatot nem hozhat és bátor a felett bátoroz is, hogy mit fog véleményezni, de az albizottság csak véleményez, az albizottság csak előkészít, az albizottság csak feldolgoz és mindent a plénumba tartozik vinni. (Ugy van! jobboldal.) Pázmány Dénesei történt előző 13 esztendővel — sem azelőtt, sem azóta ez a kérdés a Házban szóva nem tétetett — hogy a Bécsben egy külügyi bizottság ülésén jelenakart lenni és akkor kimondatott, hogy az albizottság ülése nem nyilvános, hogy ő abban részt nem vehet. Akkor ő azt szóva tette a Házban és a Házban többek között hozzázott a miniszterelnök, a kérdés a Házban megvitattott és akkor az volt a nézet, hogy a házszabályok nem alkalmazzák a delegációra, a delegációnak szabályait annak a saját ügyrendje alapítja meg. Ebben az ügyrendben arról gondoskodás nincsen. Ott az albizottságok kiküldéséről szó nincsen. Miért? Mert ez az ügyrend — nem is volna helyes másként — mindig felhagyja a delegáció elbátározásának, hogy akár-e csak egy bizottságot kiküldjen, mint a minőt kiküld az osztrák, vagy akár-e többet kiküldjen, mint mi kiküldtünk 80 esztendő óta, vagy hogy egyáltalában nem akar-e kiküldeni albizottságot, mert az is lehetséges, hogy az országos bizottság in pleno tárgyalja az összes dolgokat. Már most az a praxis jött jogra, hogy a delegáció albizottságokat küldött ki. Ezen albizottságra nézve úgy interpretáltaot az ügyrend mindig, hogy annak tanácskozásai bizalmas jellegűek és ott nem lehet jelen más, mint aki a delegációnak tagja. De turesa is a házszabályokra való hivatkozás. Melyik házszabály legyen érvényes az ily bizottságban?

Bakonyi Samu: Mind a kettő!
Szóll Kálmán miniszterelnök: A képviselőházé-e, vagy a főrendiházé-e? Há a kétó ellentétben van egymással? Pedig vannak ellentétek.

Bakonyi Samu: Ebben nincsen ellentét!
Szóll Kálmán miniszterelnök: Különbözn megmondotta, hogy miért nem jöhetnek alkalmazásra. Aztért, mert a törvény mondja, hogy a delegáció maga alapítja meg saját szabályait. (Helyeslés a jobboldalon.)

Ezt a kérdést csak indítvány alakjában lehet felhozni bármikor magában a delegációban. Vannak ott ellenzéki tagok, hozzák ezt elő és határozozon e felett a delegáció plénuma, amely a törvény értelmében hivatva van az ügyrendi szabályokat megállapítani. (Helyeslés a jobboldalon.) Es ha az ó egyéni viselkedését kérdik, megváltja, hogy a kérdésnek bizonyos jogosultságát elismeri és talán lehet is teljesítésére módot találni. Nem akképpen, hogy minden bizottsági ülés nyilvános legyen, hanem hogy esetről-esetre mondják ki az illető bizottságok a nyilvánosságot.

Végül megjegyzi, hogy nagyon szeretne volna, ha ott lett volna tegnap Barta Odón, aki azt mondotta, hogy ezeket a bizonyos tarrakokat csak úgy vaktában szavazzák meg. Ha ott lett volna, látta volna, hogy ki lett fejtve nemcsak az, hogy a tarrakok teljesen ki vannak próbálva — hanem az is, hogy a tarrakok azért szükségesek — mert hisz ennek a monarkhiának és ennek az országnak a védelméről és hadsergünk harcoképességéről csak kell gondoskodni — mivel ilyen tarrak-ágyukkal bír már a szeb, a román, a bolgár, a francia s a német hadsereg. Amikor így áll a dolog, hogy már tiszrnyárnak bennünket a szeb, a bolgár, a román hadseregek is, akkor lehetetlen az a lelelősséget magunkra vállalnunk, hogy a mi hadsergünkéről akkor, amidőn kivonul, azt mondják, hogy még annyira sinos felszerelve mint a szeb, a román és a bolgár hadsereg (Helyeslés jobboldal.) Ha az országos bizottságban történik indítvány, — mert az a kompetens egyedül reá, — akkor a maga részéről segédkezet nyujt arra, hogy módok találtassanak, hogy ott ahol lehetséges, a nyilvánosság megjegyzen. (Élénk helyeslés éjénzés a jobboldalon.) Kéri a válaszanak tudomásul vételét.

(Viszonzválasszok.)

Bakonyi Samu a házszabályokhoz kér szót.
Elnök: A házszabályokhoz oszakis konkrét esetben lehet szólni. (Helyeslés jobboldal.) Zaj a szélsőbalon.
Rakovszky István kéri a Házat, hogy engedje meg részére a felszólalást.
Elnök: Előbb az interpellációk sorsát intézzük el.

Rátay László nem veszi tudomásul a választ, mert a miniszterelnök abban nem biztosította a képviselőházat, hogy ilylajta serelemek többé nem fordulnak elő.
Barta Odón csodálkodik a felett, hogy Bakonyinak nem engedték meg a szólást. De reményli, hogy később meg fogják adni. Attérve a válasza, kijelenti, hogy az albizottság lényegét sérített, mert a házszabályok szerint a bizottságban minden képviselőnek joga van megjelenni. Mert kérdés, hogy aki nem hall-

gatta meg a tábornok szemfényvesztő előadását az ágyukról, az honnan tudja meg az ágyuk titkát. Különbözn kijelenti, hogy a delegáció már sokszor tul-lepette batáskörét. Így magához annektálta Bosznia ügyeinek tárgyalását. Végül a Pázmány esetről emlékezik meg s kijelenti, hogy az akkori miniszterelnök álláspontját komolyan megvédeni nem lehet. Nem veszi tudomásul a választ. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Szóll Kálmán miniszterelnök: Bartának azt feleli, aki szerint a regnikoláris deputáció abusus, mert az is csak olyan mint minden egyéb bizottság, a bizottságok mind országos ügyekkel foglalkoznak, hogy nem abban van a különbség; országos ügyekkel foglalkozik minden bizottság de az országos bizottság a két Ház által, az országgyűlés által van kiküldve, egyéb bizottság pedig lehet képviselőházi, lehet főrendiházi bizottság. Es ha ez abusus, akkor szálljon perbe egész jogelődösséinkkel a régi időben, amely megállapította a regnikoláris deputációk fogalmát és a honnét a regnikoláris bizottságok, az országos bizottságok, a maguk eredetét vették.

Az országos bizottság nem idegenre bizza a maga dolgait, nem is bizza rá a maga jogait, hanem kiküldi előkészítés és véleményes jelentéstétél végett a saját kebeléből ezeket a tagokat, hogy adjanak neki véleményét. Az egész világon ez a bevett szokás.

Azt mondja Barta, hogy a miniszterelnöknek nincs igaza, mikor azt mondja, hogy a delegáció sohasem lépte tul a batáskörét, mert tud egy esetet 1879-ből és ez Bosznia ügye. Erre nézve hivatkozik a Ház elnökére. A delegáció a maga hatáskörét a boszniai kérdésben sem lépte tul és nem lépi tul. Es ha 1879-ben grób. Apponyi ama padokról vitatott egy nézetét az a nézet helyes, hogy nincs a hatáskör túllépte.

Az, hogy a delegáció foglalkozik a Bosznia-t illető költségek csak katonai terhekre vonatkozó részével, mert ezek elégtattak a delegáció hatáskörébe és a delegáció nem szavaz meg egy fikarnyit sem egyebet, mint az okkupált tartományokban elhelyezett katonaság költségeit. (Helyeslés jobboldal.)

Rátay László: Elmehetünk a delegációba vagy nem mehetünk? (Zaj.) Há teletjen Magyarország miniszterelnöke!

Szóll Kálmán miniszterelnök: Én érdemileg feleltem! (Egy hang jobboldal: Tessék indítványt beadni!)

Lengyel Zoltán: Há akkor elmevünk indítvány nélkül is; tessék kivezetetni bennünket! (Zaj: Halljuk! Halljuk!)

Elnök: Ha az interpelláló urak nem kívánnak többé nyilatkozni, akkor következik a szavazás a felett, vajlton a Ház tudomásul veszi-e a miniszterelnök ur választ, igen vagy nem?

Erre a kérdésre nézve 20 képviselő névszerinti szavazást kért és ugyancsak 20 képviselő a szavazásnak holnapra halasztását kívánja. (Mozgás jobboldal.) É szerint a névszerinti szavazást a holnapra napon délelőtt 10 órakor tartandó ülésen fogjuk megejteni. (Mozgás és zaj jobboldal.)

Szóll Kálmán miniszterelnök: Gratulálók!

(Mentelmi bejelentés.)

Kubik Béla ugy maga, mint Rátay László nevében bejelenti mentelmi jogának megsértését azért, mert tegnap őket a delegációk albizottságába nem eresztették be.
Elnök: A bejelentést ki fogja adni a mentelmi bizottságnak.

(A vita folytatása.)

Rakovszky István engedélyt kér, hogy a szóban forgó ügyhöz hozzászólhasson.
Szóll Kálmán miniszterelnök: Csak röviden!
A Ház megadja az engedelmet.
Rakovszky István szerint semmi intézkedésre sinos szükség. Minden képviselőnek joga van ott megejenni. A törvény nem engedi, hogy a bizottság a nyilvánosságot kizárja. Felhivja a képviselőket, hogy ma menjenek el az albizottság ülésére.
Szóll Kálmán miniszterelnök: Hecset akarnak csinálni!

Bakovsky István: Az a hecc, hogy felaprózzák a delegációt. Az albizottság szikébb bizottsága ma délután egy szálló harmadik emeletének egyik szobájában tart ülést; felmutatja a meghívót. (Derűtség.)

Pichler Győző kéri a Ház elnökét, hogy üszszeírehetőnek tartja-e a szétközlésében eimondottakka, hogy a delegáció egyik albizottsága a Bristol-szállóban tart ülést.

Elnök: T. Ház! Sziveskedjenek engem meghallgatni, mert több rendeli, egyenesen hozzám intézett kérdésre chajtok választolni, amennyiben az hatáskörömböz tartozik. (Halljuk! Halljuk!)

Rátay t. képviselő ur viszonzváaszának végén ugyanazt a kérdést, amelyet előbb a miniszterelnök urhoz intézett hozzám is intézte.

Barta Odón t. képviselő ur előrebocsátván, hogy az elnöki intézkedéssel vitalkozni, azt vital tárgyává tenni nem kívánja, de — hogy egy szóval jellemezem — mégis tulkapást látott azon intézkedésben, amilyel Bakonyi képviselő urtól evontam a szót azon lefogáson alapján, hogy a 216-ik szakaszban foglalt engedély határait túltepte.

Végül Pichler Győző képviselő ur a delegáció elnökségében történetekre nézve intézett egyenesen hozzám kérdést, hogy én arról a Ház mártóságának szempontjából miként vélekedem.

Barta Odón és Pichler Győző képviselő urak hozzám intézett kérdése re együttesen a következőkben nyilatkozom: (Halljuk! Halljuk!)

Nekem ezokről meg van a magam határozott személyes vélekedésem, amelyet, hogyha mint egyszerű képviselő a Ház padjain foglalnék helyet, ezen vagy

más alkalommal szivesen kifejtétek, azonban azt hiszem hogy csakugyan tullépnék hatáskörömbön, hogyha ebből a székből ebben az irányban bármely nyilatkozatot tennék (Helyeslés.) Olyan bizottságról lévén szó, amely nemcsak a képviselőház, hanem a főrendiház tagjaiból is áll. Még akkor is, ha ezen Házak elnökségeinek a delegációban történetekhez, a delegáció ügyrendjébe tartozó dolgokhoz hozzájárása volna, amit én most vitálni nem kívánok, csak a képviselőháznak és főrendiháznak elnökei együttesen és egyetértve tehetnek azt és akkor is meg kellene iomtolniok, vajlton a törvény szerint, amely a házszabálynál magasabb jogszabályt képez és amely az ügyrend megállapítását a delegációknak hatáskörébe bizza, van-e hozzájárólási jogunk igen vagy nem? (Helyeslés.) Jól méltóztassanak megérteni, én erre nézve sem nyilatkozom sem ide sem oda, mert ha ezen kérdésre való nyilatkozatrol volna szó, akkor nem tartanám magamat illetekesnek arra, hogy a főrendiház elnökének hozzájárulása nélkül ilyen nyilatkozatot tegyek. (Élénk helyeslés.)

Ami mur most Barta Odón t. képviselő urnak az elnöki intézkedésre vonatkozó megjegyzését illeti, azokra teljes jogomban állana nem reflektálni, mint-hogy az elnöki intézkedést vita tárgyává tenni nem szabad és ha mégis reflektálók reá, természetesen ez minden precedensnek megalkotása nélkül csak azért, hogy a házszabályok értelmezése és a vitának vezetése tekintetében semmi léleírteés közlünk ne legyen.

En abban a nézetben voltam és vagyok, hogy a házszabályok 216. §-ában foglalt engedélyt semmiféle kerülő uton nem lehet arra használni, hogy a napirenden lévő tárgyhöz (Élénk helyeslés a jobboldalon) valaki a eliratkozás, vagy a házszabályokban megállapított egyéb jogosultságának alapján ki-vül hozzájáróljon. (Élénk helyeslés a jobboldalon és a középén.) Ez, t. képviselőház, semmiképpen sem tartalmaz kinyilvánítást az illető képviselő urra nézve, hiszen a jelen esetben ki is mondatom, hogy Bakonyi Samu képviselő urnak magvas, tárgyalási és magas színvonalon álló nyilatkozatait már többször halottuk és őt szivesen meghallgatjuk. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Nekem azonban bárkivel szemben ragaszkodnom kell a házszabályoknak azon alkalmazásához, amely legjobb megygyőződésemnek megelel, mert ámbár — amint azon elnöki székfoglalóban, amelyre hivatkozik szivesek voltak, kimondottam — a tanácskozási szabadságnak, a nyilatkozati szabadságnak megóvása az én első kötelességem, de másfelől a házszabályokban megszabott korlátoknak fenntartása (Élénk helyeslés.) szintoly szigorú kötelességem, mert nem szabad megengednem és nem is fogom megengedni, hogy az én vezetésem alatt ebben a Házban tanácskozási anarchia üsse tel a fejét. (Élénk helyeslés a jobboldalon és a középén.)

Erekben voltam bátor a hozzám intézett kérdésekre válaszulni. (Helyeslés jobboldal, Mozgás a szélsőbaloldal on.)

Pichler Győző: A tengerészeti bizottság Budán a Fiume-hotelen fog tartani üléseket Rosenberg elnöklete alatt! (Mozgás és zaj jobboldal.)

(Napirend.)

Elnök: Egyébként, minthogy a mai ülés napirendje ki van merítve és 20 képviselő az interpellációkra adott válasz teletti szavazásnak holnapra való halasztását kéri... (Felkiáltások a jobboldalon: Szavazzunk ma! A bal- és szélsőbaloldalon: Nem, lehet! Ki van mondvá a határozat!) minthogy a szavazás holnapra halasztását 20 képviselő kérte, azt a házszabályok szerint ma nem lehet megejteni. (Felkiáltások jobboldal: Vonják vissza! Mozgás és zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

A honap delelőtt 10 órakor tartandó ülés egyediül tárgya lesz a mai napról holnapra halasztott névszerinti szavazás megejtése és esetleges határozathozatal a Háznak további teendőire nézve.

Taly Kálmán: Honap, szombat lévén, esetleg újabb interpellációk is tehetők.
Elnök: Az magától értetődik. Az ülést bezárja.

A szélsőbali delegátusok.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Husvét vasárnapjától pünkösdig tart, amíg a politikai pletykából valóság válik s ugyancsak ennyi idő kell ahhoz, hogy a politikai pletykálkodó jóvendomondóvá alakuljon át. Ezt onnan tudjuk, hogy husvét vasárnapjára valaki azt híresztelte, hogy a szélsőbaliak elhatározták, hogy bemennek a delegációba. Akkor ez pletyka volt. Aki híresztelte, még pletykálkodó volt. Ma a pletyka valóság lett, a pletykálkodó pedig jóvendomondóvá finomodott. Igaz lett minden. A szélsőbaliak ma csakugyan bemennek a delegációba. Bementek pedig szépen, sorban, párosával. Amíg hívták őket, a viláért se mentek volna, ma, hogy senki sem hívta őket, nagyon szivesen mentek. Ki érte meg ezt az észjárás s ki ismeri utjait a politikai szeszélynek?

Rátay László és Kubik Béla Kossuth-párti képviselők tegnap vendégségbe akartak menni a delegáció hadügyi albizottságának ülésébe.

— Van-e jussunk hozzát? — kérdezte Rátay a lépcsőn fölmenet.

Kubik nem felelt egyenesen, hanem leveztelte a télt:

— A delegáció nem más, mint bizottság.

Az albizottság sem más, mint bizottság. A bizottság minden körülmények közt olyan valami, ahova képviselőnek be szabad mennie, következőképpen jussunk van hozzá.

Gróf Szapáry Gyula elnök és báró Wodianer herceg azonban másként okoskodtak s nem eresztették be a két képviselőt.

— Ilyent még nem hallott a világ. Képviselőket be nem ereszteti valamely bizottság ülésére! Hát minek van akkor bizottság a világon, ha nem annak, hogy végighallgassák!

Kubik rögtön a fejéhez kapott:

— Hah! Meg van sértve a mentelmi jogom.

— Az enyém is — mondta Rátkay fájdalmasan. S így történt, hogy ma két interpelláció s mentelmi sérelem bejelentése miatt forrongott a szélsőbal a t. Házban. Hogy a forrongás miként folyt le, arról lapunk más helyen számolunk be. Itt csak annyit mondunk el, hogy mikor gróf Apponyi Albert elnök berekesztette az ülést, a szélsőbali padokon hangosan buzditották egymást az emberek:

— Menjünk együtt a delegációba!

Pichler Győző tüzelt:

— Be fogunk menni az albizottságba. Előre!

— Menjünk, menjünk!

Megmozdult a birhami erdő. Fölfelé folyt a Duna vize. A szélsőbaliak egymást buzditották, hogy menjenek be a delegációba. Az *alkos* községek boszorkánykonyhájára, osztrák generálisok közé, akik most haubitökről tartanak szakelőadásokat odaát a Múzeum nagytermében s ahol milliókat szavaznak meg puskára, ágyura, kardra. No ha ezt a harci készséget sem bámulja meg a magyar, akkor igazán vége a régi harcias erényeknek. Nézzétek meg Pichlert, amint elül rohog a csapat élén s utána a kurucook tábor! Rigó Ferenc sarkantyúja csak úgy peng jártában.

— Mi lesz most? — kérdik a járatlanok.

— Mi? Betörök az ajtókat. Leszerelik a generálisokat, elszedik a haubitökeket. Megmutatják, hogy nem félnek az egész osztrák armádiától sem.

Nagy tüzzel indult a dolog. Harmincöt év minden delegációja iránt összegyülemlt harag volt kitörőben — állítólag s a gyengébbek aggodalmasan néztek körül, hogy csak olyan kevés rendőr áll már a Ház előtti poszton. Ha ez a Pichler megharagszik, igazán képes valamit Botond-féle akcióra s beveri a Múzeum kapuját.

A Múzeum-kertben azonban esőndesen játszottak pittykövet a gyermekek a verőfényen s az a két gyönyörű orgonabokr, mely egy pár nap óta hányja a virágát, az is békésen, esőndesen illatozott. A Múzeum kapuit sem kellett betörni. Nyitva álltak. A Múzeum portása azt nézte, hogy miért jönnek ezek olyan dühösen, hogy még a palcájukat se teszik le a garde-robba. De jó szimatja volt. Nem szólított meg senkit sem. Félt, hogy ebből is közjogi sérelem lehet.

A Rigó Ferenc sarkantyúja már ott pengett a hosszú folyosókon s a gipszszobrok bábáskodva néztek Pichlerre. Ok Pompéjiból s más elásott városokból kerültek ide s azóta nem láttak ilyent. Méltán meg lehetett lepődve, de ők sem szóltak. Nyilván mert ők is féltek attól, hogy hátha közjogi sérelem esik. És éppen oly némán, mint a gipszszobrok, fogadták a szélsőbali jövevényeket az ülésterem előtt ülő katonák. A tengerészeknek Rigó Ferenc imponált. Minden, ami a lovaskatonára emlékeztet, irigységet kelt a tengerészekben. Már pedig Rigó Ferenc sarkantyúja harciasan pengett. A gyalogos katonák azt bámulták, hogy milyen szépen tartják a sort a szélsőbaliak, mintha csak a közös hadseregben tanulták volna. De szótlanul nézték. Ők is sejtették, hogy egy szó elég ahhoz, hogy kész legyen a közjogi sérelem. Az előszoba fogásain szép rendben függtek a kardok, katonasapkák s a skarlát-bélésű generális-köpenyek. A nagy, kerek asztal mellett violaszínű főveges pap állt s megrettenve nézett a betóduló emberekre. Titokban talán keresztet is vetett. Az ajtónál azonban nyugodtan fogta föl a dolgot s mosolygott. Rátette kezét a magas szárnyajtó kilincsére.

— Az ülésebe akarunk menni — mondta

Pichler haragosan.

— Oh kérem — mondta az ajtónáló nagyon alázatosan s úgy kinyitotta az ajtót, hogy azon még egy függetlenségi többség is bemehetett volna.

Egy percig csönd volt. Valami meglepetészerű némaság.

— Hát semmi ellenkezés? Az embert csak úgy beeresztik, mintha semmi sem volna. Ez nem is mulatságos. Ez nem is érdekes!

Odabenn komolyan tárgyaltak. A Munkácsy nagy képeről bábáskodva néztek le a festett alakok. Lehetetlen volt arra nem gondolni, hogy ime, ez már megint a magyarok bevonulása...

Szapáry elnök hirtelen kijelentette, hogy a tárgyalás alatt lévő tétel el van fogadva. Aztán gyorsan berekesztette az ülést és folytatását holnap délelőtt tizenegy órára halasztotta.

Ezalatt a szélsőbaliak elhelyezkedtek odabenn. Szép sorban ültek egymás mellé, csak Molnár Jenő változtatta az ülését. Ha már ott volt, ki akarta próbálni, milyen ülés esik a delegáció székein. A többiek azonban szorosan egymáshoz simultak. Pichler, Krasznay, Lukács Gyula, Rákosi Viktor, Rátkay László, Reich Aladár, Ráth Endre, Leszky Gyula, Nessi Pál. Két Ugronpártit is elvitt a kíváncsiság, Lovászgyártont és Hellebronth Gézát. Most tünt ki, hogy a vezérek hiányzanak. A pártok elnökei nem vettek részt a támadásban. Nem is volt szükség. Űtközet híjján a köztvitteik is jól megállták a helyüket.

Hanem Rakovszky István nem akarta ennyiben hagyni a dolgot. Szót emelt s azt kérdezte az elnöktől, hogy miféle jogon akadályozza meg, hogy az országgyűlés bármely tagja jelen legyen az albizottság ülésén.

Gróf Szapáry azt felelte, hogy ezt a kérdést, melyben ő önkényesen nem dönthet, majd a delegáció plénuma elé viszi.

Ezentul aztán már nem lehetett se tenni se beszélni. Kriehammer kísélt a tereméből. Egy csapat generális ment utána. Vezérkari tisztnek nagy börtáskákban vitték az irataikat. A tengerésztisztek cigarettázva álldogáltak s tanácstalannul néztek egymásra. Ők nem tudták, hogy már most hazamehetnek-e, nem-e.

A delegátusok kedvetlenül jöttek ki az előcsarnokba s élénken tudakolták:

— Hát mi lesz most? Mit akartok?

— Holnap is eljövünk s mindaddig eljövünk, amíg ki nem erőszakoljuk jogunkat.

Kriehammerre akkor adták föl a nagy skarlát-köpenyeget. Fölkötötte a kardját s egy kicsit szénézett. Az erőszak szó tűhetett meg a fülét. De nem szólt semmit. Hátha közjogi sérelem lett volna, ha ő is erőszakról beszél.

Odalent a Múzeum kertjében ezalatt csoportok képződtek. Báró Fejérváry a fejét csóválta, mikor meglátta a visszatérő csapatokat:

— Ejnye — mondta — kár volt ilyet eslekednetek!

— Nem volt kár bizony — mondták. — El fogjuk érní, amit akarunk.

— El — mondta újra a honvédelmi miniszter — de ennek nem ez a módja.

Az utca járdáján Széll Kálmán és Apponyi Albert fogadta a csoportot.

— Nos? — kérdezte. — Mi történt?

— Bementünk és leültünk. Az elnök pedig hirtelen bezárta az ajtót.

— Oh ez nem jól van — mondta a miniszterelnök nevetve. — Ha én vagyok az elnök, hát szépen beeresztelek benneteket, de rátok zártam volna az ajtót. Bizony ott fogtalak volna benneteket.

A szélsőbaliak nem engedték magukat. Egész kis parlamenti vita támadt az utca közepén. Az utca népe körülállta a vitatkozókat, mire Apponyi Albertnek rögtön megvolt a helyes észrevétele:

— No, most már csak nem szólhattok, hogy nincs elég nyilvánosság.

Báró Fejérváry háromszor is odaszólt a miniszterelnöknek, hogy oszlassa föl az utcai országgyűlést, de Széll Kálmán nem engedett, amíg csak egy ellenvetést is le nem győzött. Aztán meghajította magát s így szólt:

— Ugy! És most tartatok meg továbbra is jóindulatotokban.

*

Az incidenssel már holnap foglalkozik a delegáció plénuma, amely remélhetőleg meg is találja a megoldást. Ugyanis gróf Andrássy Gyula, a magyar delegáció elnöke, az országos bizottság nyolc tagjának indítványára a delegáció teljes ülését holnap délutáni 4 órára egybehívta. Ezen az ülésen fogják elhatározni, vajjon az országos bizottság albizottsági üléseiben oly országgyűlési képviselők, aki nem tagja az országos bizottságnak, jelen lehet-e, vagy nem?

BELFÖLD.

Listák. A szabadelvűpárt körében szőtt összeesküvésről és ezzel kapcsolatban mindenféle cifra dologról ad ma hirt egyik-másik laptársunk. Konstatálnunk kell, hogy úgy, amint ezek a lapok előadják, semmimsem igaz az egészről. Hanem mivel ez a pletyka napvilágot látott, helyénvalónak látjuk elmondani azt a valóságot, amelynek elferdítéséből a kőszá hirt keletkezhetett. A valóság ez. Két lista keringett a napokban a szabadelvűpárt klubjában, amely listáknak az eredete a következő: *Horánszky* Nándor halála után a többségnek azok a tagjai, akik azelőtt a volt nemzetpártéhoz tartoztak, igyekeztek, és pedig az ő részükől érthetően, abban az irányban hatni a miniszterelnökre, hogy amennyiben lehetséges, a kereskedelmi tárcára alkalmas embert az ő soraihoz keressék. Később azonban maguk is belátták, hogy ez nem lehetséges és belenyugodtak a megoldásba. Még mielőtt ez megtörtént, voltak a régi szabadelvű képviselők között, akik attól tartottak, hogy a volt nemzetpártiak részéről mellőzésük miatt valamely támadás érhető Széll Kálmánt, és szükségesnek látták, hogy számbavegyék a pártnak azokat a tagjait, akikre számítani lehet, ha egy ilyen támadással szemben szükséges lenne a miniszterelnök körül való sorakozás. Ez az egyik lista története. A másiké pedig az, hogy a volt nemzetpártiak viszont az szabadelvűek részéről keletkező támadástól féltették Széll Kálmánt s erre az eshetőségre készítettek egy névsort Széll Kálmán, szerintük, föltétlenül megbízható híveiről. Mind a két listának közös vonása tehát az, hogy Széll Kálmán mellett való állásfoglalásra készült, nem pedig ellene szervezeti összeesküvés. Mellesleg megjegyezzük, hogy az egyik lista éppen olyan önkényes, mint a másik, mert mind a kétéről hiányzik néhány képviselő neve, akikről pedig köztudomású, hogy tűzbe-vizbe megy Széll Kálmánért. Az egészről pedig az látszik, hogy a szabadelvűpárt egységes ragaszkodással és bizalommal tömörül Széll Kálmán körül s az a két lista, amelyben némelyek a szakadásra és frondörködésre való készülődés jeleit látták, valójában a szabadelvűpárt érzelmi egységét demonstrálja. Az egész dolgot mégis — ha már nem mellőzhetjük hallgatással — mind a két részen elhibáztunk kell mondanunk, nemcsak mert szükségtelen volt, hanem mert alkalmas volt arra, hogy ellenkező, káros látszatot keltsen és — mint a következmény mutatja — mindenféle izetlen mesének legyen a kutforrása.

Bánffy az önálló vámterületről. Báró Bánffy Dezso főudvarmester a *Magyar Közélet* legújabb számában folytatja a nemzetiségi politikáról és a dualizmusról szóló elmélkedését. A tanulmányának ez a része nem éppen érdekes, kivéve egy passzusát, amelyet az író csak mellékesen szőtt közbe. Ez így szól:

Jelen fejtegetésünk keretében a gazdasági kapcsolat kérdéseivel foglalkozni nem kívánunk, egyrészt azért, mert magyar nemzeti szempontból csak közvetve van jelentőségük; — de azért sem, mert a már végtelenül buzgó gazdasági kiegyezési tárgyalásoknak reménytelenné lenni kezdő alakulása kérdésessé teszi, vajjon nem jött-e már el az ideje annak, hogy mi is, kik a gazdasági kapcsolatok tisztázását Magyarország gazdasági s némileg politikai érdekeinek szempontjából is, föltétlenül kívántuk — ne lássuk-e eljötnék az időt — a bizonytalanság tarthatatlanságára és káros voltára tekintettel: — ne lássuk-e eljötnék az időt arra, hogy eddigi álláspontunkat föladva, a gazdasági külvilág esetleges és remélhetően csak időleges hátrányai dacára, az állandó és, ha egyébben nem is, de

állandó voltában elnyújtó gazdasági különválasztás álláspontjára helyezkedjünk? Nem a végelhatározás meggyőződése mondatja ezt velünk, csak a jövő iránti aggodalom, nem is úgy, mint föltétlen követendő irányzatot s csakis, mint előbb-utóbb megfontolandó: — mert a bizonytalanság már közel vitt a tönk széléhez és várnunk már tovább alig lehet.

Amit ebből a jellegzetesen Bánffy-féle, kacskaringós körmondatból kihámozni lehet, az semmi más, mint amit mi már báró Bánffy Dezső miniszterelnöksége alatt is váltig hirdettünk, s amit báró Bánffy Dezső akkor lapjainban is, a maga fogyatókos elokvenciájával is mindenképpen megdönteni igyekezett.

A kiegyezés. Amint Bészöly jelentik, a német pártok vezetői a képviselőház mai ülése előtt Széll Kálmán tegnapi nyilatkozata dolgában Koerber miniszterelnökkel arról tanácskoztak, vajjon célszerű lenne-e ezt az ügyet az osztrák parlamentben szóvá tenni. A pártvezérek abban állapodtak meg, hogy most nem indítanak parlamenti akciót s annak a véleményüknek adtak kifejezést, hogy nem kell se tollharcot, se parlamenti háborút kezdeni, hanem arra kell törekedni, hogy a kiegyezés mentől hamarabb megvalósuljon.

A tápói mandátum megsemmisítése dolgában ma dr. Nagy Emil ügyvédől, a kérvényező közbatalmazójától a következő nyilatkozatot kaptuk:

A mai lapokban a tápói választás érvénytelenítése dolgában megjelent közlemények tévesen közlik a Kuria ítéletét. Engedje meg a tekintetes szerkesztőség, hogy én, mint a kérvényező közbatalmazója, a közleményt a nagyközönség helyes tájékoztatása végett a következőkben helyreigazítsam: Téves az, mintha a Kuria azért nem mondotta volna ki Kelemen Bélat megválasztott képviselőnek, mert ő reá valami vesztegetés derült volna ki. Kelemen Bélat azért nem mondotta ki a Kuria megválasztott képviselőnek, mert ilyen átszámításnak csak oly szavazatokra nézve lehet helye, amelyeket a választási előírások helytelenül utasított vissza, vagy helytelenül fogadtak el. Elettét és itatót választók szavazatát csak leszámítani lehet, de átszámítani nem. A jelen esetben úgy állott a dolog, hogy én kimutattam három Kelemen-párti szavazóra, hogy az elők helytelenül utasította őket és két szavazatra kimutattam, hogy Enyediére helytelenül szavazták őket, mert nem voltak választók. Így tehát Enyedi hét többségre szállt kettőre, de viszont a választás védői is kiderítettek két ilyen szavazatot. Tehát az átszámítás nem sikerült s így maradt Enyediének négy többsége. De ehhez járult tiz etettét és itatót szavazatok szavazatának leszámítása (átszámítás nélkül) s így maradt Enyedi Lukács hat szóval kisebbségben, de Kelemen se lehet kimondani képviselőnek. Az átszámítás kérdéséről teljesen függetlenül foglalkozott a Kuria a választási védelem ama vádjával, hogy Kelemen Béla a göböljárás kápolnára adományt ígért. Megállapította a Kuria, hogy erre nézve hitel érdemi bizonyíték emez eljárás keretében nem merült föl. Mindazonáltal, minthogy az adomány állítólagos ígérését a választási védelem egyáltalán bizonyítás tárgya véta és törvény 126. §-ának szigorú értelmezése alapján az iratokat át kellett tennie az igazságügyminiszterhez, de ez Kelemen nem érinti. Ez a Kuria ítélete. Dr. Nagy Emil.

Magyar delegáció.

Budapest, május 16.

A magyar delegációnak ismét két albizottsága: a tengerészeti és a hadügyi tartott ülést ma délelőtt. Mindkettő nagy részletességgel tárgyalta a róla tartozó költségvetést, úgy, hogy egyik sem fejezhette be ma a részletes vitát. A tengerészeti albizottság ma nagyon behatóan foglalkozott a haditengerészet szükségletei beszerzésének kérdésével. A hadügyi albizottság főtémáját a magyar ifjaknak a katonai akadémiák növendékei közt való arányszáma adta. Egyéb-ként csupa kisebb részletkérdéssel foglalkozott az albizottság.

Ennek az albizottságnak az ülése alatt történt az az incidens, hogy egy csomó képviselő bevonult az ülésterembe. Erről külön számolunk be. Az ülésekről szóló részletes tudósításunk a következő:

A tengerészeti albizottság.

A magyar delegáció tengerészeti albizottsága délelőtt 10 órakor folytatta tanácskozását Pallavicini Ede őrgóf elnöke mellett.

A fizetések tételét megjegyzés nélkül megszüntették.

A létszám tételeinek tárgya át pedig feltűggesztette mindaddig, amíg a miniszterelnök az albizottság ülésein megjelenetik.

A tengerészeti akadémia tételénél Okolicsányi László kérdést intéz az iránt, hogy a tengerészeti akadémia való felvételénél nem lenne-e alkalmazkodni a magyar középiskolák tanrendjéhez.

Báró Spaun Hermann tengeragy kijelenti hogy mivel Wassics Gyula vállas- és közoktatásügyi miniszteről kapott felvilágosítás szerint az osztrák és a

magyar középiskolai tanrend közt nem nagy a különbség, e kérelem teljesítése nem fog nehézségbe ütközni, annál kevésbé, mert egy előkészítő tanfolyam szervezése is tervbe van véve.

A tételt elfogadták. A flotta anyagszerelék jövedelmének tartására, pótlására, izeme és az anyagszerék beszerzése tételénél Rosenberg Gyula kérdi a haditengerészet vezetőségét, nem volna-e hajlandó jövőre az e címben foglalt kiadásokat a költségvetésben jobban részletezni? Okolicsányi László támogatja Rosenberg Gyula kérdését.

Báró Dániel Ernő megjegyzése után Báró Spaun Hermann tengeragy kijelenti, hogy elkerülendő azt a hátrányos körülményt, hogy a budget terjedelme az áttekinthetőség rovására túlságosan nagy legyen, kijelenti, hogy az al cimre vonatkozó részletezést a költségvetéshez melléklet gyanánt fogja csatolni.

A B. alcimnél 'anyagszerék beszerzése a tengerészteráron kívül' Rosenberg Gyula kérdi, hogy ámbár a szén-árak leszállottak, miért van e címen olyan nagy összeg felvéve, mint tavaly?

Báró Spaun Hermann, a tengerészeti osztály főnöke kijelenti, hogy a szén-árak a legutóbbi kötések alapján vételek tel. tonnáknál 21 shillinggel. Az árak most fényleg estek, és természetes, hogy a tengerészeti kiadásoknak is javára fog ez szolgálni.

A C. alcimnél (hajóépítések és gépek) Okolicsányi László felvilágosítást kér arra nézve, hogy a hajók evr része miért van a rendes, a másik meg a rendkívüli költségvetésbe felvéve?

Sényi Péter sorhajóhadnagy a tengerészeti vezetőség képviselőjében a felvilágosítást megadta.

A rendes költségvetés VII., VIII. és IX. címét megjegyzés nélkül elfogadták. A X. B. első tételénél (várakozási illetékek tengerészisztek számára) Rosenberg Gyula kérdi, honnan van az idén az a nagy emelkedés, a tavalyi előirányzatnak majdnem hatszorosára? Kérdi, van-e erre valami speciális ok?

Báró Spaun Hermann, a tengerészeti osztály főnöke kijelenti, hogy egyszerűen véletlenségre tudható be a várakozási illetmények ilyen megnövekedése, amennyiben véletlenül az idén több magasabb rangú tengerésztiszt láttaik el várakozási illetménytel.

A rendes költségvetés többi részleteit vita nélkül elfogadták és átérték a rendkívüli szükségletek tárgyalására.

A rendes költségvetés VI. címéhez csatlakozó rendkívüli szükségletek 4. tételénél (dunai montorka) Rosenberg Gyula kérdi, mi történt a tavalyi 400 000 koronával és hogy miért nem kezdetett meg az építkezés? Ez a dolog azért fontos mert ebben az építkezésben a magyar ipar is fog részesülni holott egyéb építkezések majdnem kizárólag az osztrák ipar javára esnek.

Báró Spaun Hermann kijelenti, hogy az építkezés a múlt évben azért nem kezdetett meg mert az előirányzott 400.000 korona kevés volt. Most meglevén 1.150.000 korona, a kuras megtöréent és kizárólag két magyar cég szolgáltatóit jel ajánlatáira. Mhelyt a cégek ajánlataikat megteszik, az építés azonnal fogantatba fog vétetni.

Gróf Zichy Agost felvilágosítást kér a tengerészeti kormánytól a tenger alatt járó naszádokra nézve.

Báró Spaun Hermann előadja hogy e naszádok hasznavehetősége iránt most tolvnak a külföldön a kísérletek. Az amerikai kormány szíveséggel folytat egy cs. és kir. tengerésziszt több ilyen próbán résztvevő, az egyiknél a legutóbbi időben meg is sebesült.

A tételt elfogadták. A rendkívüli költségvetés 8. tételénél Okolicsányi László kérdésre, hogy a tengeri ágyúk beszerzésénél a kormány még mindig a külföldre van-e utalva?

Báró Spaun Hermann, a tengerészeti osztály vezetője kijelenti, hogy a tengerészeti ágyúk a parti várágjukhoz hasonló rendeltetéssel bírva hasonló a szerkezetük is. Ezeket az ágyúkat eddig kizárólag a külföldről kellett beszerezni, most azonban már a Skoda-tele gyárában is elő tudták azokat állítani és a külföldről kizárólag csak a 47 milliméteres mintákat hozták be.

Az albizottság a rendkívüli költségvetést is megszavazta, átért a tengerészeti vezetőség választására, nevezetesen a magyar ipar részletezők illetőleg.

Rosenberg Gyula nem tartja elégségesnek azt, hogy azokban a termékekben, amelyek nálunk előállíthatók csak a kvóta arányában részesedjünk, mert amugy is sok olyan szükségleti cikk van, amely nálunk be nem szerezhető és ennek következtében áll azután elő az a szegénytelen állapot, hogy összesen csak 10% százalékban részesedünk a tengerészet szállításaiban. A helyes rendszer az volna, hogy azon ipari szállítóknak, amelyekben van termelésünk, nagyobb arányban vétessünk figyelembe a kvóta arányánál, mert hiszen csakis így nyerhetünk kárpótlást.

Okolicsányi László teljesen osztozik Rosenberg Gyula jelölésében és a maga részéről is kéri, hogy a tengerészet a jövőben ilyen módon járjon el.

Gróf Wilczek Frigyes ugyanennek a nézetnek ad kifejezést, sőt a maga részéről szükségességnek tartaná, hogy a tengerészeti albizottság foglalja el ugyanazt az álláspontot, amelyet a hadügyi albizottság elfoglalt, amely az itt hangoztatott elm keresztülvitelére egyenesen utasította a hadügyi kormányt.

Bolgár Ferenc szintén hangoztatja annak a szükségességét, hogy a magyar ipar olyan termékekben, amelyek nálunk előállíthatnak, nagyobb mértékben részesedjék a kvóta arányánál és erre vonatkozólag az a bizottság elől terjesztette azt a határozati javaslatot, amelyet tegnap a hadügyi bizottság Hegedűs Sándor volt kereskedelemügyi miniszter indítványára elfogadtak.

Báró Dániel Ernő nem tartaná elégségesnek,

hogy a határozati javaslat ebben a formában fogadtassék el, mert helytelennek tartaná, ha a nyerstermelés egy kalap alá vétetnék az ipari szállításokkal, mert nem mindegy, hogy nyerstermelési ágakban, vagy ipari szállításokban kapja-e meg az ország a kvótaarány szerinti részesedést.

Kubinyi Géza a határozati javaslat változtatlan elfogadása mellett emel szót.

A kérdés felett már hosszabb vita indult meg, amelyben gróf Teleki Sándor előadó és az albizottságnak majdnem valamennyi tagja résztvevett.

Báró Spaun Hermann tengeragy kijelentette, hogy ő mindenképpen igyekszik a vezetés alatt álló tengerészet szükségletei beszerzésénél a magyarországi ipart és termelést megelégedni részletezni. A dolog azonban nem ritkán meglepésekkel jár, p. o. kiírt pályázatot csomagokra, megküldték hét fumei óégnék ezek közül négy elutasítottá válasszolt, három pedig egyáltalában nem adott feleletet. Több olyan ipari cikk van, amelyben Magyarország a kvóta arányán felül részesedik; a kábelokkék, lösz és ruházati cikkek beszerzéséből több mint 50 százalékban részesedik Magyarország.

Az albizottság ezek után Bolgár Ferenc határozati javaslatát, amely szöveg szerint megegyezik azzal, amelyet a hadügyi albizottság Hegedűs Sándor javaslatára fogadott volt el, egyhangulag elfogadta és azt a maga részéről is ajánlani fogja az országos bizottságnak.

Hosszabb vita volt még a kínai póthitel tárgyában, amelyben Rosenberg Gyula, Okolicsányi László és gróf Wilczek Frigyes vettek részt. A főmerült aggrágyok olytán báró Spaun Hermann tengeragy kijelentette, hogy a részletesen el nem számolt póthitelekből kizárólag csak azok a kiadások fognak igénybe vétetni, amelyek a kínai expedícióval szoros összeköttetésben vannak.

Az albizottság többsége úgy ezt a póthitelt, valamint a többi póthiteket elfogadta és ezután az ülést fél-üregesztették addig, amíg Széll Kálmán miniszterelnök az albizottságban megjelenjen. Egy órai szünet után dé után két órakor Elnök az ülést ismét megnyitotta.

Széll Kálmán miniszterelnök a matrózhadtest létszámelése kérdésében megadta a kért felvilágosításokat.

Az albizottság erre elhatározta, hogy úgy ezt a kérdést, mint a költségvetésnek még le nem tárgyalt néhány címét a holnap délelőtt 9 órakor tartandó ülésein fogja tárgyalni.

A hadügyi albizottság ülése.

A hadügyi albizottság délelőtt 11 órakor folytatta tanácskozását gróf Szapáry Gyula elnöklete alatt.

A rendes költségvetés különböző tételeinek ötödik tételét. (többszükséglet tábori és hegyi társaság újszervezése alkalmából 4.300.734 korona) amelyre nézve Széll Kálmán miniszterelnök azt az óhaját nyilvánította, hogy annak tárgyalásánál jelen óhaj tenni, főgőben hagyják addig, amíg a képviselőháznak előgialt miniszterelnök az albizottság tárgyalására előjöhét.

A különböző tétel 8-13. tételén München Aurul előadó felvilágosításai alapján észrevétel nélkül elfogadták.

Csupán a 12. tételre nézve (szükségletűbbet a Krakóban s Przemyslben felállítandó egy-egy vár-tábori vasutakeret számára 12.808 korona) fejezte ki Hegedűs Sándor azt a kívánságát, hogy a jövőre a létszámra befolyással bíró költségek külön mutattassanak ki az olyan költségektől, amelyek egyéb célokra kértnek, például ennél a tételnél 2000 korona egy-egy-egyetleni költségekre.

A 14. és 15. tétel függőben tartatik, a kiküldött álelmelési szűkebb albizottság jelentésének beérkezéig.

A 16. tételénél (szükségletűbbet az altisztek szolgálati jutalomdjaira 200.000 korona).

Hegedűs Sándor kérdésre Báró Krieghammer Odón közös hadügyminiszter kijelenti, hogy egészen 14096 altiszti szolgál tovább, amely számban az osztrákok 71 százalékkal, a magyarok 29 százalékkal vannak képviselve.

A tételt elfogadták. A különböző tétel nátralevő 17. tételét valamint ezután a rendes költségvetés I-III címét észrevétel nélkül elfogadták.

IV. címénél (katonai lelkészek) Hegedűs Sándor a protestáns lelkészek számának aránytalanságáról panaszkodik és a következő határozati javaslatot terjesztette elő: Utasítunk a közös hadügyminiszter, hogy a katonai intézeteknél és csapatoknál levő protestáns növendékek illetőleg katonák lelki szükségleteinek kielégítésére a protestáns lelkészek számát szaporítsa és ezeket önnál, a többi katonalelkészével egyenlő rangu szervezetet adjon.

Szabó György a görög-keleti román lelkészre nézve hasonló javaslatot hoz fel; nem akar külön határozati javaslatot előterjeszteni, de Hegedűs Sándoréhoz csatlakozik azzal a kéréssel, hogy a görög-keleti románokra is terjeszse ki figyelmét.

Báró Krieghammer hadügyminiszter nagy örömmel fogadja Hegedűs Sándornak a katonai lelkészek szaporítására vonatkozó határozati javaslatát, mert ő is nagy súlyt helyez arra, hogy a katonai vallásos érzületében a szolgálati idő alatt is megtartsassék.

Tallán Béla a határozati javaslat általánosabb jellegű szövegére utasítja, a melynél fogva valamennyi lekezeztet kiterjeszkedik.

A cím megszavazatik, a határozati javaslat pedig oly szöveggel fogadtatik el, hogy a kellő arányban nem képviselt valamennyi tekezeztet kiterjedjen.

A további címeket Elnök javaslatára azzal a fenntartással tárgyalja az albizottság, hogy a még le nem tárgyalt többtelekre vonatkozó elhatározás a címek megszavazása mellett is függőben tartatik addig, amíg a megfelelő különböző tétel (különösen az 5. tétel) letergyaltatik.

A VIII. cimmél (katonai képzőintézetek) báró Rudnyánszky József annak érdekében, hogy a magyar elem minél nagyobb számban vegyen részt a katonatiszti szolgálatban, elsősorban is a bajokainak kiderítésére ajánlja, hogy a hosszú évek óta a katonai akadémiákra nézve előterjesztett kimutatások terjesztésének ki a kadétskolákra nézve is, azaz a kiegészítéssel, hogy a magyar honos kadétskolai növendékekre nézve megállapítások az is, hogy abból hányan katonatisztek gyermekei hányan államhivatalnokok gyermekei és hányan vannak olyanok, akik más kategóriába tartoznak.

Báró Kríeghammer hadügyminiszter hozzájárul ahhoz, hogy a kimutatás ilyen értelemben kibővíthetők.

Bolgar Ferenc hozzájárul a határozati javaslatához, de szükségesnek tartja megjegyezni, hogy mindegyik törökország mellett is Magyarország fenn tartja azt az elismert jogát, hogy amennyiben utabb katonai akadémia felállítására szükség lesz, az Magyarországon állíthatók fel.

München Aurél előadó felszólalása után a cím megszavaztatik, a határozati javaslat pedig elvben elfogadjatik és szövegével az előadó bizatik meg. A rendes költségvetés kiadásainak további címei, — az előbb említett fennmaradás — valamint az előző költségvetéssel egyezőleg előirányzott bevételek észrevétel nélkül elfogadjatik.

München Aurél előadó felveti az átruházási jog kérdését, amelyre nézve eddig az albizottság rendszerint úgy határozott, hogy az egyes címek és tételek között átruházási jog nem gyakorolható. Az ezen előirányzatban engedélyezett címek között átruházás nem gyakorolható, e helyett: „címek és tételek között.”

Hegedűs Sándor felszólalása után az albizottság ily értelemben határoz.

Báró Kríeghammer közös hadügyminiszter megbízásából Jekelfalussy Lajos altábornagy, osztályfőnök előterjeszt az alapítványokra nézve tegnap előadott kimutatás kiegészítéséről, hogy Ausztriában alapítvány van akadémiákra 320, Magyarországon 199; tiszti leánynevelésre Ausztriában 178, Magyarországon 18; kadétskolákra Ausztriában nincs, Magyarországon van 107.

A kimutatás tudomásul vétetik és egyebekben a kimutatásnak jövőben leendő kibővítésére fentartatik a tegnap meghozott határozat.

Ezután a rendkívüli költségvetés részletes tárgyalására tér át az albizottság.

Hosszabb vita fejlődik ki a 10. cimmél (ruházatok és legénység szerelvényre való szükséglet) hitelfolytatási (400.000 korona), melyben München Aurél előadó, Hegedűs Sándor, Okolicsányi László, báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter és az elnök vesznek részt.

Báró Kríeghammer közös hadügyminiszter bizalmas felvilágosításai után, az egész vita bizalmasan nyilvánítottán, a cím megszavaztatik.

A 11–12. címek München Aurél előadó ismeretése alapján észrevétel nélkül megszavaztatnak.

A 13. cimmél (épitkezések) München Aurél előadó ismertetője a szükségletet, Hegedűs Sándor szóba hozza Magyarországnak az épitkezésekben nagyobb arányokban való részvételét.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter utal arra, hogy az arány kedvezőtlennek, főleg a laktanya-épitkezésekre nézve, egyik oka az, hogy a magyarországi városok nagy versenyt fejtenek ki abban, hogy laktanyaépületeket a hadügyi kormányzatnak önként felajánlják.

Okolicsányi László abban a véleményben van, hogy ez csak hátrányosabb teszi helyzetet és annál inkább indokoltabb, hogy Magyarországra a katonai épitkezéseknél a hadügyi kormányzatnak legyen.

A 13. cím 2. tételénél gróf Oztráky Antal, báró Kríeghammer közös hadügyminiszter és Ernusz Kelemen felszólalása után a cím megszavaztatik.

A 16. cím (sütődék és egyéb kezelési helyiségeknek a hadsereg élelmezése céljára leendő átalakítására és kibővítésére 100.000 korona) észrevétel nélkül megszavaztatik.

E közben több képviselő bevonul a hátsó paásonban foglal helyet.

Elnök javasolja, hogy a tárgyalás folytatása holnap délelőtt 11 órára halasztassék.

Rakovszky István a házszabályokhoz óhajtszólni és kérdést óhajtszinténi az elnökhez. Arról értesült, hogy tegnap itt országgyűlési képviselő abbeli joguktól, hogy az albizottság tárgyalásain mint hallgatók megjelenhessenek, megfosztattak. Hivatkozik arra, hogy az 1848-iki törvények értelmében a nyilvánosság biztosítva van. Az 1867: XII. t. c. 45. §-a, amely az országos bizottság tárgyalásairól szól, nem szól arról, hogy az albizottságok tárgyalásai nem nyilvánosak; kéri tehát az elnököt, mely törvény alapján, vagy az ügyviteli rend mely szabálya alapján rendelkezett tegnap akként, hogy az országgyűlési képviselők e jogtól megfosztattak?

Elnök kijelenti, hogy tegnap, midőn hozzá e kérdés kérdést intéztetett, megmondotta, hogy elnöki hatáskörében nem érzi magát hivatalos a kérdést eldönteni és az albizottság elé terjesztette a kérdést, amely azonban annak eldöntésére magát illetékesnek szintén nem tartotta és kijelentette, hogy a kérdés az országos bizottság elé volna utalandó.

Rakovszky István tiltakozik az ellen, hogy arra nézve, hogy a nyilvánosságának valamely tárgyalásnál hely adassék-e vagy nem, az országos bizottság tételtes törvényeinkkel ellenkezőleg intézkedhessenek. A maga részéről az elnöknek azt a nyilatkozatát, hogy

az albizottság nem tartja magát illetékesnek e részben illetékesnek, úgy magyarázza, hogy mindaddig, amíg törvényes intézkedések nem lesznek e részben, ezen albizottságban a teljes nyilvánosság az országgyűlési képviselők számára fenn lesz tartva.

Ezután elhatározatán, hogy az albizottság holnap délelőtt 11 órakor folytatja tárgyalását, Elnök az ülést bezárja.

KÜLFÖLD.

XIII. Alfonzo — spanyol király.

Budapest, május 16.

Holnapotól fogva király van Spanyolország, mert holnap tölti be XIII. Alfonzo életének tizenhatodik évét s a spanyol alkotmány értelmében nagykorúvá és királylyá lesz ezen a napon.

Holnap veszi át az uralkodással járó terheket, amelyek ma épp Spanyolországban felelte sulyosak. Az első napokban a királyi koronát kísérő sötét árnyakat rövid időre eloszlatja a trónralépés vakító fényű ünnepe, de mihelyt ezek a ragyogó, ó-spanyol stílusú szertartások lezajlanak, kietlen sötétségében táru majd az ifjú király elé országának megrokkant állapotai.

XIII. Alfonzo siralmas viszonyok közt lép trónra. Egy tönkretett ország fejedelmi jogait kapja gyenge kezébe, uralkodnia kell majd egy előtte merőn ösmeretlen országban és népen, amelyet koldusbokra juttatott az ultramontán aknamunka és az Amerikában viselt szomorú végtű háború. XIII. Alfonzo csak az Escorial ablakából és a san-sebastiani királyi villa kertjéből ismeri Spanyolországot: az egészségtelen és botor udvari etikett nem engedte meg, hogy a fiatal felség a régenskirálynő, aki annyira föltette egyetlen gyermekét, hogy szigorúan elzárta a világtól, az élettől. A királyi udvar visszazökött abba a hígverű, hermetice elzárt életbe, amelyet II. Filóp élt egykoron. Csak hogy akkor aránylag hatalmas volt még Spanyolország, óriási gyarmatbirodalmában nem pihent le sohasem a nap és a Fuggerek még szívesen hiteleztek neki megszámlálatlan milliókat. De ma Spanyolország kicsiny, szegény ország, ninesenek többé gyarmatai, nines hitelle, nem nagyhatalom többé. Tetézi e szomorú körülményeket az is, hogy Spanyolország neveztesebb ipari és művelődési központjai át vannak itatva a hevesen propagált szocializtikus, anarchista, köztársasági tanokkal, amelyek szíjjel-épték a spanyol nép egykori egységét, együttvéve azonban mind a trón megdöntésére vágyanak.

Ez aknamunkáról van-e tudomása XIII. Alfonzónak? S ha van, bir-e urává lenni a boldogtalan helyzetnek?

Akik nevelkedés ösmerik, kétségbe vonják s azt állítják, hogy ő lesz az utolsó spanyol király.

Szocialisták, anarchisták, karlisták, republikánusok egyaránt igyekeznek magukhoz ragadni a hatalmat. Van egy, a katalonista töredék, amely el akar szakadni az anyaországtól és vagy önálló köztársaságot akar alkotni Kataloniából, vagy pedig Franciaországhoz akarja csatolni. Mind-ezekhez járul még az újabb fenyegető kulturbáre a kongregációk miatt, amelyek végképp furdalná az ország békéjét. Az első ellenség, Don Carlos, máris megfujta a harcriadót. A trónkövetelő a régensség alatt több ízben kijelentette, hogy amíg nő áll a kormány élén, ő egy lépést sem tesz jogai érvényesítésére. Most megszűnt az ok, amely Don Carlost akciójában gátolta, és XIII. Alfonzónak ugyancsak sok kellemetlenséget fog okozni a boldog trónkövetelő. Egy újabb karlista-háború borjalmi a végelzárás lejtőjére juttatná az országot és épp ezért lehet, hogy az a lépés, amelyen Spanyolország királyi a trónra lép, a Kalvária lépésje.

Holnap ér véget XIII. Alfonzo anyjának, Mária Krisztinának régenssége, amelyet 1885. november 25-ikén vett át. Holnapotól kezdve megszűnik közigazgatás lenni. Régenssége szomorú fejezte Spanyolország történetének, bár Mária Krisztina nem tehet róla. Ez alatt az idő alatt vesztette el Spanyolország óriási gyarmatbirodalmát, és összes Antilla-szigeteket, köztük Kubát és Portorikót és a Filippini-szigeteket is. Ezek örökre elveszték a spanyol koronára nézve.

(Az új király esküje.)

A spanyol minisztertanács már megállapította azt az esküformulát, amelyvel XIII. Alfonzo a trónt elfoglalja. Ez az eskütevő-szerzatás így fog tefolyni:

A képviselőház elnöke ezt kérdezi a királytól: Kegyeskedik feiséged a cortes előtt letenni az alkotmány 45 cikkelye által előirt esküt?

A király: Esküszöm, hogy szem előtt fogom tartani, másokkal is szem előtt fogom tartani az

ország alkotmányát és törvényeit és minden tettellem az ország javát fogom szolgálni. Ha ily cselekszem, úgy lsten jutalmazzon meg érte, ha nem így cselekszem, úgy ő vonjon érte felelősségre.

A képviselőház elnöke: A király letette a cortes kezébe az esküt, amelyvel megfogadta, hogy az ország alkotmányát és törvényeit szem előtt fogja tartani és másokkal is szem előtt fogja tartani és minden tettét az ország javára fogja irányítani.

A berlini felhivatalos Norddeutsche Allgemeine Zeitung írja: XIII. Alfonzo spanyol király e hó 17-én teszi le az esküt az alkotmányra és ugyanakkor átveszi a maga nevében államának kormányzását. A régenskirályné, aki nehéz időkben tartotta kezében a jogat, ezzel befejezte tevékenységét. Adja isten a nehéz hivatására gondos neveléssel előkészített fiatal királynak, hogy soká és szerencsésen uralkodja, a pártok fölött álló, köteleességtudó király példaképe legyen és beváltja azokat a reményeket, amelyeket fennkőlt anyja és a spanyol nép beléje vet.

Az Imparcial jelentése szerint Sagasta miniszterelnök a király eskütétele után rögtön a királyi palotába megy, ahol a király a kabinetet meg fogja erősíteni hivatalában.

(Az új király.)

XIII. Alfonzo utószülött fia XII. Alfonzónak. Amidőn atya meghalt, csak két leánygyermeket hagyott hátra, a spanyol nép pedig izgatottan várta, vajjon az áldott állapotban levő Mária Krisztina királyné trónörökösével ajándékozza-e meg az országot. Az a néhány hónap, amely a király halála és az utódja születése közt eltel, nehéz gondoknak volt az ideje. Az özvegy keseregve gyászolta a férjét és reszkető félelemmel gondozta két leánygyermekét, akik közül az öregebbnek királynővé kellett lennie, ha a várt gyermek is leány lesz. A spanyol népben, még a forradalmi pártokban is fölébredt a régi híres lovagiasságuk, nem zavarták tehát ebben a gyötrelmes időben a várandós fejedelemasszony békéjét.

Es 1886. május 17-én megszületett az aggodva várt gyermek. Fiu volt. A spanyol nép ujjongva fogadta a hirt, az egész országban lelkesedés zingott végig a cseszemőrt, a királyért, XIII. Alfonzóért. A sötéten látók azonban attól tartottak, hogy a sorvadásos apa és a gyásztól lesújtott anya gyermeke nem lesz életbíró, hogy kora gyermekkorában el fog pusztulni. Jólátuk nem teljesedett be, a gyermek szépen fejlődött.

Bizonyos, hogy maga Mária Krisztina királyné is félve gondolt rá, hogy a gyermeke az apa betegségének is örököse lesz. Csudás gondossággal ápolta, edzette a gyöngye testet. A kis király nem lett ugyan erős testalkatúvá, de egészségesnek látszik. Finom, kis termetű, ideges, sápadt arcu fiú, de betegségeknél nyoma se látszott rajta. Hosszu, göndör, szőke fűrtök omlottak le fejéről. A szája kicsiny, a szeméi nagyok, mélyeséges tekintetűek, az orra vékony, hegyes, a kezei és lábai szinte nőiesen finomak. Nagyon hasonlít őseihez, a Bourbon-ház néhány híres tagjához.

A királyné szinte egyebet se tett, csak a fia egészségéért gondozta. Az anyai szeretet s a nagy dinasztikus köteleességtudat vezették ebben a gondosságában. A fia kedvéért átalakította a san-sebastiani Miramar-palotát, hogy a tengerparton nyaralhasson a gyöngye gyermekkel. Ott játszott a koronás kicsike egész nap a parti homokban a játszótársaival. Megfürdönne a tenger vizében nem volt szabad, az orvosok eltiltották, de a friss tengeri levegő, a meleg parti homok nagyon jól hatottak az egészségére. Zola Emil is ott nyaralt egyszer a san-sebastiani tengeri fűrdőben, s akkor bájos vázlatot írt a homokban játszódozó kis fejedelemről.

A gyermek ruházatkodása, a táplálkozása, a játéka s a testgyakorlata szigoru higiéniai utasítások szerint történt. Az anya ügyelt rá, hogy pontosan betartassanak. Az energikus asszony a természettel küzdött a gyermekéért és diadalmaskodni akart ebben a küzdelemben. A kis király soha se fektet le esti 10 óránál későbbben és soha se maradt reggeli 8 órán túl az ágyban. Sokat tornázott a kertben föllállított tornaszereken. Egyetlen lépést se tett, hogy az az anyja tekintete ne kísérté volna.

A kis király szellemi, lelki nevelését is a régens-királyné vezette. Nem terhelték túl, óvatosság voltak a tanításban is.

Mindenkor szigorúan elvonták a nyilvánosság elől. Csak nagyritkán láthatta őt a spanyol nép. Bár anyja korán szerenyégre oktatta, mégis erősen kifejlődött benne az önállóság érzete. Alig volt négy éves, amidőn már nevelőnjével, Senora Tacnallal ugyancsak érezte királyi voltát. Ha a nevelőnjé megintette, ezettel válaszólt:

— Yo soy el Rey (én vagyok a király.)

Nyolcéves korában egy udvari méltóság bubinak szólította.

— Bubija vagyok a mamának, önök királyi vagyok — makrancoskodott.

XIII. Alfonso annyira szerette egykori dajkáját, hogy az asszony sokáig a királyi palotában volt s tegezte s fiának nevezte őt. Ez a dajka egyszer a kis királyt csecsemő korában *Karlsta* rablók kezéből mentette meg. Eppen ebédelt s úgy tudta, hogy a gyermek a hálószobában alszik. Egyszerre fölugrott az asszony és hallgatott. Keserves gyermekirást hallott. Berohant a hálószobába, a kis ágyhoz fut — s az ágy üres. Tigrisként rohant le a lépcsőn. A kijártnál két embert látott, akik egy letakart ruhásközzel elsiettek. A dajka kiragadta kezükből a kosarat, amelyből halk vinyogás hallatszott. Fölrántják a kosár tetejét s ott találta a kis királyt a ruha közt, félig megfulladva. A rablók időközben elmenekültek. Akkortól elhallgatták ezt, csak később tudódott ki. Akkor csak az kellett feltűnést, hogy a királyi háztartás személyzetében nagy változás történt és *Bourbon* tábornokot, a királyi család rokonát, elhelyezték Saragosszába.

San-Sebastianban, a spanyol királyi családnak nyári furdóhelyén **XIII. Alfonso** nagyon megbarátkozott egy halással. A gyermek folyton dévajkódott öreg barátjával. Már messziről lehetett hallani a nevetését és kiabálását. Ezt a barátságát azonban drágán fizette meg a szegény halász. Az a tudat, hogy Spanyolország jövőjét naponta karjaiban tartja, megizmosította az érzéket. Nagyon kevélyül leit és azt hitte, nincs külön ember nála. Oly büszkén sétált, akár egy miniszter. Végére oly csodálatosan viselkedett, hogy nem bízták többé rá a királyi gyermeket. Hivatalából való elbocsátása elvette a szegény ember eszének végső maradványát is. Bánatában megbolondult s az örültek házába került.

A kubai háború idején a madridi püspök egy, a pápa által megszentelt medalionra festett kis szentképpel akarta a koronás gyermekifjut megörvendeztetni.

— Mire jó ez? — kérdezte a kis király.
— Megóvja felségedet minden bajtól és szerencsétlenségtől.
— Igazán? — kiáltott föl a király.
— Igazán, felség.
— Oh ez szép, nagyon szép, szivből köszönöm.

A püspököt egészen boldoggá tette a király meleg köszönete, de nem nagyon értette, hogy miért örült olyan túlságosan a kis szentképnek. Két hét múlva megjött a magyarázat. A püspök husz ládát kapott, telve annak a szentképnek az utánzataival, melyet a püspök a királynak adott. A püspök csaknem sóbólárványává vált, de a kis király levele felvilágosította, hogy a medalionokat titokban egy gyárban rendelte meg a *kubai katonák számára*. A püspök legyen olyan jó és szenteltesse meg a szentképeket a pápával egy, hogy többé a lázadó szigeten egy spanyol katonára se essen el. A püspök természetesen teljesítette a kérést.

Egy másik alkalommal a régenskirályné a legutóbbi rossz hírekre így szólt **XIII. Alfonso**hoz:

— Lásd, csak, lásd mennyi ember hal meg érted!
— Oh mama, mama — kiáltott fel a kis király egészen rémülten. — hát miért halnak meg érted? Nem okosabb volna-e, ha élének érettem!

Azóta ifjúvá nőtt **XIII. Alfonso** s holnapról kezdve nemcsak névleges, hanem valóságos király lesz Spanyolországnak. Nehezebb viszonyok közt kevés király ragadta kezébe a fejedelmi jogot.

(Vendégek érkezése.)

Madrid, május 16.

Az idegen fejedelmi vendégeket hozó különvonat ma délután érkezett a fővárosba. A pályaudvaron az asturiai herceg, a miniszterek, a hatóságok és nagyszámú közönség várta a vendégeket. Ma nyitották meg a szépművészeti társulat kiállítását, sok előkelőség jelenlétében. Este a királyi palotában nagy bankett volt az idegen fejedelmi vendégek tiszteletére. Ott voltak a királyi család tagjai, az udvari méltóságok és az idegen követek. A lakoma alatt a régenskirályné rendeleteket adott át az idegen fejedelmi személyeknek.

A *connaughti herceg* ma nagy kísérettel a palotába ment, ahol a királyi család tagjainak jelenlétében ünnepiesen átnyújtotta a királynak a térdszalagrend jelvényeit. Később a *svéd király* és a *perze sah* által adományozott rendeleteket nyújtották át a királynak.

(A karlisták.)

Madrid, május 16.

A karlisták ismét megoldandók s izgatnak *Alfonzo* ellen és *Don Carlos* mellett. A republikánus párt sem titkolja dinasztia-ellenes érzelmeit. A bilbaói kongresszus autonómista-republikánus többsége nem adta meg a *polgármesternek* a *főhatalmazást* arra, hogy a várost a király koronázásán képviselje.

Dél-Afrika. Ellentmondó jelentések érkeztek ma a délafrikai békekötés eshetőségéről Londonból és Brüsszelből. Az angol lapok jó része úgy vélekedik, hogy a béke megkötése legközelebbre várható, minthogy a boer vezérek végképpen lemondtak az abszolút függetlenségről és csak oly viszonyt kívánnak létrehozni, amilyen Egyiptom és Anglia közt van. Ezzel szemben a brüsszeli boer körök azt állítják, hogy a béke megkötésében *Krügernek* és *Leydsnak* is van beleszólása s hogy a boer államok függetlenség nélkül bekérik gondolni sem lehet. A *Daily Mail* és a *Times* tudósítói Pretóriában beszéltek a Vereenigingbe utazó boer delegátusokkal. A *Daily Mail* tudósítója azt jelenti, hogy a béke biztosítása van, míg ellenben a *Times* tudósítója szkeptikus és azt hiszi, hogy a kongresszusból nem kell szélsőképpen a békének következnie. A londoni kormánykörök meg vannak győződve, hogy a béke létre fog jönni s hogy a boer delegátusok már csak apróbb koncessziókat akarnak kicsikarni, ami talán hosszadalmassá fogja tenni a tárgyalást. Ma délig az angol kormány nem kapott hírt arról, vajjon a boer delegátusok elfogadták vagy elutasították-e az angol békefeltételeket.

A hágai *Nederland*, *Krüger* lapja közli, hogy a boer képviselők a Vereenigingben azt a feltételt fogják szabni, hogy *Krügerrel* táviratilag érintkezessenek, ha pedig *Kitchener* nem teljesíti ezt a kívánságot, akkor a *békétárgyalások nyomában* megszakadnak. Ugyancsak e lap jelenti, hogy *Steyn*, *De Wet* és *Delarey* ragaszkodnak a függetlenség követeléséhez, ellenben *Botha*, *Schalk-Burger* és *Reitz* engedményekre hajlandók. E lap szerint a békétárgyalások hamarosan meg fognak hiúsulni. *Botha* azt mondja, hogy a boerok még legalább 2 évig folytathatják a háborút.

A választói jog reformja Svédországban. Stockholmól táviratozzák, hogy ma terjesztették a két kamara elé a választói jog reformjáról szóló törvényjavaslatot. Az első kamarában az igazságügyminiszter azt mondta, hogy az általános választói jog nagyon *feljogotná a viszonyokat*. A kormány elhatározta tehát, hogy nem ilyen messzemenő reformot fog javaslatba hozni. Azt ajánlja, hogy tagabb reformokat várva, ne hagyják hasznátlanul eltelni az időt. A választói jog kérdésének ebben, vagy a legközelebbi ülészkabban való megoldására nem kedvezik a *kiáltások*, de a kérdés megoldható, ha mindenki azzal a hazafias érzéssel száll síkra a kérdés megoldásáért, amely az utolsó években világosan kifejezésre jutott. *Billing* püspök azt indítványozta, hogy a kormány új javaslatot dolgozzon ki s azt 1904-ben terjeszse az országgyűlés elé. Főszempontokul az általános választói jogot, a proporcionális választási rendszert, a 25 éves korhoz kötött választójogosságot és a városi és falusi polgárság egyenjogúsítását ajánlotta.

A második kamarában a miniszterelnök azt a kívánságot fejezte ki, hogy az országgyűlés olyan határozatot hozzon, amely a választójognak rövid idő alatt való *tényleges kiterjesztését* tenné lehetővé.

Kenyerforradalom. Konstantinápolyi jelentések szerint *Allepóban* a kenyér drágasága miatt *torrongás tört ki*. Sok házat és péküzletet kifosztottak. *Al* basa katonai parancsnok helyreállította a rendet. A kenyér drágulását a gabonauszorának tulajdonítják, amelyben állítólag a válnak is része van. A vált, *Elime* basát, akinek kinevezése ellen a hatalmasságok annak idején tiltakoztak, a konzulok kerültek.

HIREK:

Budapest, május 16.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Május 15-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatnának a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. Csetei *Herczog* Péter nagyiparos hosszabb tanulmányutra Amerikába utazott.

— Diszsemle a Vérmezőn. Verőfényes tavaszi időben tartották meg ma a Vérmezőn azt a katonai díszszemlét, amelyet a minap az eső elmosott. A szemle ezután a szokottnál fényesebb volt, mert részt vettek azon a fővárosban időző főhercegek és főhercegnők is. Ezenkívül még egy érdekessége volt a szemlének: a honvédszázárság egyik csapata élén lovagolt az új honvédszázárnagy, *József Agost* főherceg. A Vérmező nagyon szép látványt nyújtott. Nagy közönség jelent meg a térségen s a fenntartott helyeken a hölgyek pompázós tavaszi toalettjei tették érdekessé a képet.

A csapatok felvonulása már hét órákor megkezdődött. Minden ezred a saját bandájával, diszcegyen-

ruhában, oserfalevéllal díszített osákválon vonult fel a hatalmas térségre, ahol négy oszlopban állott föl. *Czibulka* altábornagy, báró *Steininger* altábornagy, *Schneller* vezérfőrnagy és gróf *Attems* altábornagy parancsnoksága alatt. Háromnegyed kilenckor megérkezett a hadtestparancsnok, *Lobkovits* Rudolf herceg, akit szintén a *Gottterhalte* fogadtak. A herceg rövid szemlét tartott, azután a Vérmező keleti oldalán a vezérkarral együtt várta a királyt. Ezután kocsin jött a király és csak a Vérmező bejáratánál állt lóra. Meghallgatta a hadtestparancsnok jelentését, ezután *Ottó* és *Ferdinánd* főhercegek, *Paar*, *Boffras* és *Lichtenstein* herceg szárnysegédek és a vezérkar kíséretében végig lovagolt a csapatok előtt. A vezérkar három udvari hintó követte. Az elsőben *Gisella* és *Mária Jozefa*, a másodikban *Klotild* és *Augusta* a harmadikban *Henriette* főhercegnő ült. A szemle alatt minden ezred zenekara a *Gottterhaltet* játszta. A szemle után megkezdődött a díszelvonulás. A hercegnők kocsija számára maga a király jelölt ki helyet, a honnan a hercegnők végig nézték az elvonulást. A gyalogságot, a vartüzérek és az egészségügyi csapatokat, ezeket a tüzérség és a huszárság követte. A király nagy figyelemmel kísérte a csapatokat és különösen a honvédhuszárokat, akik között ott volt *József Agost* főherceg őrnagy. A szemle után a király megelégedését fejezte ki a hadtestparancsnoknak, azután a vezérkar kíséretében ellovagolt. Tíz órákor vége volt a parádának és a katonaság vig muzikaszóval a kaszárnyába tért vissza.

— Új tiszteletbeli doktor. A király, mint a hivatalos lap mai száma közli, a kultuszminiszter előterjesztésére megengedte, hogy a budapesti tudományegyetem *Bartai* Antal királyi tanácsost és nyugalmazott főgimnáziumi igazgatót a bölcsészettudományok tiszteletbeli doktorává avathassa. *Bartai* Antal kiváló filológus, aki az első magyar filológiai folyóiratot megalapította. Tagja az Akadémiának is.

— *Natalia* és a szerb zsinat. *Belgrádból* jelentik, hogy a szerb zsinódus tegnapielőtt *Innocent* metropolita elnökletele alatt ülést tartott, amelynek egyedüli tárgya *Natalia* exkirályné áttérése volt. A zsinódus elhatározta, hogy *Nataliát* kiűrik az ortodox egyház anyakönyvéből és a határozatot azonnal végre is hajtották.

— *Egyházi ünnep.* Az 6-budai plébánia-templomban pünkösd vasárnapján nagy ünnepségek közt tartja első apátmiséjét *Kirschhoffer* Károly, a kerület plébánosa, akit a minap avattak fel apáttá. Az istentiszteleten jelen lesz a kerületi előjáróság tisztikara is.

— *Egy ezred jubileuma.* Kolozsvárról jelentik a M. T. L.-nak: Egy fővárosi napilapnak az a jelentése, hogy a kolozsvári polgári hatóságok nem fognak résztvenni az 51. gyalogezred jubileumi ünnepségeiben, nem felel meg a valóságnak. Kolozsvár város közgyűlése már áprilisban kimondotta, hogy az ünnepségeken tiztagu küldöttséggel képviselteti magát és a városi középületeit kivilágítja. Időközben egy kolozsvári lap azt híresztelte, hogy a főszenteslendő zászló közjogellenes, mert a rajta levő címerben Magyarország csak mint tartomány szerepel s azt az óhajtatást jelezte ki, hogy a polgári hatóságok ne vegyenek részt az ezred ünnepében. Ezt az óhajtatást azután a szóban forgó budapesti lap tény gyanúval regisztrálta. Ami magát a zászlót illeti, az éppen olyan, mint a többi gyalogezredék zászlaja.

— *Kézmárcsly tanár betegsége.* Dr. *Kézmárcsly* Tivadar, az egyetem tudós professzora — mint részvétellel értesültünk — súlyos betegen fekszik a Zöldfalu utca 15. szám alatt lévő lakásán. A múlt héten még semmi baja sem volt, szombaton rosszuléltől rosszulélt s hazament a nőgyógyászati klinikáról, amelynek ő az igazgató-tanár. Vasárnap még fent járt, hétfőn azonban már kénytelen volt ágyba fektüdni s még aznap műtétet kellett rajta végrehajtani. A beteg orvost *Récsey* Imre professzor operálta meg hétfőn éjjel, kellő asszisztencia mellett. Az operációnál *Kéty* Károly és *Bárony* János professzorok is jelen voltak. A sikerült operációt követő napon *Kézmárcsly* professzor jól érezte magát s kollégái azt hitték, tul van a veszedelmen, de szerdán ismét rosszul lett, ma ereje fogytában van, állapota válságos.

Kézmárcsly Tivadar állapotáról ma déleben a következő orvosi jelentést adták ki:

Kézmárcsly tanár vasárnap óta beteg. Állapota súlyos; a válságon nincs még tul, de alapos kiállítás van a javulásra.

— *Szigeti Imre állapota.* A Nemzeti Színház kiváló művészenek állapotában ma délelőtt a legrovidentesebb fordulat állott be. A beteg teljesen visszanyerte eszméletét és a délelött folyamán már vidáman beszélgetett jó barátjaival, akik meglátogatták. A beteg kezelő orvosi remélik, hogy a művész a legrovidebb idő alatt felgyógyul.

— *Kolozsvár közúti vasút nélkül.* A kolozsvári közúti vasút deficit miatt az összes forgalmat bizonytalan időre beszüntette.

— **Severo és Santos Dumond.** A Daily Mail párisi tudósítója fölkereste Santos Dumont-t s megkérdezte tőle, hogy mit szól honfitársának a szintén mexikói Severonak léghajós szerencsétlenségéhez. Santos Dumont nagy részvétellel beszél a szerencsétlenül járt léghajósról, de kijelentette azt is, hogy nem lepte meg a katasztrófa. Severo egyáltalában nem értett a léghajókészítés mesterségéhez. Mindössze egyszer-kétszer szállott csak föl gépével s egyáltalán nem értett a vezetéshez. Bizonyosság reá, hogy felszállás, emelkedés közben vetett ki ballasztot. Biztonsági szelepeinek nyílása mindössze 3 méternyire volt a motortól, már pedig Santos-Dumont nézete szerint gáznak kellett kiömleni a szelepen, mert a gömb emelkedés közben tágul. A gáz azután a motornal került érintkezésbe és ez volt oka a robbanásnak. Santos-Dumont szerint a „Pax” egész szerkezete, építésének módja azt a hatást keltette benne, mintha a gömb csak azért készült volna, hogy embert öljön.

— **A király és a vasuti munkás.** Ma délelőtt kilenc óra tájban, amikor a király a vérmezőre hajtattatott, a Tábor-utóban egy munkás egy kérvényt akart a király kocsijába dobni; ebben azonban egy rendőr megakadályozta és bevitte az első kerületi kapitányságra. Itt megállapították, hogy az illető *Kriszál János* honti születésű 53 éves vasuti munkás. A déli vaspályánál, mint kocsi tisztogató volt alkalmazva. Egy évvel ezelőtt egy vasuti kocsi lemezette a két újat. Ekkor áthelyezték az élmezőre osztályhoz, ahol eladósodott. Valami szabálytalanság miatt azután e hónap 13-án elbocsátották az állásából. Most német nyelven szövegetet kérvényében akart ő felségétől segítyt kérni. A munkás ellen, aki Táitos-ut 7. szám alatt lakik, megindították a kihágási eljárást.

— **Kertészek lakomája.** A nemzetközi kertészeti kiállítás kiállító, zsűri és rendezőbizottság tagjai kedden emőkei *Emich Gusztáv* udvari tanácsos, az országos kertészeti-egyesület és a nemzetközi kertészeti kiállítás elnökeinek voltak a vendégei a lipótzsuzsán nyaralójában. A vendégek tiszteletére rendezett lakoma során *Emich Gusztáv* az összes kiállító egészségére írtette poszarát, *Mauthner* Odön szép beszédében a házigazdát és kedves nejét ellette, *Gillemot* Vilmos rózsakerész *Ilsemann* Keresztélyt, *Mühle* Vilmos a külföldi kiállítókat, *Ilsemann* Keresztélyt pedig *Szelein* Adolf alelnököt köszöntötte fel.

— **Nemzetközi állatorvosi kongresszus Budapest.** Az 1899-ben Baden-Badenben tartott VII. nemzetközi állatorvosi kongresszus, köszönettel fogadva *Darányi Ignác* földművelésügyi miniszter meghívását, a legközelebbi kongresszus helyéül Budapest székesfővárosát jelölte ki.

Az előmunkálatok megindítása végett a miniszter megbízásából nemeskéri *Kiss Pál* államtitkár tojói hó 14-ére az állatorvosi iskolába érkeztetve hívott egybe, melyen résztvettek: *Tormay Béla*, *Lestyánszky Sándor*, *Lipthay István*, dr. *Müller Kálmán*, *Ottlik Iván*, *Máday Izidor* min. tanácsosok, *Ágva Sándor* ezredes, dr. *Raisz Gedeon*, *Forster Kálmán* osztálytanácsosok, *Forster Géza* az O. M. G. E. igazgatója, dr. *Sohermann Adolf* tiszti főorvos, dr. *Hutya Ferenc*, dr. *Nádaskay Béla*, dr. *Rátz István*, dr. *Preisz Hugó*, dr. *Plósz Béla*, dr. *Marek József* főiskolai tanár, *Racsurek Ferenc*, *Kurtz Ferenc* Tátray János állategészségügyi felügyelő stb. Az érkeztetett szervező bizottságra alakulván meg, elnökké nemeskéri *Kiss Pál* államtitkár, alelnökké: *Lipthay István* és *Tormay Béla* miniszteri tanácsosokat, ügyvivő alelnökké dr. *Hutya Ferenc* rektort, főtitkárrá dr. *Rátz István* választotta meg. A megállapított ügyrend értelmében a kongresszus tudományos tárgyalásait az állategészségügy-rendészeti, az élettani és higiénie, illetve pathologiailag szakosztályok fogják előkészíteni. Ezeknek a szakosztályoknak, illetőleg a végrehajló, a pénzügyi és az ünnepélyre rendező bizottságok megalakítására a szervezőbizottság *Lestyánszky Sándor* min. tanácsost, dr. *Tangl Ferenc*, dr. *Preisz Hugó*, dr. *Hutya Ferenc*, dr. *Nádaskay Béla* és dr. *Plósz Béla* tanárokat kérte fel.

— **Baleset a Tattersaliban.** Tegnap este a Tattersaliban, a carousellel alkalmával egy ló megrugta *Harmos Vilmos* huszárkapitányt, aki könnyebb sérülést szenvedett a lábán. A mentők a huszárkapitányt a Ferenc József-laktanyában levő lakására szállították.

— **Adomány az újságírók segítő-alapjának.** *Newmann* és *Ungerleider* keresepi-uti *Vencze* kávéházuk at uból átalakítván üzletüket tegnap lényes kinematografiai mutatványokkal nyitották meg. Ez alkalmából a tiszta jövedelemnek egy részét, 100 koronát, a Budapesti Újságírók Egyesülete segítő-alapjának ajánlották fel.

— **Fogházra itélt szolgabíró.** A sátoralj-új helyi törvényszék ma *Bárczy Gusztáv* szerenosi szolgabírót hivatalos hatalommal való visszaélés miatt tíz napi fogházra és hivatalvesztésre ítélte.

— **Vasárnapi munkaszünet.** A fővárosi kézmű-áru-nagykereskedők majdnem kivétel nélkül bejeleítették a Magyar Kereskedelmi Csarnoknál, hogy üzleteiket május 18-tól augusztus 3-ig vasárnapon egész nap zárva fogják tartani.

— **Házasság.** Dr. *Horvát Lipót* fővárosi ügyvéd és feles skaziró e hó 25-ikén déli 11 órakor a dohány-utcai zsidó templomban örök hűséget esküszik *Kronberger* Ella kisasszonynak, *Kronberger Lipót*, a Lipótvárosi Takarékpénztár vezérigazgatója leányának.

— **A Kassai diákongresszus.** Kassáról táviratozzák: A diákongresszus ma folytatja tanácskozásait, amelyekkel *Hoffmann Ottó* és *Ivóvitsy Béla* elnökök. Tegnap a tanácskozásokból kiváltak a kolozsvári, selmecezbányai, sárospataki, nagyvárad, máramaroszigeti és eperjesi kiküldöttek, kijelentvén, hogy addig nem vesznek részt a tanácskozásokban, míg a kongresszus nekik a tegnapi sértésekért elégtételt nem ad. A kongresszus több indítvány fölvetése után két tagot küldött ki kebeléből, hogy ezek tárgyaljanak a kiváltakkal. A békéltető ifjak a Schubert-féle vendéglőben találkoztak, ahol azonban kínos incidens zavarta meg a tárgyalásokat. *Péterfi Tibor* *Bernolák* Nándor heves szemrehányásokkal illette, amiért a kongresszus elé nem tartozó kolozsvári ügyet szóba hozott. A vitakozás folyamán *Bernolák arcul ütötte Péterfit*, majd pedig egy további disputa közben *Szekula Jenő Bernolákot* ütötte arcul. Délután *Eszterházy Sándor* jogakadémiai tanár vezette a békéltető bizottság tanácskozását, és nagy huzavona után megtörtént a kolozsváriak, selmecezi stb. és a kongresszus többsége között a kibékülés. A kongresszus nyugodtan folytatta tárgyalásait, melynek során elogadták azt az indítványt, hogy a harmadik egyetem ügyében felirnak a kormányhoz. Majd a jogi szakoktatás reformjának kérdését kezdték tárgyalni. Holnap folytatják a tárgyalást. Ő felsége a következő táviratot küldötte:

O cs. és ap. kir. felsége a Kassán gyűlekező főiskola ák ifjúságának mai megnyitó d szgyűlése alkalmával táviratilag kifejezett bü ragaszkodását és hódolátat különös megelégedéssel és szívvelyes köszönettel tudomásul venni méltóztattott. Legfelsőbb parancsa *König Károly*.

Szell Kálmán miniszterelnök a következő táviratot küldötte:

Kedves údvözlétüket és azokat a meleg szavakat, melyekkel hozzám való ragaszkodásukat kifejezték adtak ösztintlen köszönetem. Vessezse önként a haza szeretete, törekedjenek minden erejüket arra szenteini, hogy minél hasznosabb szolgálásokat tehessenek a hazának. *Szell*.

A kongresszus tagjai a diszelnökök tiszteletére este fáklýszénst rendeztek.

— **Jubiláló kereskedő.** A budai kereskedők testülete *Kámeter* Ferenc óbudai kereskedőt aki ötven év óta buzdó tagja a testületnek, lelkes ovációban részesítette. Ott Lajos elnök vezetése alatt údvözlőzortot nyújtottak át a jubiláló kereskedőnek és lakomát rendeztek tiszteletére.

— **Összeomlott iskola.** Barcelonából telegrafálják, hogy Észak-Spanyolországban, Lericában összeomlott egy iskola. Sok gyerek került a romok alá. Ot gyermeket és az iskola igazgatóját halva huzták ki a törmelék alól.

— **Ritka természeti tünemény.** Teplitz-Schönbauhan érdekes és nagyon ritka természeti tüneményt figyeltek meg ma reggel. Az egyik tárna tórrásának a vize reggel 7 órakor sárgás vörösré változott, ockerszínű csíkokkal. A megtöltött vizartárokat ki kellett üríteni. Egy óra multán a forrás vize ismét kristálytiszta lett. Tapasztalt bányászok szerint ez a ritka természeti tünemény állítólag összefüggésben van a földregéssel és a Pelée vulkán kitörésével. Százötven évvel ezelőtt fordult elő utóljára azon a környéken hasonló esemény; 1755 november 1-én délelőtt 10 és 11 óra között a tóforrás vize vörösesbarna volt. Később megtudták, hogy Lisszabon városát néhány órával azelőtt földregéss pusztította el.

— **Halálozás.** Szabadkán hosszas szenvedés után 74 éves korában elhunyt néhai *Müller Ede* kereskedő és 48-49 honvédtiszti özevge, *Reiner* Mimi asszony. A közöletkönyvságaról ismert urnó háját nagyszámú oca ad gyászolja. Dr. *Molnár Mór* ismert fővárosi ügyvéd és konzul, valamint dr. *Molnár Gyula* ügyvéd és író anyjukat vesztették a megboldogultban.

Az e hó 12-én lelelt Football-mérkőzés szerencsétlen áldozatát, *Dávid* Vilmost holnap, szombaton délután 3 órakor helyezik örök nyugalomra a Keresepi-temetőben. A *Törekvés* című sport-egyesület, melynek buzdó tagja volt, külön gyászjelentést adott ki.

— **A szolga bosszúja.** *Nyiregyházárról* írják: *Schwartz* Jakob vajai gazdálkodó e hó 13-án egyik szolgája előbb baltával, azután élesre kifestéssel megátmadia és meg akarta ölni, mert a gazda ispánja lopásból érte a szolgát. *Schwartz* azonban komolyabb baja nem esett, mert sikerült egy hodályba menekülnie. A merénylőt a csendörök letartóztatták.

— **A városligeti szerelmi dráma.** E hónap 14-én történt, hogy a városligetben, az Iparcsarnok mögött egy szerelmes párt találtak állott halántékkal, holtan. Akkor megállapították, hogy a fiatal ember lötte agyon először az asszonyt, aki nála jóval idősebbnek látszott. A rendőri nyomozás most kiderítette a szerelmi dráma áldozatainak a személyazonosságát. A nő *Pintér Mór* békési kereskedő 30 éves felesége, *Scheiber* Sarolta, 4 gyermek anyja, a fiatal ember *Varga Ferenc*, 21 éves békési napszámos. A szerelmes pár Békéről jött a fővárosba, hogy ismeretlenül lehessen öngyilkossá.

— **A villamosvasuti elgázolások meg-gátolása.** *Vándory József* polgári iskolai tanár már régóta és szakszerűen foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy hogyan lehetne meggátolni azt a sok szerencsétlenséget, amit részben a villamos vasuti kocsi vezetőknek figyelmetlensége, részben pedig a közönség gondatlansága okoz. Most új füzetben sorol föl egy csomó javaslatot arra, hogy mi mindent kellene tenni arra, hogy ezután ki legyen zárva a sok veszedelem. Javaslatainak egy része azonban egyszerűen lehetetlen, mert annyira meg akarja szorítani a gyalogközlekedés szabadságát, amennyire azt nem tőrhetné el egyetlen nagy város publikuma sem. Ez a publikum tudniillik nem sétál az utcán, hanem rendszeren sietős ügyei után jár s természetesen nem adhatja oda magát eszköznek száz meg száz különleges rendszabálynak. Annál életrevalóbbak azonban azok a technikai újítások, amelyeket a villamos kocsik reformálására javasol. Azt javasolja például, hogy a kocsi olyan ajtókkal láttassanak el, amelyeknek alja földészterűen ráborul a lépcsőre s ilyenformán lehetenné azzal a föl- és legrálatást. Aztán még azt javasolja, hogy a kocsik ajtóira zárát kell tenni, hogy a kalauz elzárhassa a kocsit felöl az ajtókat. A füzetben sok megiszivlelni valót találhatnak azok, akiknek kötelességük is foglalkozni ezzel a fontos kérdéssel.

— **Ös-Budavára.** Hosszu téli álamból fölébredve, mégis fényben ragyogott ma este a fantasztikus város: *Ös-Budavára*, ezer meg ezer szinkáprázatos fényében új létre kelten a tavasz köszöntésétől. Holnap, (szombaton, május 17-ikén) este hat órakor lesz az ünnepélyes megnyitása *Ös-Budavárának*, amelyet új fényében ma este mutatott be *Friedmann A.* igazgató, a kiváló szakértő s a sajtó képviselőinek. A gyönyörű mulatóhelyet, amely bármelyik világáros díszére válnék, csaknem egészen restaurálták, úgy hogy a tündökölő meseváros szinte új pompában ragyog. *Friedmann* igazgató bemutatta a nagy variété-színpadot, amelyet a legu abb technika vívmányainak megfelelőleg felszereltek. Itt fog fellépni *Eugénie de Fongère*, a kiváló francia excentricé-énekesnő, akiben *Otero*, amint az ismeretes, legveszedelmesebb versenytársnőjét látja. A műsorban különben még több elsőrangú vonzóerő nevét olvassuk, — többek között tel fog lépni: *Stuart*, *Schäfer*, *Sebaldu*, *The Maye's*, *Los Aquiers*, az *Andrés* házaspár és a variété-világ számos kiválósága. A felső téren levő külön kis színházban produkálja magát a két *Prandi*-testvér híres jantochestársulata, amely a párisi világkiállításon nagy feltűnést keltett. Ma este is bemutatják *A párisi világkiállítás* című hőromielvonásos nagy látványosságát. Csodáljuk a bábuzsinház precíz mutatványait, humoros előadását és fényes kiállítását; külön dicséretet érdemel a bábuzsinház kitűnő zenekara, amely kifogástalan ritmikával kísérte a bábuk táncát és játékát. A nagy térségen külön alkotmányt építettek a *Wortly* testvérek, a hírneves légtornászok számára, akik ez idő szerint az artista világ legelsőrangú akrobatái. Lesz még lovarda, továbbá ökölvívda a mecesben, nemkülönben komikus némajáték a scating-ringen, eltekintve még sok egyéb látványosságtól és szórakozástól, amelyet *Ös-Budavára* vendégei nagy számban foghatnak találni. Ezernyi színben pompázik a hatalmas *fontaine lumineuse*, amelynek csodás megvilágításában a *hondvézenekar*, a legnépszerűbb katonabanda muzsikáját fogja élvezni a közönség. Külön speciálitása *Ös-Budavárának* az „la Stusa” amerikai zenekar, amely előreláthatólag rövid idő alatt közkedveltségnek fog örvendeni a budapesti közönség körében. Meg fogja lépni a közönséget *Ös-Budavára* északi részén egy oda rögöntözött magas ha'om, amelynek tetején egy gloriéte áll, a honnan pompás kilátás nyílik az elektromos fényárban uszó mulató-telepre. — Múltán *Friedmann* igazgató a telep minden részletét bemutatta, vidám vacsora egyesítette a társaságot, amelynek sorában ott láttuk a fővárosi írő- és művészvilág számos előkelőségét. Több pohár-köszöntő hangzott el *Ös-Budavára*, a világvárosi színvonalon álló mulatóhely prosperálására és annak kitűnő vezetőjére: *Friedmann* igazgatóra. A társaság a legjobb hangulatban reggelig maradt együtt.

— **Házasság-szedelőg mázoló.** *Rachmuth Reich* Sámuel mázolónak sehoggy sem tettelt a mestersége és könnyebb megélhetési módot keresett. Ismert a Dob-utóban egy leányt, *Freundlich* Száit, akiről tudta, hogy eladó és csinos kis vagyonkaja van. Felkereste hát és egész komolyan udvarolni kezdett neki. Megtartották az eljegyzést is, amikor *Rachmuth* előállott azzal, hogy üzletet akar nyitni, amibez pénz kell. Ezzel az ürügyvel pár hónap alatt *tíz ezer koronát* csalt ki a leánytól, azután megszökött. A becsapott leány feljelentést tett a rendőrségen, ahol a nyomozás során kiderült, hogy *Rachmuth* már nos. Most közőrik. A házasság-szedelőg mázoló *Sereiben* született, 21 éves, középtermetű, jóltáplált, izmos, haja, bajusza szemöldöke barna, arca sárgás színű, álla borotvált, magyarui, németül és románul beszél.

— **Gyilkos rendőr.** *Aradról* táviratozzák, hogy *Bucz* Flore borosjenői községi rendőrt agyonlőtte rendőrtársa, *Szász* Péter. *Szász* letartóztatták.

— Halálos szerenostélenység egy esküvőn. Speyerben ma épp egy lakodalmas menet haladt át kocsikban a vasúti síneken, mikor egy gyorsvonat előrobogott és elgázolta azt a szekeret, amelyen a mátkapárült. A lakodalmas nép közül ötven meghaltak, a völgegy pedig olyan súlyosan sebesült meg, hogy fél lábát amputálni kell. A menyasszony, aki sértetlen maradt, az ijedségtől megtévelyodott.

(x) Babéredő Magyarországon. A kiállításban feltűntetett babériák *Maulher* Ödön és kir. udvari magkeskedése központi telepén, VII. Rottenbiller-utca 33. szám megtekinthetők. A lák eladásáa ugyanott és az Andrássy-ut 28. szám alatt lévő üzletben történik.

(x) Szeples, Májfolt, Pattaná és az arc mindennemű tisztáltságnak eltávolítására legjobban ajánlható a Földes-léle Margit-örme. Ára 1 korona. Kapható a készítőnél: Földes K. gyógyszerésznél Aradon és minden gyógyszerüzletben.

(x) Vasárnapi munkassznet. Blum Sándor egyenruházati intézete (Váci-utca 15.) a nyári hónapokban vasárnapon és ünnepnapokon egész nap zárva van.

A karruszol.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, május 16.

A magyar vitézi époszok és lovagregények csodálatosan színes világa támadt fel ma este a Tattersalban. Valami abból a káprázatos fantazmagoriából, mely a történeten keresztül szűrődve a Hunyadiak és Anjouk korából emlékül megmaradt a késő korok unokáinak abból az időből, mikor az ország vitézi nemesi tornákon szállottak küzdelembe egymással a dicsőségért, vagy pedig, hogy egy szép asszony gyengéd kezéből megkapják a győzelmi koszort. Mult törtérik lapjairól elővágattak a pánólos, vitézlő lovagok s mint terebélyes tölgy árnyában az illatos virág, karsu, könnyű paripákon ott száguldottak mellettük a világszép herceg-, gróf- és báró-asszonyok és kisasszonyok. Arany himmel kivarrott lobogó fátylak. aranyos tollforgók és kócsagok tarkállottak a levegőben, vasba, vértbe öltözött paripák alatt rengott a föld s az ezeregyj meséibe illő solymászkocsik, heroldok sokasága és kincsekkel érv paripák soha nem látott pompát és színeket varázsolt a szemünk elé.

Mintha csak a Drugethek, Zápolyaiak keltek volna életre, mindmegannyi híres leventéje elmúlt, régen elmúlt időknek s oda képzeltük magunkat *Mátyás* király világraszóló visegrádi várába, mikor a ragyogó szépségű és kincsekkel érv ruhájú hölgyek lovagjaikkal a trón elé járultak s ott mélyen meghajoltak a király elé.

Zengett a harsona, hollós pajzsú lovasok törtettek előre. Talán az ellenségverő fekete seregből? S viharozva zugott a taps, mikor benyargalt *Ottó* főherceg a tornakirály s ruháján s paripája takaróján megpillantották a magyar cimert és a magyar színeket. A hatalmas, daliás alak közepé és lelke volt az estének és férfias szépségével és büszkeségével elragadta a sokadalmat.

Igen, ez a mai ünnepség a magyar vitézség és a magyar lovasiasság emlékének volt a felámadása, ennek tapsolt királyunk is és ez a hatalmas erő forrasztotta egy érzésáradatba a közönséget. Es a külföldiek, kik a mesebeli látványosság-nál megjelentek, minden közjogi fejtegetésnél jobban és tisztábban megérthették a magyar államiság dicsőségét és önállóságát. A külföldi diplomáták, a delegációk tagjai látták azt a mesebeli világot, melynek híre soha sem hal ki ebből az országból, melynek csak emléke is lángra gyújt és hősöket nevel. Főrangú hölgyeink és ifjaink virága egy pillanatra fellebbentette a függőnyt arról a csodás életéről, amelybe bepillantani a mi fantáziánk gyenge s amiről a mi hétköznapi szűkeségünk mellett fogalmat sem tudunk alkotni.

A feledhetetlen látványosság egybehitva Budapest minden előkelőségét. Az itt időző udvar, a delegáció, a löversenyek szokatlanul fényes társaságot gyűjtöttek össze fővárosunkban s pazar kép volt a hatalmas eszernokon végigpillantani. Az összes polgári és katonai előkelőségek, az arisztokrácia és politika minden kitűnősége ott volt, a hölgyeken mesés ékszerek ragyogtak, pompásnál pompásabb toalettek tűntek fel mindenfelé s beláthatatlan messzeségekben színes

harmoniaiba olvadt össze a sokaság. Neveket felsorolni lehetetlen, mert mindenki ott volt.

Pontban fél nyolc órakor a honvédeknek rázendített a Gotterhaltra, minden ember felállott, levette kalapját: megérkezett a király. Előtte *Gisella* és *Jozefa* főhercegnő léptek a páholyba, majd helyet foglalt 6 felsége is, akin honvédekre desei egyenruha volt. A két oldalpáholyban az udvari kíséret tagjai voltak. És abban a pillanatban, mikor az udvar megjelent, kürtzugás harsogott végig a csarnokon. A lovagjáték és torna minden résztvevője hódolni jött a király elébe.

Igazán királyi gyönyörűség volt ezt a hódolást végignézni. A féltett és őrzött kincsesházakból előkerültek a nagyértékű klenodiumpok és ékkövek, a himes ruhák, a káprázatos löszerszámok és nyeregtakarók, amelyek talán utoljára a millenniumi banderiumkor szerepeltek. Mindenki családjának ősi színeiben jelent meg s a tapsáradat meglepette a csarnokot belengő családilag lobogókat. Elöl nyolc kürtös fujta szakadatlanul a harsonákat, majd pompás középkori ruhákban négy herold következett s aztán huszonnégy pánólinges, hollós-pajzsú huszár. A bámulat moraja zugott végig, mikor felhajtottak a solymászkocsik. *Ottó* főherceg, gróf *Szapáry* Pál, gróf *Csáky* György és *Janovich* Bésán Gyula voltak a kocsisok. A kis könnyű kocsikat virágok és szalagok díszítették s mindegyikben bájós főri kisasszonyok ültek; majd előtűnt hat fehér lovával az udvari hatos fogat, a pompás ménék, lekötött fejükkel prűszköltek és vihogva rugták a homokat, de erős kezű kocsisuk féken tartotta őket s kezének egy rándítására megállottak, mint a cövek. A feltámadt lovagkor minden szépségével telt meg a porond: száznolc lovas, hat fogat és tizenholc csatlós állott szemközt az uralkodóval. A szem nem talált nyugóhelyet, hogy merre, hova nézzen. Mindenütt új csoda, új látványosság! A villamvilágítás ragyogó fénye megtörtött az ékszerokon s a frizurákba font igazgyöngyökön. A honvédeknek régi magyar nótákat játszott s a rendező harangintésére felemelt kézzel egyszerre tiszteltet minden résztvevő a királynak, aki katonai szalutálással viszonzotta az üdvözlést. Erre a káprázatos menet, úgy ahogy jött, eltávozott s megkezdődött a solymászás. Lóháton, solymászkocsikop vig társaság vágattat elő. Hol lépésben, hol ügetve tartanak a vadászóhelyre. Egyszerre a lovas vadászok vezetője, *Ghysey* Albert tülkébe fuj, mint a nyil repül magába a sólyom, kifeszített szárnyal tör zskámányára s a következő pillanatban földre hull egy gém. *Ghysey* leugrik paripájáról s a gém legszebb tollát átadja *Augusta* főhercegnőnek, ki azt kegyes fejmozdulattal elfogadja.

Felharsan a taps, a tömeggel együtt tapsol 6 felsége is, miközben a könnyű kocsik kirobognak, a zene új nótába kezd s megkezdődik *Meizner* főlovas vezetésével az udvari heroldok négyese. Ot csodálatosan idomított ló kerül szemünk elé, mindmegannyi ékessége és kince s az udvari istállónak s nincs az a cirkuszi telivér, amely mutatványait felül tudja mulni. Az iskolalovaglás legnemesebb mutatványait produkálja az udvari lovászok s ezt a látványosságot is zajos taps kíséri.

Hát még az ezt követő lovas-táncot! Korhú, pompás jelmezben legkiválóbb lovastisztjeink kivont karddal sorakoznak s bámulatos precizitással bizonyítják be, hogy a magyar huszártiszt ma is a világ első lovas katonája. Gátakat ugratnak pehelykönnyedén, vagdalkoznak, gerelyvel felfüggesztett gyűrűket tépnek le, csupa élet, élelenség, ügyesség mind: magyar huszár.

Ó felsége kedvteliséssel nézte derék tisztjeit s meglegedetten adott jelt a tapsolásra.

Kedves, üdítő és poétikus volt a következő szám, az udvari négyes. Hat oszlopban tizenkét ur és hölgy lovagolt a porondra s finom zene hangjai mellett gyönyörű négyes sorakoztatták lovaikat. A legfantasztikusabb figurák támadtak egy szempillantás alatt, a forgoló, ficánkoló lovakon villogott a sok ék, hullámvonal, gyűrű, csigák váltakoztak könnyed gyorsasággal s mindenki megcsodálhatta arisztokrata hölgyeinknek bámulatos lovastudományát. A kis, fehér kezek acélos erővel uralkodnak a gyeplőn, sehol sincs

hiba, egy paripa se tör ki és újra taps és éljenzés reszketteti meg a levegőt.

Ezután következett az est fénypontja: négyvenholc huszártiszt négyese. Pánólingekbe öltöztették a kaszárnnyak egyszerű gyermekeit, katonás komolysággal ültek nyergükben, bajszuk hatalmasan ki volt húzva s napbarnított arcuk úde pirossággal szinte még a fénylő sisak alól is kiragyogott. Körülöttük ragyogó sokaság, egy ország színe-java, aminek foghatóról kis falujukban soha sem álmodoztak s ha visszatérnek szülőföldjükre, holtuk napjáig emlegetni fogják a mai dicsőségét. Középkori ruházatukban ki nem hinné róluk, hogy ők is arisztokraták? Hát még a mutatványait! Mint a karikacsapás, olyan egyszerűre megy. Vasmarkuk egyetlen nyomásától megtorpannak a lovak, aztán megint neki vágatnak s a kürtszó hallatára újra sorakoznak és köszöntik a királyt.

A király pedig tapsol katonáinak és vele tapsol hosszasan, lelkesen és mámorosan az ezernyi ezer ember. A marcona hadiak kivonulnak s szívük örömmel és boldogsággal telik meg. Óh mennyi mesélni való akad majd a szürke legényiségi szobákban.

Tíz perc szünet. Az udvari páholyba frissítőt visznek. A főhercegnők élnek vele, de a király elintí. Látesővével a közönséget nézegeti, ösmerősöket üdvözöl, míg a porondon ezalatt a tornához felállítják a korlátot. Majd újra megzendül a kürt, elől jön a várkapitány: *Jekelfalussy* Zoltán, majd a várnagy: *Manási* György, huszonnégy gyalog alabárdos, solymászkocsikon és lóháton az urak, urasszonyok, kik a király előtt mélyen bókolva, fenntartott helyükre ülnek. Káprázatos, álombavaló sokadalom! Talpig vasban nyargal elő a tornavezér: gróf *Szechenyi* Imre, kezesben tartja a virágos díszlándzsát, melyet a választott hölgy, *Augusta* főhercegnő koszorús fátjállal megkoszorú.

Lelkes taps és éljenzés támad, mikor megérkezik a tornakirály: *Ottó* főherceg. Piros, fehér és zöld a színe! A merre elmegy, éljenz zagnak és tapsolnak feléje s az ováció a deli tornakirálynak láthatólag jól esik.

Kürtszó hívja a küzdőket. Kivonulnak büszke kíséretükkel a daliák. Talpig vasban vannak a vitézek s különösen kitűnnek gyönyörű izlésükkel az *Andrássyak*, kiknek megjelenésére a bámulat moraja zugott végig. Végtelenül bájós és kedves volt vértézetében egy öklönnyi kis *Andrássy* gróf. A király előtt meghajolnak a zászlók, a hirdető kihirdeti a küzdelmet, a daliák egymás ellen rugtatnak, török a lándzsá, aztán felvonulnak a győztesek és *Augusta* főhercegnő átadja a koszorukat.

Vége van az ünnepnek. Ujra hallatszik a *Gotterhalte*, elmegy a király. Künn *Rohonczy* altábornagyhoz és gróf *Bathányi* Lajoshoz így szól:

— Nagyon örültem, hogy láthattam a káprázatos látványt. Különösen a négyes és az altisztek mutatványa volt szép. Holnap újra eljövök.

Az udvari hintők elrobogtak, a sokaság elszéled. A mesének holnap estig vége. A sötét utcákon pedig huszárak és tüzerkatonák viszik haza az aranyos szerszámú paripákat. Egy-egy késői járókelő megáll s hosszán elnézi a délceg paripát, a drága szerszámot. Csattog a patkó a kövezeten, a mesebeli ló is eltűnik az éjszakában...

A lovagjáték során kedves jelét adta *Ottó* főherceg a hadsereg iránt való szeretetének. A főherceg meleg bajtársi érzéssel viseltetik a katonaság minden ügye iránt. E mellett jó bajtárs a hadsereg minden egyes tisztjének: érdeklődik ügyei-bajaik iránt s kollegiális szeretetének számtalanszor bizonyították. A gyönyörű lovagtorna teljes mértékben érdekli a közönséget, de legjobban a tisztikart s főleg a lovastiszteket. A lovagtorna, nyihogó paripák küzdelme, középkori fegyverek, lándzsák, alabárdok, szabályák villogása: katonaság, de drága mulatság. Ezért páratlanul gyöngéd gondolata volt *Ottó* főhercegné, hogy a karruszol főpróbájának jegyeit tegnap estére 10.000 forintért megvásárolta s a garnizon tisztjeinek rendelkezésére bocsátotta. Kettős célt szolgált ezzel a főherceggel. Egyrészt örömt és gyönyörűséget szerzett tisztársainak, másrészt tetemes összeget juttatott a jótékony célnak,

melynek szolgálatába a lovagtorna protektorátusának elvállalásával szegődött.

A lovasjáték során méltó feltűnést keltek a *Monastery* és *Kuzmik* utódai udvari szállított műtermében készült fényes jelmezek, amelyeknek a leírását a következőkben adjuk:

Ezresbét főherceg ruhája ezüsttalpon beszövétt, nagy aranyvirágos brocból készült. A szoknyán alól 10 centiméter széles arany bordure, amely sűrű turkise ékkel és ametisztvel van kivarva. A derékon a vállaktól az övig széles, alól összefutó hermelin gallér van, arany plastron gyöngyökkel és turkisekkel kivarva, hosszu, térdig érő ujak fehér látyolszövetből. Magas, hegyes süveg, az elején aranyosztevből, amelyre szintén gyöngyök és turkisek vannak varva két oldalt a nyakig érő arany lebonyelkek.

Gróf Hadik-Barkóczy Endréné ruhája ezüst alapra beszövétt, arany, vörös és kék mintázott broktól készült, a lovagló szoknya aján körökörül széles ezüst bordure drágakövekkel kivarva. A derék négyzetesen kivágott, a kivágás körüli ezüst bordure, valamint a derék eleje drágakövekkel kivarva. Az ujak egészen nyelvalaku arany- és ezüstdarabokból vannak összeállítva pikkelyszerűen.

Gróf Almásy Györgyné ruhája sima zöld arannyal átszőtt kelmeből készült, amelyre nagy tulipán formájú virágok vannak hímveze. Alól széles ezüst bordure drágakövekkel kivarva; a derékon elől zöld bársony betét arany bordúrral, az ujak térdig érők; a külső bő uj zöld bársonyból, a belső zöld pedig az arany kelmeből.

Gróf Karátsonyi Irma ruhája sima aranykelmeből készült, amelybe nagy zöld motívumok vannak hímveze, az alján alól széles bordure van, amely szintén zölddel van hímveze; a derék kivágott, a kivágás körül hermelinprémrel, elől fehér mousseline-plasztron arany-paillette-vel kivarva. Térdig érő hosszu dupla-ujjak.

Gróf Karátsonyi Margit ruhája princesse-szabású; sima ezüstkelmeből készült, amelyre nagy világoskék motívumok vannak hímveze; az alján alól hermelin-bordure. A derék kivágás négyzetes; körülötté hermelinprémzselégy, elől fehér mousseline-betét ezüst-paillette-vel kivarva. Hosszu, térdig érő dupla-ujjak.

Gróf Apponyi Adél ruhája kécsszürke alapon arannyal beszövétt brokat ruha princesse szabással alul az alján körökörül hermelin-prém bordure, a derék négyzetesen kivágva, a kivágás körül hermelin-prémrel, a derék elején arany plastron van arany zsinórral összeítve. Az ujak csuklójá érnek, felül és könyökénél egy-egy nagy mousseline dudor, alól kisebb és mindegyik vörös és arany szalagokkal van áttónva.

Báró Révay Gyuláné ruhája rózsaszín alapú princesse. Beszövétt nagy mintájú arany brokát alól 12 centiméter széles arany bordure, drágakövekkel kivarva, a derék négyzetes kivágással, amely körül hermelin-prém szegély van, az ujak arany gaseból vannak két nagy mousseline de soie dudorral, a vállaktól lefelé hat sor keskeny arany szalag fut le.

A gyönyörű jelmezek stilszerűen illeszkedtek bele a lovagjáték ragyogó és művészi keretébe.

A karusszel rendező-bizottsága tudatja, hogy a nagy érdeklődésre való tekintettel gondoskodott arról, hogy a második, szombati előadásra 20 koronás jegyek még kellő számban álljanak rendelkezésre. E jegyek holnap, szombaton délelőtt 9 órától esti 6 óráig adatnak ki a karusszel-irodában (Nemzeti-szálló.)

A tűzhányók pusztítása.

Budapest, május 16.

Minden jel szerint St. Vincent angol gyarmatszigetnek több helyszere *St. Pierre* sorsára jutott. Hogy ezen a szerencsétlen szigeten mi történt arról eddig kevés pozitív hír érkezett, mert a St. Vincent fenyegetett részeit egyelőre még alig lehet megközelíteni. A Soufrière-vulkán ott legalább is akkora pusztítást végzett, mint a Mont Pelée Martinique szigetén. Néhány távirat szerint *egész St. Vincent szigetét lángözön borítja*. Két karaib törzs egészen kipusztult, a lakosság megmenekült része különösen vízhiányban szenved.

Martinique szigetéről valamivel megnyugtatóbb hírek érkeznek. Általában attól tartanak, hogy a *Mont Pelée* újra kitör, mert oldalán új kráter alakul. Fort de Franceban számtalan kétségbeesett asszony és gyermek tölti meg az utcákat. A középületek telve vannak menekültekkel. St.-Pierret nem fogják újra fölépíteni.

Párison át oly hír érkezett ma, amely a földalatti forrongás terjedésére enged következtetni. A távirat szerint Corsica fővárosa, Ajaccio közelében tengeralatti vulkán készül kitörni s azon a vidéken most erősen reng a tenger. Az ajaccioi hatóságok figyelmeztették a hajósokat, hogy kerüljék a tűzhányó környékét.

Az eddig egybegyűjtött jelentésekből most már képet alkothatunk a martiniquei katasztrófa lefolyásáról. Négy napig tartó földalatti moraj és a kráterből előtörő füst és hamutöcsér figyelmeztette a lakosságot a közelgő veszedelemre. A vulkán *öten éve pihent*

s így képzelhető az a rémület, amely az első kitörésre támadt. Május 8-án éjjel tülsüketítő menyörgések közepette lángoszlop tört ki a kráterből. A nép fölébredt és kimenekült az utcákra. Reggelre hamusod hullott a városra és csakhamar sűrű hamuréteg borította. Hétfőn megnyílt az 1350 méter magas hegyoscsos oldala és egy hegyi patak kiszáradt medrében hét méter magasságban és háromnegyed kilométer szélességben megolvadt lávatömeg futott le a város felé és ijeszítő gyorsasággal futva azon végig, szakadt be a tengerbe. Az izzó folyam a hét kilométernyi utat *három perc alatt* tette meg és elárasztott mindent, ami utjába esett. A Rivière Blanche torkolatában, amelynek medrében a lávatömeg végigrohant, állt dr. Guérin óriási ukorgyára, amelyet teljesen elöntött a láva, csak a magas gyárkémény mered ki belőle. A rohanó lávaár iszonyú pusztítást vitt végbe, s a tenger 100 méternyire csapódott vissza tőle. A vulkán alatt hegyoldal beomlott. Közben egyre ismétlődtek a szörnyű dörrenések, amelyek 500 km. távolságban is hallhatók voltak.

Hétőn éjjel megint lángban állott a vulkán és a retentő dübörgés egyre tartott. St.-Pierre népét ekkor szállta meg a halálfélelem; sokan menekültek a vulkántól távolabb eső dombokra, mások a kikötőből hajón siettek a közeli városok felé. Az utcákon ezerszámra futkároztak ágyból felriadt, hálórúhás emberek. De a legtöbben még egyre a városban maradtak.

Kedden reggel egyre ömlött a kráterből a füst és láva és a mennydörgésszerű moraj nem szünt meg egy pillanatra sem. A lávapor megtöltötte a levegőt és sűrű rétegben rakódott le a városra. Újabb csoportok menekültek St.-Pierreből hajón Dominicába és Santa Lucia-ra.

Szerdán reggel csönd állott be és ez délutáni negyedháromig tartott, amikor újból kezdődött a dörögés, amelyet a St.-Pierrelől 450 kilométernyire levő St.-Thomasban még tisztán lehetett hallani. Kévséves a kitörés után megszakadt a kábelösszekötöttes Martinique és Santa Lucia között, és a *Grappier* kábeljavitó gőzös, amelyet a kábel kiigazítására küldtek el, sikertelenül fáradozott, mert a kábel éppen a vulkán alatt szakadt meg.

Csütörtökön a hajnal nyugodt volt. A lakosság egy része dolga után látott. Reggel felé forró iszap, gőz- és lángoszlop tört ki fölülva a kráterből; a kilővelő lángok egyszerre valóságos eső alakjában hullottak a városra, amitől *egyszerre lángba borult minden*. A kikötőben 18 hajó horgonyzott. Egy szempillantás alatt tüzet fogott valamennyi. A tenger olyan volt, mint egy hatalmas forró üst. A *Grappier* volt az első hajó, amelyet a hulló lángosóra ért, de rögtön utána lángot fogott a többi hajó is; valamennyi feloldatra fordult és süllydnie kezdett. *Husz percig tartott az isteniélet*. Ez idő alatt pusztult el az egész város.

Éjjel még a következő távirati jelentéseket kaptuk:

Fort de France, május 16.

Moult kormányzó egy nappal a katasztrófa előtt megjelent St.-Pierreből és igyekezett csillapítani a rémületet. Megnyugtatósnul magával hozta feleségét; egy csapat katonát pedig a menekülők feltartóztatására küldött.

Egy amerikai hajó, amely a katasztrófa után volt Martiniqueál, irtózatos híreket hozott a pusztulásról. A tetemek a híg lávatömeg alatt halomban hevernek, többnyire meztelenül. Egy-egy zugban 50-60 férfi és nő kuporodott össze, valamennyinek szenné égett tetemét lették csak meg. Az egész várost szürkés hamuréteg borítja.

A katonai kórházban mindössze 12 menekült van, míg a romok alatt 30.000 halottnak kell lennie. A tengerben is tömegtelen hulla úszkál. Egy helyen 28 léiholt embert találtak; ezek közül tizenhatan csakhamar kiszendvedtek, a többiek életét talán megmentik.

Irrine falu, amely St. Pierrelől délre van, teljesen leégett. A falu alatt a tenger vize egészen forró volt.

A pánik még folyvást iszonyú; élelmiszerek fogytán vannak és a levegő tele van mérges gázokkal. A földkutatók holttesteket máglyákon égetik el.

Páris, május 16.

St. Pierre egyik fogadóházában egy holttestet találtak, amint kezében egy darab kenyeret tartott s már bele is harapott, de keresztülharapni már nem volt ideje. Ez azt bizonyítja, hogy a szerencsétlenség oly gyorsan lepte meg a lakosságot, hogy menekülésre nem is gondolhattak.

London, május 16.

Eduard király tízezer frankot küldött Martinique lakóinak. Közadakozásból eddig 125.000 frank gyűlt össze erre a célra.

Páris, május 16.

A Pelée tűzhányó *újabb kitöréssel fenyeget*. A vulkánon három új kráter keletkezett.

A Soufrière tűzhányó *borzalmas katasztrófát okozott St. Vincent szigetén*. Kilenc nap óta még egyre tart a rémséges pusztítás. A láva négy láb magasságban borított el mindent. A tüzes közepre még egyre tart. St. Vincentet kiirtették.

London, május 16.

Jamaika kormányzója azt javasolja, hogy Martinique szigetét irtásik ki teljesen s a lakosságát telepítsék le Jamaikán. A jamaikai parlament *eser font sterling segédre* szavazott meg az inséges menekültek számára.

Páris, május 16.

A Francia gyarmatminisztérium jelentést tesz közbe a Martinique élelmészére vonatkozólag tett intézkedésekről. A szomszéd gyarmatokról nagy szállítványok mentek a szigetre. Legközelebb Fort de Franceba várják az amerikai hajókat, amelyek 150.000 ember számára 20 napra való eleséget hoznak magukkal. A gyarmatügyi minisztérium elrendelte továbbá, hogy 100.000 kilogramm kenyert, 40.000 kilogramm konzerv-húst és 45.000 kilogramm fertőtlenítő szert küldjenek Martinique szigetére.

FŐVÁROS.

(*) **Az eskü-téri hid.** Az eskü-téri hidon újra megkezdtek a munkát. Az azonban ma már kétségtelen, hogy októberben nem nyitják meg az új hidat. A nagyközönséggel együtt a város is kíváncsi, hogy a hidat mikor adják át a forgalomnak. A tanács tegnapi üléséből állott a kereskedelmi miniszterhez a kérés, tudassa, mikor nyitják meg az új hidat, mert a főváros kiakarja építeni a Gellért-partot, s addig nem építheti, amíg nem tudja, hogy mi lesz az eskü-téri hiddal.

(*) **Baross-tér.** A Baross-szobor körül elterülő térség hivatalosan új nevet kapott: Baross-tér immár a központi pályaudvar környékének a neve, aminek jelzésekképp már a házakat el is látják az új táblákkal. A közmunkatanós a tér elkeresztelésével az ottani háztulajdonosok és kereskedők e hasábkon nyilvánított óhajának tett dícséretes készséggel eleget.

(*) **Adókiivetés.** A fővárosi adókiivető-bizottságok folyó hó 17-én (szombaton) tárgyalni fogják a következő új helyrajzi számu házakban összeirt adókiivetésekre vonatkozó III. osztályu kereseti adójavaslatait u. m. az I. ker. a tabáni 1117-1162, a II. ker. a vizivárosi 2713-2720, a IV. ker. a 303-312, az V. ker. a) bizottság (nem tart ülést), az V. ker. b) bizottság a 924/a-6-931, a VII. ker. a) bizottság a külön meghívottakét, a VIII. ker. b) bizottság a 5685-5606, a VIII. ker. b) bizottság a 6468-6477, a IX. ker. a 8725-27-8740, a X. ker. a 7418-7588 házámgig.

A VI. kerületi előjáróság közhírré teszi, hogy az 1902. évre kivettét tőkeamat és járadékadó és járulékaíróról szóló lajstromok folyó évi május 20-27. napjain a délelőtti órákban közszemlére lesznek kitéve a VII. kerületi előjáróság adószámviteli osztályában. A kitétt adókiivetések ellen azon adózók, kik a kivétési lajstromban foglalt adómenem már a mult évben is meg voltak róva, a lajstromok közléstétét követő 15 nap alatt, - azon adózók pedig, kik a kivétési lajstromokban megállapított adóval a folyó évben első ízben rovatnak meg, adóirtóztatásuk az adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt élhetnek letebezzelés s székesiövtárosi közigazgatási bizottsághoz. A tebebezés a VI. kerületi m. kir. adófelügyelőségénél (Aradi-utca 21. III. em. 11. ajtó) nyújtandó be.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Popper Dávid** - magyar állampolgár. Magyarországnak ma délelőtt óta egygyel több állampolgára van, de ezt a szaporodást nem a gólyának köszönhetjük. *Popper Dávid* tanár, a világhírű cellista tudniillik ma tette le *Halmos* polgármester kezébe az állampolgári esküt. Ilyeténképpen *Popper Dávid* formailag is a miénk lett, miután esztendő óta a kölcsönös rokonszenv bensőséges kötelékek illezték egymáshoz. A legújabb magyar állampolgárt bizonyára nagy örömmel üdvözli számtalan magyar tisztelője.

** **A Népszínház kínai látványossága.** A *Népszínház*nak Jules Verne regénye után készült, *Egy kínai viszontagságat* *Khinában* című látványos színművének főszerepét *Szirmai* játszsa s ő az, akinek a második képbén elsőnek kell a *Pei-Ho* folyóba ugrania egy emelet magas hidról. A viztartó-medence már elkészült s holnap már meg is lesz az első „vizes-próba.” Ugyancsak a holnap próbán csinálják meg először a hajórobbanást, valamint kipróbálják azt a vitorlás kocsit, amelyen a főszereplő a kínai

falhoz érkezik. A kínai látványosság bemutatója még ebben a hónapban lesz.

X. asszony. A Vígyszínház legközelebb sorra kerülő ujdonsága, *Gavault és Berr bohózata, L'In comme lesz*, amelyet X. asszony címmel Molnár Ferenc fordított. Az Őrnagy ur nagy sikere lehetővé tette, hogy az ujdonságra a Vígyszínház személyzete a szokottnál is nagyobb gonddal készüljön, úgy hogy már a hét eleje óta teljes díszlettel tartják a próbákat. X. asszonyt *Ceillag Teréz* játssza, aki most művészi egyéniségének épp oly megfelelő, kiváló szerephez jut, a minőt a szezon elején a *Szivebben* adott. Az ujdonság bemutatóját a jövő hét végére tervezik.

Kúry Klára fellépése. A jövő héten kedden lép fel újra Kúry Klára kisasszony két hónapi szabadságának letele után. A kitűnő művésznő ezúttal a *Katalin Germain* szerepét játssza, amelyben óriási sikerre vitte Bécsben is a magyar szerzők darabját.

Tarka Szinpad. Holnap, szombaton este, mutatják be a Fővárosi Orfeumban *As alkalmi szabaddny* című bohózatot, amelyet Kern Aurél dolgozott át idegen eszme nyomán a *Tarka Szinpad* számára. A finom és mulatságos helyzetekben bővelkedő ujdonság címszerepét Kornai Bertlő fogja játszani, a többi szereplő J. Vázarhelyi Vilma, Iványi Antal, Marton Mihály és Domokos Róbert.

Boccaccio. A budai szinkörben holnap, szombaton, lesz Souppé híres operettjének, a *Boccaccionak* repríze. Az énekes személyzet *Kressányi* igazgató vezetésével kiváló gondval készült az operetteirodalom e klasszikus művének holnapi előadására. Szép új díszletek és lényes jelmezek készültek a darabhoz.

A szevillai fodrász című operette legszebb számai most megjelentek a Zipser és König-cég kiadásában. A díszes füzetben megtaláljuk a már is népszerű Colineaudalt, a forrász és oroszán-kuplékat, továbbá az operette három slágerét, a pincérkötést, a nagy szerelmi keringőt és a lékező-románót. Minden zeneműkereskedésben kapható, ára 3 korona.

Operaelőadás a Telefon Hirmondóban. Wagner Richard operája, a Nürnbergi mesterdalnokok kerül előadásra ma este a Magyar Kir. Operaházban. A Telefon Hirmondó előzetesének szórakoztatására az operaház előadását teljes egészében közvetíteni fogja, úgy, hogy az előzetesek abban a kellemes helyzetben lesznek, hogy ki sem mozdulva a kényelmes otthonból, odahaza a lakásukon is végighallgathatják a Nürnbergi mesterdalnokokat. Az operaközvetítés után a legjobb híreit osztogatja fel a beszélő újság, majd annak bevégezten után 11 óráig még cigányzene lesz hallható a hagyókör kereténél, melyet az Ébítő és az Emke kávéházból közvetít a Telefon Hirmondó.

A régi szerető.

— A Népszínház bemutatója. —

Budapest, május 16.

Haza! szinpad! szerzőnk alig van egy is, aki olyan egyetlenesen haladna színműködői pályáján, mint Gécy István, a *Népszínház* mai ujdonságának, *A régi szerető*nek a szerzője.

Ninosenek sem meglepő elmékedései, sem megdöbbenő hanyatlásai; tehetsége, hogy egy mondjuk, sima, egyenes vonalat ír le drámairól produkciójában. Minden jellemző vonását magával hozta mindjárt első pályanyertes népszínművével, *A gyimesi vadvirág* és ezek a jellemző vonások meg-megtérnek minden újabb darabjában.

Ezek a jellemző vonásai, hogy ismeri a néplélek sajátos érzésvilágát, gondolkodását, el tud benne mélyedni, vele együtt érezni és gondolkodni; érzéke van a paraszti sorban élő emberek naiv, de annál igazabb poézisa iránt s amit tán elsősorban kellett volna említenünk, mint minden igazi drámaírói talentum, keresve keresi az erős drámai összeütközéseket előidéző helyzeteket és lelki motívumokat.

Gécy egy darabjai aztán abban különböznek egymástól, hogy egynémelyekben erősebben sikerül neki megmarkolnia a drámai eseményt és közelebb tud férkőzni az igazsághoz. Legutóbb egy felvonásosát látuk a *Vígyszínházban* (*As erősebb*), amelyben egészen ura volt drámairói feladatának. Igazi, élő-leven emberek mozogtak szemünk előtt e kis drámájában.

*A régi szerető*ben újra csak Gécy István áll előttünk. A néplélek vonul elénk a maga sajátos érzéseivel és gondolkodásával, a naiv poézisa tarka virágai hajtának ki szemünk előtt, úgy, hogy ebben a tekintetben úgy hat ránk a darabja, mintha természetes folytatása lenne a réteket és a falunak, melyet a szinpadit kullisszák mutatnak nekünk. Jön már most a drámai esemény a darabnak, a maga Gécy-szerű erős összeütközéseivel erősen élőkre állított lelki motívumaival. Ez a drámai esemény a második felvonás végső jelenetében csúcsosodik ki. Ez az ugyanevezett „grande scène.”

Gazdag Tóth István és Major Borosa mátkaságban voltak, de aztán a nő hibája miatt szétmentek és özvegyi sorba jutott mind a kettő. Major Borosa sze-

relmes Tóth Istvánban, Tóth István szívében haragba fult a régi szerelem. Szíve új hajtást fakasztott: úgy érzi, hogy szereti Teót, a kis libapásztorleányt; az üde vadvirágot, aki természet szerint sem való hozzá, mert túlságosan fiatal hozzá s mert mást szeret, aki hozzá: az a fiatal bojtárlegényt, Misét. Major Borosa ki akarja nyitni a szemét, de Tóth István, a maga erős elvakult szenvedélyében csak egyet érez, hogy Teca kell neki. Teca meg Misi is csak egyet éreznek, hogy egymásnak teremtette őket az isten és *kellenek* egymásnak. Major Borosa a maga titkolt szerelmével pedig ott áll e közt a három érzésbeli akarat közt és bizonyosan remegve lesi, hogy nem-e az fog történni, ami az ő sebzett szívének jól esik.

Es erre jön a második felvonásbeli „nagy” jelenés, mely a darab sarkpontja: Tóth István szemben áll Misivel és magának követeli Teót. Felszólítja, a leányt, hogy válasszon kettőjük közt; a leány nyílt őszinteséggel megmondja, hogy a bojtár akar lenni. Tóth István összetörik a vallomás sulya alatt és ekkor Major Borosa odamegy a leányhoz és maga kéri, hogy legyen a Tóth István felesége. Teca otthagyja a szerelmes, fiatal bojtárját és a meglett ember keblére borul, Tóth István pedig elfogadja ezt.

Hát kétségtelenül erős drámai jelenés; annyi nagylelkű figura együtt egy talpalatnyi földön, amennyi három megye összes falujában sincs talán, — de egyik sem igaz, vagy legalább nem győz meg bennünket a szerző arról, hogy így igaz, ahogy ő állítja. Mind a négy ember azt a benyomást kelti bennünk, hogy a szerző drámairól kényszerre alatt osolekszenek.

Ez az egyetlen hibája Gécy István új darabjának, *A régi szerető*nek. Ha ezt a „grande scène”-t Gécy István úgy építi meg, hogy nem tér szó hozzá, akkor egyik legszebb és legértékesebb darabját alkotta volna meg ebben a darabjában.

Mert minden egyéb nagyon szép és igaz ebben a darabban. Csupa üde, falusi poézis az első felvonás, melynek végső jelenése olyan, hogy szebbet keveset irtak a magyar népszínműirodalomban. Ebben az egy jelenésben több az irodalmi érték, mint egész halom más, újabb népszínműben. Nagyon szép a darab befejezése is azzal a poétikus motívumával, hogy Tóth István süldőleánykájának a gyermeki szeretete iorrasztja ismét össze a két régi szerető szívéit, aki sohase is színt meg szeretni egymást.

Sok egyéb részlet-szépséget nem is soroljuk fel a Gécy István darabjának. Mind megkapó és igaz egytől-egyig s mellékalakjai egytől-egyig *A gyimesi vadvirág* szerzője poétikus vénájának törülmetszett szülöttei.

A darabot meleg szeretettel fogadta a közönség, mert az egész este közel járt a szerző a közönség szívéhez: utat talált hozzá. A felvonások végén sokszor tapsolták a függöny elébe.

Nem válhatunk már el a Gécy darabjától, mielőtt egy rövid megjegyzést ne tennénk még. Ez a darab dícséretet nyert *A rozsályi malom* mellett. Ritkán jut hozzá a kritika, hogy egy megdicsért darabot alkalma legyen összehasonlítani a *pályanyertes* darabbal. (A nyertes darabokat nálunk egyáltalában nem szokás előadni.)

Itt azonban módunkban lenne ezt az összehasonlítást megtenni. De hát bajos dolog az ilyesmi. A pályabírák vesztébe nem lát bele az ember. Ezek az urak mindig előállhatnak azzal, hogy az ő legjobb *meggyőződésük és tudásuk* szerint az volt a jobbik darab, amelyiknek a díjat odaadták. Hát *A rozsályi malom* és *A régi szerető* esetében megengedjük, hogy a *meggyőződésük* a legjobb volt, de hogy a *tudásuk* cserben hagyta őket, az bizonyos. Ugy érezzük, hogy a *Poroszolt* Kálmán száz aranya több jussal illette volna Gécy István, mint *A rozsályi malom* szerzőjét. De nemcsak érezzük így, hanem mellettünk bizonyít a darab mai bemutatója, a maga igaz, őszinte sikerével, amely hangosabb is lett volna, ha nem járunk május közepének estéjén, — sulyosítva egy nemzet lovagjatekkel, ahová egész Budapest odasereglett.

A bíráló urakra visszatérve, még rájuk címláthatnók azt az ösmeretes közmondást, hogy: „aki nem tud arabusul, az ne beszéljen arabusul!”, de hát ennek jó Gécy István már alig láthatja valami hasznát. Hogy *Blaha Lujza* (Major Borosa) lelke volt az előadásnak, mondanai is fölösleges. Mindig csak egyet és mindig csak ugyanazt lehet írni róla, hogy eleven csodája a szinpadnak az édes szavával és az ígézetes nótáival. Szép és komoly drámai alakítás volt *Szirmait* Tóth István személyében; igaz, magyaros zammattal játszotta *Raskó* a fiatal bojtárt és *Kápolnai Irén* is (Teca) egész ambiciójával dolgozott; hogy a népszínmű tónusa nincs még az egyéniségében, arról igazán nem tehet. Törülmetszett alakok voltak *Németh, Szabó* és külön kell kiemelniük *Tollagi*-t, aki ma este ismét egy mesteri epizód-figurát (egy részeg embert) teremtett még és játszott teljes hatással. Kedves és

bajos gyerekehetség *Havy Anna*, aki Tóth István leánykáját igazi színészre való természetességgel és ügyességgel játszotta.

A darabhoz *Hátvös Iván*, *As új földesur* zene-szerzője írta a dalokat, amelyek közt több van olyan, amelyért jól kiérdemelte a tapsokat, amelyekkel őt is a lámpák elébe hívták.

Végül, hogy erről is elsőm adjunk, a Budapesti időző dán vendégek öt elnök meleti páholyt töltötték meg és nagy érdeklődéssel nézték a darabot, amelyből édes-keveset érthettek ugyan, de kárpótolta őket ezért *Blaha Lujza*, akinek nótáit erősen tapsolták.

(M—s.)

MŰVÉSZET.

□ **Honvéd-szobor Kassán.** A kassai honvéd-szobor-bizottság tegnap ülést tartott, melyen elhatározta, hogy a szoborra pályázatot hirdetsz erre felhívja a magyar szobrászok figyelmét. A pályázat föltételei megengedik a szabad tárgyválasztást, s a szobor költségét huszezer koronában állapítják meg. Az első legjobb a kivittelt kapja, a második díj 500, a harmadik 300 korona. A bizottság föl fogja kérni a Képzőművészeti Társulatot, hogy a zsűribe három művészt küldjön ki s adjon helyet a pályaműveknek a Műcsarnokban. A pályázat október hó 31-én ér véget. A zsűri, mely hét tagból fog állani, *Takács Menyhért* prelatus elnöklöte alatt Budapesten fog dönteni.

□ **Magyar művészek a párisi Salonban.** A *Société des Artistes Français* ezidei tavaszi kiállításában a következő magyar művészek vesznek részt: *Migel Árpád* és *Szekely Andor* egy-egy női arcképpel, *Both Menyhért* egy férfiárréppel van képviselve a Salonban. *Ferimutter* Izsák öreg hollandus halásza szintén helyet kapott a kiállításon. A magyar szobrászokat *Szirmay Tony*, aki művészi piakkéteivel sok sikert aratott a külföldön, ezúttal egy remek Erzsébet királyné aromásá képviseli. *Betten Gyula* szép iparművészeti mintázásokat állított ki.

SPORT.

Football. Egy híres dán csapatnak, a *Kopenhági Bold Clubnak* szereplését hirdette a mai nap labdarúgó programja. Ellenfelük a *Posta és Távirás Tisztviselők Sportegyletnek* labdarúgó csapata volt. A dán csapatot oly magas klasszisu csapatnak hirdetik, mely az angolokkal is fel bírja venni győzelem reményével a versenyt. Ezt ugyan a mai nap eredménye távolról sem akarta megerősíteni, mert 2:0 goal nem jelent fölényes győzelmet. Tehát a mai nap kedvező volt a magyarokra nézve, a dícsőséget ugyan meg kell osztaniok a dánokkal, kik igen finoman és nyugodtan játsza, nem is nagyon törekedtek több goalt elérni. A vendégek még három egymásutáni napon játszanak és fokozottan erősebb lesz az ellenfelük. Meglepetés nincs is kizárva, mert bár ma csak nyugodt összátk és kitűnő látéchnika sejteti, hogy kemény legyenek, de lehetséges, hogy gyenge shootjaik majd lerontják a legszebb kombinációjukat is. A magyar csapatnak, amely gyenge volt a tamdó csatársora, épp oly erős és megbízható volt a védelme. A Postás-csapatban kitűnt *Vince Harsády*, *Gabrovitz* és *Rapos*, aki lényesen megerősítette a róla táplált rossz véleményét a kapuvédésre nézve, miután ma oly ügyesen és annyi lélekjelenléttel dolgozott, hogy többször is tapsra ragadta a nézőket. Különösen helyesre után igyekezett az egymásután következő támadásokat kivédeni s ebben nyilván kettős ambíció sarkalta, a saját csapata becsülete s a két öreg szülő, kik a buffetből gyönyörködtek fiuk ügyességében.

Budapesti löversenyek.

Budapest, május 16.

Meglepetések ma is, mint mindennap, csak éppen az *Allamdíjban* bizonyította be *Vaga*, hogy évjáratának egyik legjobb lova. Különbön tőtagast állott minden számítás s a leghihetlenebb outsidersék szárguldottak át elsőnek a célkarikánál. Ezt külön is regisztrálni fölösleges, eléggé mutatják a részletes eredmények:

I. **Váozó díj.** Díj 8000 korona. Távolság 1800 méter. Szemere M. *Hosija* (Bonta) első, Mayor (Michaels) második, *Hans Heiling* (Southey) harmadik. Azután *Marathon*, *Pazmán*, *Babám*, *Békes*, és *Jubilée*. Totalizátor: 10:60. Helyrefoadások: I. 50:98. II. 50:100. III. 50:104.

II. **Allamdíj.** Díj 10.000 korona. Távolság 2400 méter. *Báró Springer G. Vagája* (Michaels) első, *Mágnés* (Bonta) második, *Charmier* (Van Duens) harmadik. Azután *High Leicestershire*, *Getrost*, *Magyar-Ovár*, *Carmin*, *Pompadour*. Totalizátor: 10:29. Helyrefoadások: I. 50:64. II. 50:68. III. 50:86.

III. **Szt. Gellért-handicap.** Díj 6000 korona. Távolság 1400 méter. Mr. C. Wood *Cleója* (Van

Dusen) első, Györgylovag (Russel) második, Davensberg (Tarál) harmadik. Azután: Rose S., Sweet Love, Akarhogy, Hippokrates, Ronny, Betrüger, Takara, Bakony, Esparsette, Javorina, Neveermind, Tó-Almás, Haladj, Totalizátor: 10: 141. Helyreogadások: I. 50: 186. II. 50: 140. III. 50: 110.

IV. Tattersall-díj. Díj 8000 korona. Távoiság 1000 méter. Báró Springer G. Földája (Michaels) első, Sunshine (Adams) második, Phidas (Mausser) harmadik. Azután: Justinian, Ducrot. Totalizátor: 10: 61. Helyreogadások: I. 50: 72. II. 50: 66.

V. I. oszt. eladóverseny. Díj 4000 korona. Távoiság 1000 méter. Mr. C. Wood Thibetje (Holmes) első, Orgona (Bonta) második, Lady Hinton (Huxtable R.) harmadik. Azután: Lehel, Ismét, Alfonso. Totalizátor: 10: 56. Helyreogadások: I. 50: 98. II. 50: 74.

VI. Nyeretlen kétvések versenye. Díj 8000 korona, távoiság 1000 méter. Grót Andrassy G. Pompás a (Adams) első, Madrid (Maino) második, G-Dur (Clemmson) harmadik, azután Rhapsodie II. Marcheuse, Figyelen. Gaudibunda, Heidenschuss, Strauss, Saville, Pedigure, Faulieschen, Botor. Totalizátor: 10: 45. Helyreogadások: I. 50: 122. II. 50: 540. III. 50: 120.

VII. Eladók handikapsja. Díj 2000 korona. távoiság 1600 méter. Magyar Gy ezredes Hamlet-je (Hesp) első Jász (Huxtable) második, Adoma (Tarál) harmadik, azután Alerweil fidel, Alotria, Praterstern, Olympia Cold cream, Kartalhuga, Isabay, Aragina, Platán jour, Eitel, Prokop. Totalizátor: 10: 124. Helyreogadások: I. 50: 266. II. 50: 306. III. 50: 460.

Nyiltér.

Osztálysorsjegyek

a most kezdődő I. huráshoz eredeti áron kaphatók:

1. sorsjegy 12 kor., 2. sorsjegy 3 kor.
" 6 " " 1.50 "

Mercurbank
BUDAPEST, IV., Váci-utca 37. szám

Minden hölgy

használja a P. Boyer párisi (Boulevard Strasbourg 12.) gyógyszerész „Ondulatrice” vizét, melylyel a haját na bedörzsölik, természetes hullámos (onduláló) lesz. A haj mindaddig megtarja hullámosságát, míg a fejet meg nem mossuk. Folyólagos a haját állandóan rongálni. Számtalan elismerő levél. Egy üveg ára 2 korona. — Magyarországi főraktár és értékesítési hely:

Vanicsek Gyula hölgy-fodrász Budapest, Üllői-út 21. sz.

(Az e rovat alatt közölteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ A király-utcai család dráma. Roth Dávidot, aki a fiát súlyosan megsebesítette, tudvalevőleg kibocsátották a fogházból. Az ügyesség kívánságára azonban a törvényszék elrendelte, hogy Roth Dávid elmebei alá apótát törvényszéki szakértő orvosok vizsgálják meg.

§§ Fegyháza itélt közszégi jegyző. Mayer La'os csik-nagyvárosi közszégi volt jegyzőnek többrendbeli sikasztási és közokirathamisítási bűnjegyében a törvényszék még tegnap bejelezte a bizonyítási eljárást. A törvényszék ma dében hirdette ki ítéletét, amely Mayer La'ost 9 rendbeli sikasztásban és egy rendbeli hivatali sikasztásért 3 1/2 évi fegyháza itélte. Az ügyész súlyosbításért a védő a büntetés mérve miatt jelentett be felebezést.

§§ Elítelt szélhámos. Az Amerikába kiszökött Brenner Bíró La'osnak legkedvesebb barátja Engel Jakab ítélt itélkezett ma a büntető törvényszék Szabó bíró elnöke alatt. Engel Jakab ugyanis egy kölcsonként ügyvédjelölti igazolvánnyal beépött Dósa Ferenc ügyvédi irodájába mint irodavezető. Itt azután eltekintve egyes apróbb sikasztásaitól Balázs Márkustól elvette 100 forintot és utóbb 48 forintot, hogy ennek végrehajtási ügyét rendezze. A pénzt azonban emulatta. Balázs fejlejtésére a törvényszék sikasztás büntetéstért az enyhítő körülmények figyelembevételével 2 havi fegyháza itélte.

TÁVIRATOK.

Az osztrák képviselőházból.

Bécs, május 16. A képviselőház mai ülésén a földmiveltügyi költségvetés tárgyalása során Zedwitz figyelmeztette a kormányt arra, hogy 6 és pártja elvárja, hogy a kormány Ausztria érdekeit úgy Magyarországgal szemben, mint a Magyarországgal való megegyezés esetén a többi államokkal szemben is erős esen meg fogja védeni. A miniszterelnöknek tavaly október 17-én tett nyilatkozatai biztosítékot nyújtanak neki arra nézve, hogy Ausztriának csakugyan erős pozíciója van ebben a

kérdésben és hogy nem hajlandó tovább is a türelmes bárány szerepét játszani, amelynek lenyírják a gyapját. Ebben a nagyontosságú kérdésben a külügyminiszter támogatására is számít Ausztria.

Tambosi a trentói lakosságnak a borvámzáradék által való károsítását teszi szóvá s azt mondja, hogy még a klauzula megszüntetése esetén sem fognak javulni a viszonyok Magyarországgal szemben.

Lemisch a vaskartell ellen szól. Majd többek felszólalása után kitűnően, hogy a jelenlévők csekély száma miatt a ház határozatképtelen, az elnök berekesztette az ülést.

A cukoregyezmény.

Brüsszel, május 16. Hír szerint a kormány a német, osztrák, magyar és francia kormányok ellenzéke következtében számol a cukoregyezmény végleges visszatartásának lehetőségével. Valószínű, hogy újabb oukorkonferenciát hívnak egybe, ha e részben a kormányok között megegyezés lesz.

Loubet elnök utja.

Kopenhága, május 16. A Montcalm páncélos cirkáló, melyen Loubet elnök utazik és a francia hajóraj ma este 7-kor mentek el a Hans'ho világító torony mellett, amely Jütland nyugoti partján van.

Páris, május 16. Loubet köztársasági elnök Péterváron meg fogja látogatni a német és török nagykövetet.

Az Aurora értesülése szerint Loubet elnök a kieli csatornán keresztül fog menni s nem lehetetlen, hogy ott a német császárral találkozzon fog.

Az új olasz hadügyminiszter.

Róma, május 16. Az AGENZIA STE ANI közli, hogy az új hadügyminiszter, Ottolenghi a hadtestparancsnokokhoz körlevelet intézett amely így kezdődik:

— Átvettem ezt a nehéz hivatást a haza és a király iránt való odaadó szeretettel mert hiszen ez a hadsereg hivatala.

Botrány a szerb szkupstinában.

Belgrád, május 16. Ma nagy botrány volt a szkupstinában. A rendőrminiszter egy interpellációra válaszul a helyeselte, hogy a rendőrség két lapszerkesztőjében motozást tartott. Erre nagy láma után az ellenzék kivonult és az ülést bezárták.

A stockholmi sztrájk.

Stockholm, május 16. Az újságok keddig nem fognak megjelenni. Attól félnek, hogy a vasúti alkalmazottak is sztrájkolni fognak s hogy a vasúti forgalmat kénytelenek lesznek megszüntetni. A sztrákolók száma meghaladja a 75,000-et.

Az angol parlament elnapolása.

London, május 16. Az alsóház május 26-áig, a felsőház június 2-áig elnapolta ülését.

Khina és a hatalmak.

Peking, május 16. A második egyezmény, melyet Satov angol követ Juansikkal a peking-szanhai-ikvani vasutnak a kínaiak kezébe való visszaadására vonatkozó egyezmény mellett kötött és melyet eddig titokban tartottak, most ismeretessé vált és általános ellenzésre talált a hatalmaknál. Az orosz követ a kínai kormánytól óvat emelt és komolyan felszólalt az ellen, hogy az egyezményt aláírja a nélkül hogy Oroszországot megkérdezte volna. A többi hatalmak képviselői érintkezésbe léptek kormányokkal. Az oroszok kijelentik, hogy Mandzsuriát nem őrítik ki és a vasutat nem adják vissza a kínaiaknak, ha Anglia, mint az oroszok mondják, ragaszkodik ahhoz a kísérletéhez, hogy Észak-Khina vasutait saját ellenzéke alá helyezze.

A hatili forradalom.

Cap-Haitien, május 16. Kiték tengernagy a Crête a Pierrot és a Toussaint l'Ouverture cirkálóhajókat átengedte az északi és az artonitei terület bizottságának. A csapatok a főváros ellen vonultak.

Közgazdasági táviratok.

New-York, május 16. (Terményföldes.) (Zárlat.) Gyapot: New Yorkban helyben 9 1/2 (9 1/2). Májusra 9.16 (9.21). Augusztusra 9.58 (9.69). New-Orleansban helyben 9.1/2 (9.1/2). — Petroleum: Stand white New-Yorkban 7.40 (7.40). Stand white Philadelphian 7.35 (7.35). Refined in Cases 8.60 (8.60). Credit Balances at Oil City 1.20 (1.20). — Zsír: Western steam 10.75 (10.75). Robe és Brothers 10.90 (10.90). — Tengeri irányzata gyenge. — Májusra 68 1/2 (69 1/2). Júliusra 66.7/8 (67.7/8). — Szept-re 65.7/8 (66.—). Buza irányzata engedő. — Páros ősz helyben 90 1/4 (90 1/4). Májusra 80 1/4 (81.—). Júliusra 80 1/4 (81.—). Szept-re 78 1/4 (79.—). Dec-re 79 1/4 (80 1/4). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1 1/2 (1 1/2). — Kávé: Jair Rio 7. sz. 5 1/2 (5 1/2). Májusra 6.10 (6.05). Augusztusra 5.85 (5.80). — Liszt: Spring Wheat

clears 2.95 (2.95). — Cukor: 2 1/2 (2 1/2). — Om: 29.17 (29.52). — Rész: 12 1/2—12 1/2 (12 1/2—12 1/2). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, május 16. (Terményföldes.) (Zárlat.) Buza irányzata gyenge. — Májusra 74 1/2 (75.—). — Júliusra 74 1/2 (75 1/4). — Tengeri irányzata engedő. — Szept-re 60 1/2 (61 1/2). — Zsír: Májusra 10.27 (10.35). — Júliusra 10.30 (10.35). — Szalonna short clear 10.45 (10.30). — Sertéshús: Májusra 17.22 (17.30). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLEK.

Isten veled!

Két szócseka csak, de bennük Mily tépő fájdalom! Túlírja a zokogást, Túlcseng ah, hány dalon!

Isten veled! E két szó Mily pompán dühörög. Isten veled! Int még... Keserves vándorút!

Isten veled! E két szó Mily pompán dühörög. Nem hallja bár, kinek szól... Hull rá a barna rög.

Isten veled! E két szó Hány szívet összetört! Ah, hányszor tépte kettő A legistább gyönyört.

Isten veled! E szókrol Hány vérdő könny pereg. Boldog vagy, miha nem érted S ne értesd soha meg!

Felki Sándor.

+ A spanyol viselet. A spanyol király koronázása alkalmából május havában egymást érik az ünnepek Madridban s azokon az előkelő társaság a legnagyobb díszben jelenik meg. Es a spanyol nők kosztümjei tudvalevőleg rendkívül festőiek, azoknál arósi is hűresek a spanyol hölgyek, hogy egyetlen fogással gyönyörű frizurába igazítják a hajukat. Valóságos zseniális ez a művelet, amelynek befejezéséül valami iris virágot tűznek a hajukba. A spanyol kosztümök érdekességét Ignacio Zuloaga madridi festőnek a berlini Secezzióban kiállított képe is élénken visszatükrözi. A hölgyek azon a képen mind városi kosztlumben vannak, de ahány a kosztüm, annyiféle a városi szín is s a mind pompásan illik a barna, fiatal arcokhoz. Tarka kendő van a szép spanyol nők vállára vetve, az egyiknek pedig fekete csipke-mantilla egészíti ki a toalettjét. Persze egészen más volt a spanyol viselet akkor, mikor az egész művelt világ, jóként Németországban és Franciaországban az uralkodó divatot jelentette, tudniillik a tizenhatodik század második felében. V. Károlynak Villalar-nál kivított győzelmével 1522-ben a spanyoloknak jutott a vezető szerep az öltözködés terén. Az öltözködés természetesen magán viselte a korszak bélyegét. Ismeretes az inkvizíció nagy jelentősége annak idején; a viseletben is érvényesült a kor. A könnyedségből, amely annakelőtte általánosan uralkodott, éppen az ellenkező irányba csapott át a divat. A íszesség, a kiméréség, a komor melegség fejeződik ki benne. Sőtészínű és kiesztalgályozott volt ugy a férfi, mint a nő öltözéke. Lényeges ismertetőjele volt a kipárnázás. Váltával és szőrrel tömők ki a bélést. A nadrág olyan szűk volt, hogy alig mozoghat tak benne a spanyol grandok és hidalgók. Redőzéseknek semmi nyoma nem volt. A nyak- és az ujjfodor olyan tulságba csapott, hogy az utolsó határig eljutott már. A női ruha félnyult magasan a nyakra és szűk ujjain válldudorokkal volt díszítve. Es az öltözéket kiegészítette valami köpenyféle, ugyancsak nagy dudorokkal. A fejet merv, kicsúcsosított kalap fűtöte. Eleinte csak az udvarnál lézkelte meg magát ez a merev öltözködés, de csakhamar a patriciusoknak is épp ugy kellett öltözködniük, mint a nemeseknek, s nem sok idő múlva az egyszerű polgárság is követte a legdöbökbelet a divatban. A következő században azonban törekvés támadt a szabadság és természetesség felé, s a merev íszes divat lassankint letűnt, az uralmat átvette a francia szellem.

+ A dohányzás az egyes országokban. Hogy hol szivaroznak az emberek legtöbbet, ezzel a kérdéssel foglalkozik egy külföldi lap. E szerint Cambridge az a bűnös hely, ahol legtöbbet áldoznak a nikotin gyönyöreinek. Az egyetlen ifjúsága maga négy millió cigarettát szív el éventek, a dohányárusok negyven skatulya cigarettát adnak el naponként. Es azt is tekintetbe kell még venni, hogy a mellett minden diáknak, mint általában a legtöbb

Magyar koronajáradék 98.30. Osztrák-magyar államvasút 145.25. Kassai-odérbergi vasút... Bécsi váltóár 85.10. Magyar vasúti beruházási kölcsön 100.50.

Berlin, május 16. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Késő forgalom 4%-os magyar aranyjárdék 101.90. Magyar koronajáradék 98.10.

Párizs, május 16. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasút 784.-, 4%-os osztrák aranyjárdék 102.75. Osztrák Länderbank 566.-, 3 1/2%-os francia járdék 101.12.

Frankfurt, május 16. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Arólvamok januára. Késő forgalom Osztrák hitelrészvény 213.50. Német bank 203.40.

Hamburg, május 16. (Zárlat.) 4 1/2%-os ezüstjárdék 101.70. 1860. sorozatú 153.75. Déli vasút 15.50. 4%-os osztrák aranyjárdék 102.50.

kint 240-260 kilogramm terjedő súlyban 106-107 fillérig, Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 103-104 fillérig.

Sertéslejtés: Ám 1902. május 14. napján volt készlet 41 947 darab. 1902. május 15. napján felmaradt 231 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

Május 16.

Kinevezés. A m. kir. földmívelésügyi miniszter Várady-Szakmáry Adorján Lucsvinal lakost Szepes vármegye szepesszombati járására nézve, Elek Adolf kocsonáti lakost Torontál vármegye nagy-szent-miklósi járására nézve a gazdasági tudósítói beosztásba megnevezte.

Névváltoztatás. Kohn Adél asszonyfiai illetőségű zágrábi lakos, valamint kiskoru gyermeke Rosenbaum Ilka család névnek Keményre, kiskoru Szesingy Géza budapesti illetőségű ugyanottani lakos család névnek Selyerre, Stern Miksa megyebeszékesi illetőségű ugyanottani lakos, valamint kiskoru leánya Margit család névnek Csillagra, Pollák Lajos szeszanyai illetőségű ugyanottani lakos család névnek Polgárra, kiskoru Fraktesz Sándor járásbírói irók ungvári lakos család névnek Balassára, kiskoru Gábor Oszkár nagytranyai illetőségű ugyanottani lakos család névnek Gárdonyira, Kiltner János gamali illetőségű csernobizai lakos család névnek Kálfaludira, Kramenár Ede Géza miskolci illetőségű várszékhatárolti lakos, nevemén kiskoru Jolán és József gyermekei család névnek Kövesre, kiskoru János Endre déli illetőségű ugyanottani lakos család névnek Vilmosra, kiskoru Stenfeld Ernő, László és Ilona miskolci illetőségű ugyanottani lakosok család névnek Szegőre, kiskoru Silber Mayer Miksa kármérai illetőségű ugyanottani lakos család névnek Szemerőre, dr. Mangler Béla nagytranyai illetőségű ugyanottani lakos család névnek Ormosra, Sonnenfeld Rezső sápi illetőségű budapesti lakos család névnek Szűcsre kért átnevezését belügyminiszteri rendelettel megengedtetett.

Építendő.

Napló: Szombat, május 17. - Római katolikus Paskál hv. - Protestáns: Paskál. - Görög-orsz.: (május 4.) Pelagia. - Zsidó: Ijor 10. Sabbath Emor 3. P. - Nap két: 4 óra 5 percek. - Nyugvás: 7 óra 15 percek. - Hold két: 2 óra 23 percek délután. - Nyugvás: 1 óra 37 percek éjje.

A miniszterek nem fogadnak. Tavaszi nemzeti ünnep a városi és vidéki Műcsarnokban délelőtt 9 órától est 6 óráig, belepódi 1 korona.

A Műcsarnok kiállítását (Ferenciek-tere 4. sz.) délelőtt 10 órától est 6 óráig látáható. Belepódi 50 fillér.

Nemzeti ünnepi kiállítás a városi színházban, nyitva egész nap, belepódi 1 korona.

Agancskilátás a Royal-szállóban délelőtt 10-11-ig és délután 2-3-ig, Belepódi 2 korona.

Nemzeti Múzeum. Képtár és néprajzi kiállítás (Csillag-utca 15.) Nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig. - Többi társai 1 korona belepódi mellett tekinthetők meg.

Mezőgazdasági múzeum (Kerepesi-út 72.) d. e. 9-13-ig.

A Földtani intézet múzeuma (Stefánia-út 14.) d. 10-10l 1 óráig, belepódi 1 korona. Az Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10-12-ig. Múzeumi könyvtár délelőtt 9 órától 1 óráig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 órától 7 óráig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától déli 12 óráig és délután 3-8 óráig. Alutskari a Városgazdaság nyitva egész nap, Belépődi 60 fillér. Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti miniatúr: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-10l délután 2 óráig. Haza: termékek állandó kiállítása és kereskedelem-történeti gyűjtemény, továbbá a ház-ipari kiállítás (melyben az ízt letvetésesség árusításokat is eszközöl) a városi ipari-csarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külhatalmi kirendeltségek közötti üzletkezelés (Magyar kereskedelmi részvény-társaság V. Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. Budapest, május 16.

A délnyugati maximum kelet felé nyomult, az északi nyugati depresszió pedig megerősödött és nagy Dánia felett helyezkedett el. Európában az idő valamivel enyhébb és szárazabb lett. Jelentékenyebb esőket Németország partjairól jelentettek, hol zivatarok is előfordultak.

Hazánkban az idő változókéony volt, a hőmérséklet különösen az ország északi, meg nyugati részén süvített jelentékenyen. Az eső területi eloszlása kisebbedett. Közele zivart jelentettek: Kolozsvárról, Boros-jenőről (jégesővel), Munkácsról (jégesővel), látóvilág pedig Szatmárról.

Küldés: Változókéony, enyhébb idő várható, helyenkint esővel.

Vizállás.

Table with columns for location (e.g., Dunán, Tiszán, Duna, Tisza) and water level measurements (Máj. 16., Máj. 15., Máj. 14.).

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Május 16. A sertéslejtés irányzata változatlan. A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Oreg nehéz (párónkint 400 kilogramm feletti súlyban) 100-102 fillérig.

ESCHÉRTÁRSZA POZSONY. Advertisement for medicinal wine with an illustration of a bottle and a person.

Butorok. Advertisement for a pipe brand with text: 'Gonosz lakberendezési tárgyak legjobban beszerezhetőek POLLAK N. IGNAC butorkereskedőnél'.

MINDENKI INGYEN KAPJA 'GUZI-KENŐCSÖT'. Advertisement for a skin cream featuring a cartoon boy and text: 'Mindenki ingyen kapja a guzi-kenőcsöt, melyet legjobban beszerezhetőek'.

SIÓFOK Balaton-fürdő. Advertisement for a resort with text: 'Budapesttől 2 1/2 órányira, a déli vasút mentén. Vasúti és hajó állomás, posta távirás és telefon.'.

TÓTH KÁLMÁN. Advertisement for a tailor with text: 'Két remek díszöltésű kötet, nagy 8' alak, a költő dombornyomású arcképpel.'.

AGULÁR IGNAC BUDAPEST. Advertisement for a watchmaker with text: 'Ára 16 korona. Megrendelhető Szempel Róbert-féle (Wudlanor F. és Fia) Cs. és kir. udvari kőnyitvaterületben Budapest, VI., Andrássy-út 21.'.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Szombat, 1902. május hó 17-én.

A nürnbergi mesterdalnokok.

Opera 3 felvonásban. Szövegét és zenéjét írta Wagner Richard. Fordította dr. Váradi Antal.

Személyek:
 Hans Sachs Ney D Moser Kortész
 Veit Pogner Szendrői Ortel Ney B.
 Vogelsang Dahnoki Schwart Kárpát
 Nachtigall Mihályi Pólt Kornai
 Beckmesser Hegedűs Stolzingi Walth. Broulik
 Kottner Beck Éva Szilágyiné
 Zorn Kiss B. Dávid Gábor
 Eisslinger Bartoluzzi Magdolána Válint
 Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1902. május hó 17-én.

Constantin abbé.

Vígjáték 3 felvonásban. Írta Halévy, Cromieux és Decourcelle. Fordította Paulay.

Személyek:
 Constantin Ujházi Scottné Lányó
 Reynaud Mihályfi Miss Bettina Ligeti
 Lavardens Horváth Lavardensné Lendvayné
 De Larnac Hetényi Paulina Vizváriné
 Bernard Gabányi
 Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szombat, 1902. május hó 17-én.

New-York szépe.

Operette 2 felvonásban, 6 képben. Írta Hugh Morton. Fordította Salgó Ernő és Makai Emil. Zenejét szerzte Gustave Kerker.

Személyek:
 Bronson Borbély Cora Margó
 Harry Mihályfi Miss Bettina Ligeti
 Kurt Ráthonyi Kenneth Gíróth
 Snifkins Borossa Blinky Palásthy
 Fifi Mátrai Gray Szekes-ey
 Ledofsky Kissie Fedák
 Kezdeté 7 1/2 óraker.

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti- és Magyar színház összes előadásaira kaphatók és előjegyezhetőek: **Bárd Ferenc és Testvérei** zeneműkereskedésében Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 656) és Andrássy-ut 2. (Telefon 25-13) sz. a.

VIGSZÍNHÁZ.

Szombat, 1902. május hó 17-én.

Az öngyur.

Boház 3 felvonásban. Írták Mars és Kéroul. Fordította Heitai Jenő.

Személyek:
 Montgiron Fenyvesi Michu Gyöző
 Labourdette Hegedűs Dingois Vendrei
 Fréville Tanay Maloizel Szerémy
 Champagneux Góth Paulette Szerényi
 Moulard Tapolczai Héloise Nikó
 Lardinet Ronaszéki Dingoisné Haraszthy
 Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szombat, 1902. május hó 17-én.

A régi szerető.

Népszínmű 3 felvonásban. Írta Gécy István. Zenejét szerzte Hüvös Iván.
 Kezdeté 7 1/2 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Szombat, 1902. május hó 17-én.

Miss Isadora Duncan

Ókori görög és klasszikus táncal.
 Kezdeté 8 óraker.

FŐVÁROSI NYÁRI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1902. május hó 17-én.

Boccaccio.

Operett 3 felvonásban.
 Kezdeté 7 óraker.

VAROSLIGETI SZINKÖR.

Szombat, 1902. május hó 17-én.

Sohse halunk meg!

Énekes boház 6 képben. Írta Horst és Stein. Fordította Heitai Jenő.
 Kezdeté 7 óraker.

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagymező-utca 17.

!!! Szenzáció! !!!

Trio Barovsky

paratlan mutatványai, továbbá

Luna asszony

Milla Barry, Mariot stb.

folklóral.

Tarka Szinpad

és sok különlegesség.

A kávéház téliertjében reggel 5 óráig **Vörös Elek** cigányzenekara hangversenyez.

ŐS BUDAVÁRA!

Ma, szombaton este 6 óraker

ünnepélyes megnyitás

felülmúlhatlan varieté-műsor

fényes világítás.

Eugenie de Fonngére

Otero leghiresebb versenytársa.

Stuart fenomenális amerikai műsorszám.

The Mayo's, Thee 8 Biseras

kórikus csoport és számos egyéb elősöragu szám.

Eredeti! Prandi testvérek Eredeti! bámulatos technikai fantoches színháza.

A „Párisi világkiállítás” c. nagy látványossággal.

A szabad területen „The Worthey's” vízálló légtornások Fontaine lumineuse. Ökölvívás! A mesében. Kórikus némajáték a scailing ringen belépődjü neltük Lovard.

A magy. kir. honvédkerületi zenekar hangversenye. A la „Souza” amerikai zenekar.

Éjféli 12 óraker tányos túljáték. Számos egyéb szórakozás és látványosság. Belépődjü 1 korona. Gyermekeknek 12 éven alól 20 fillér. A szüzeknek a váltott mérsékelt áru jegyek felültiltással érvényesek.

NEMETALFÖLDI KIRÁLYI

CIRKUSZ CARRÉ OSZKÁR

(az Alkaterre.)

Ma szombaton, május 17-én, este 7 1/2 óraker

nagy dísz megnyitó-előadás.

A dustratalmu programból különösen a következők emelendők ki: Miss Lupus Voltige, Monsieur Bastien álával, plastikus bemutatók lovon. Law-tennis és buzdörgvényes lovon Mr. Emittó. Füzér-ballet, táncos a balletkar és Mlle Hartwig prima-ballerina. M. B. Gherz 45 cm. magas lovalval, eredeti idomítással. Jockey-lovaglás, bemutatja: Clotti A. ur.

Előszór Budapestent! Feltűné! **CAPTAIN DAVIS**

Kerékpár-verseny és mű-kerékpározás a kis pályán. **CARRÉ KATICA** k. a. a jelenkor legjobb iskolalovarnője: A négyszeres lovatlógó-iskola, lovatlógója 2 helyre és 2 ur-**CARRÉ ALBERT** ur eredeti idomításával. Felépítkez az őszese bohókék. Augustok, 3 Delborg testvér, Mr. Busby, Mr. Gherz és az utóelőhöz Dunmer August Busto.

Holnap, péntekd vasárnap és holnapután, péntekd hétfőjén naponta 2 nagy díszelőadás, délután 4 és este 7 1/2 óraker. Helyárak: Páholy 4 személyre 16 kor. Páholyúlé 4 kor. Zártszék vagy tribünülés 3 kor. I. hely 2 kor. II. hely 1 kor. 20 fill. Karzati álló 60 fill.

Jegyek előre váltáható: Kortész (Pataki) Luiza asszony dolmány-tösdéjében Kristof-tér, Bécsi-utca sarok, naponta d. u. 5 óráig.

SEMLER J.

osatr. esasz. és magy. kir. udvari postőszállító BUDAPEST.

Bécsi-utca és Deák Ferenc-utca sarok.

uri nyári öltönyöknek és hölgyosztályoknak ajánlja az évad legkiválóbb újdonságát

„Flangola“-t

a legújabb divatszínkeiben. Kiszárdág Budapest és egész Magyarorszag részére beszerzett dessinok törvényesen védve. Minták kívánatra ingyen és bérmentve. Nagy raktára valódi angol utazó pizsi-örmek és Himalayakendőknek.

WISEGRÁD.

TELEFON: 2.

Legszebb és legolcsóbb kirándulási hely hajón és vasuton.

Nagyvendéglő Mátvás királyhoz. Minden vasár- és ünnepnapon egy hirtvees cigányzenekar hangversenyez. Acetylén-világítás.

Óriási bab, óriási saláta Amerikából!

ezen igen érdekes növény egész 5 méter magasáig megnő az egy méter hosszú hüvelyével, mely minden kezének ákosága annál is inkább, mert juttatástól egész novemberig csodálatos virágzásban van a zölös gyümölcsöt terem, a mely zöden is élvezhető. Az ára egy mintadagunk 1 kor. hazaiatit utasításal.

Azonkívül az **ÓRIÁSI SALÁTA**, mely maig a legszebb és legizotertebb kerti saláta. Ezen növény körülbelül 2 méter magas. Ekes növény Általános híreimet kell. Ára egy mintadagunk bérmentve 1 korona. Beszég birtogyan is.

Roth Albert, Kőbánya, Jászberényi-ut 12.

BUTOROK

részletfizetésre

vagy meghatározott időre szolid árak és legkedvezőbb fizetési feltételek mellett.

Főtisztelendő papság, általmi tisztviselők, katonatisztek és más biztos állásu egyének.

Felvilágosítással szolgál

Varga Ignác

hitelfőnök BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 2., (Kityó-tér sarkán) butoraktárban.

A legújabb árjegyzőket több mint 457 képpel 50 fillérnek bélyegben vaó beküldése ellenében franco küldjük.

RÖPTÉBEN A VILÁG KÖRÜL.

Díszes kiállítású, értékes ajándékmű. Egyesít a szépet a hasznossal.

Készülődötvenhat remek képben bemutatja a világ szépségeit.

A képek magyarul szóveget írta:

TIMÁR SZANISZLÓ.

Ára díszlombkötésben 20 korona.

Megrendelhető a **LAMPEL R.-féle** (WedanerF. és Fial)

cs. és kir. udv. könyvkereskedésben Budapest, Andrássy-út 21.

Petánovits METROPOLE-SZÁLLÓJA

A teliertben ma

Pongrácz Lajos Kolozsvarról

kitünő zenekara játszik.

Dr. RENNERT

VIZGYÓGYINTÉZETE

— bejáró betegek számára. —

Budapest, VII., Valero-utca 4. (Telefon 555.)

Az intézetben gyógykezelés a vótétnök különféle ideg-és gerinobajok, álmatlanság, szédülés, ideges gyengeségi állapotok, a gyomor és belek renyhesége, ideges szívban-talnak stb. — Alkalmazásban levő gyógyeszközök: A tudományos vizsgálótmód összes eljárásain kívül, szénavas fürők (naubelni eljárás, szivabojonk számára), fény-fürők (elhízásonál és csuszó bántalmaknál), az elektroponózis minden faja (galvanizáció, faradizáció, franklinizáció, masszáz (errosilag vagy vibrációs alakban, vagy elektro-masszázs) stb.

Árak mérsékelték. Prospektus kívánatra.

A Weisenbacher féle hűvösolvgyi nyaraló

árverése

1902. évi május hó 24-én d. e. 10 óraker a budapesti I.—III. ker. járásbíróiságnál (II. Fő-utca 77. sz. I. em. 10. ajtósz.) tartatik meg. Bánatpénz 4497 korona 50 fillér. Közlelbbi értesítés Dr. Bendó Odón ügyvéd irodájában, Váci-körút 76.

A diszpolgár.

Nem kicsi érdemnek kell lenni annak, a miért valakit diszpolgárnak megválasztanak. Egy délvidéki község tünette ki ezzel egyik derék tagját. Lakoma fokozta ez ünnepejt, a melyre az adott alkalmat, hogy a megtisztelt nagy jótékony adományt adott a községnek.

De maga a község lakói is nagyon vajonhoz jutottak általa, mert 6 volt az, a ki mindenki rábeszél, hogy a Hecht Bankháznál vegyenek osztálysorsjegyet, melylyl maga a kifüntetett is egy öszzetet nyert és a község többi lakói is. Várasorjon tehát osztálysorsjegyet a Hecht Bankháznál, Budapest, Ferenciek-tere 6. és Erzsébet-körút 32. Huzás május 22-én és 23-án. Sorsjegyárak: Egész 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1 kor. 50 fillér.

A diszpolgár.

Nem kicsi érdemnek kell lenni annak, a miért valakit diszpolgárnak megválasztanak. Egy délvidéki község tünette ki ezzel egyik derék tagját. Lakoma fokozta ez ünnepejt, a melyre az adott alkalmat, hogy a megtisztelt nagy jótékony adományt adott a községnek.

De maga a község lakói is nagyon vajonhoz jutottak általa, mert 6 volt az, a ki mindenki rábeszél, hogy a Hecht Bankháznál vegyenek osztálysorsjegyet, melylyl maga a kifüntetett is egy öszzetet nyert és a község többi lakói is. Várasorjon tehát osztálysorsjegyet a Hecht Bankháznál, Budapest, Ferenciek-tere 6. és Erzsébet-körút 32. Huzás május 22-én és 23-án. Sorsjegyárak: Egész 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1 kor. 50 fillér.

A diszpolgár.

Nem kicsi érdemnek kell lenni annak, a miért valakit diszpolgárnak megválasztanak. Egy délvidéki község tünette ki ezzel egyik derék tagját. Lakoma fokozta ez ünnepejt, a melyre az adott alkalmat, hogy a megtisztelt nagy jótékony adományt adott a községnek.

De maga a község lakói is nagyon vajonhoz jutottak általa, mert 6 volt az, a ki mindenki rábeszél, hogy a Hecht Bankháznál vegyenek osztálysorsjegyet, melylyl maga a kifüntetett is egy öszzetet nyert és a község többi lakói is. Várasorjon tehát osztálysorsjegyet a Hecht Bankháznál, Budapest, Ferenciek-tere 6. és Erzsébet-körút 32. Huzás május 22-én és 23-án. Sorsjegyárak: Egész 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1 kor. 50 fillér.

A diszpolgár.

Nem kicsi érdemnek kell lenni annak, a miért valakit diszpolgárnak megválasztanak. Egy délvidéki község tünette ki ezzel egyik derék tagját. Lakoma fokozta ez ünnepejt, a melyre az adott alkalmat, hogy a megtisztelt nagy jótékony adományt adott a községnek.

De maga a község lakói is nagyon vajonhoz jutottak általa, mert 6 volt az, a ki mindenki rábeszél, hogy a Hecht Bankháznál vegyenek osztálysorsjegyet, melylyl maga a kifüntetett is egy öszzetet nyert és a község többi lakói is. Várasorjon tehát osztálysorsjegyet a Hecht Bankháznál, Budapest, Ferenciek-tere 6. és Erzsébet-körút 32. Huzás május 22-én és 23-án. Sorsjegyárak: Egész 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1 kor. 50 fillér.

A diszpolgár.

Nem kicsi érdemnek kell lenni annak, a miért valakit diszpolgárnak megválasztanak. Egy délvidéki község tünette ki ezzel egyik derék tagját. Lakoma fokozta ez ünnepejt, a melyre az adott alkalmat, hogy a megtisztelt nagy jótékony adományt adott a községnek.

De maga a község lakói is nagyon vajonhoz jutottak általa, mert 6 volt az, a ki mindenki rábeszél, hogy a Hecht Bankháznál vegyenek osztálysorsjegyet, melylyl maga a kifüntetett is egy öszzetet nyert és a község többi lakói is. Várasorjon tehát osztálysorsjegyet a Hecht Bankháznál, Budapest, Ferenciek-tere 6. és Erzsébet-körút 32. Huzás május 22-én és 23-án. Sorsjegyárak: Egész 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1 kor. 50 fillér.

A diszpolgár.

Nem kicsi érdemnek kell lenni annak, a miért valakit diszpolgárnak megválasztanak. Egy délvidéki község tünette ki ezzel egyik derék tagját. Lakoma fokozta ez ünnepejt, a melyre az adott alkalmat, hogy a megtisztelt nagy jótékony adományt adott a községnek.

De maga a község lakói is nagyon vajonhoz jutottak általa, mert 6 volt az, a ki mindenki rábeszél, hogy a Hecht Bankháznál vegyenek osztálysorsjegyet, melylyl maga a kifüntetett is egy öszzetet nyert és a község többi lakói is. Várasorjon tehát osztálysorsjegyet a Hecht Bankháznál, Budapest, Ferenciek-tere 6. és Erzsébet-körút 32. Huzás május 22-én és 23-án. Sorsjegyárak: Egész 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1 kor. 50 fillér.

A diszpolgár.

Nem kicsi érdemnek kell lenni annak, a miért valakit diszpolgárnak megválasztanak. Egy délvidéki község tünette ki ezzel egyik derék tagját. Lakoma fokozta ez ünnepejt, a melyre az adott alkalmat, hogy a megtisztelt nagy jótékony adományt adott a községnek.

De maga a község lakói is nagyon vajonhoz jutottak általa, mert 6 volt az, a ki mindenki rábeszél, hogy a Hecht Bankháznál vegyenek osztálysorsjegyet, melylyl maga a kifüntetett is egy öszzetet nyert és a község többi lakói is. Várasorjon tehát osztálysorsjegyet a Hecht Bankháznál, Budapest, Ferenciek-tere 6. és Erzsébet-körút 32. Huzás május 22-én és 23-án. Sorsjegyárak: Egész 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1 kor. 50 fillér.

A diszpolgár.

Nem kicsi érdemnek kell lenni annak, a miért valakit diszpolgárnak megválasztanak. Egy délvidéki község tünette ki ezzel egyik derék tagját. Lakoma fokozta ez ünnepejt, a melyre az adott alkalmat, hogy a megtisztelt nagy jótékony adományt adott a községnek.

De maga a község lakói is nagyon vajonhoz jutottak általa, mert 6 volt az, a ki mindenki rábeszél, hogy a Hecht Bankháznál vegyenek osztálysorsjegyet, melylyl maga a kifüntetett is egy öszzetet nyert és a község többi lakói is. Várasorjon tehát osztálysorsjegyet a Hecht Bankháznál, Budapest, Ferenciek-tere 6. és Erzsébet-körút 32. Huzás május 22-én és 23-án. Sorsjegyárak: Egész 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1 kor. 50 fillér.

A diszpolgár.

Nem kicsi érdemnek kell lenni annak, a miért valakit diszpolgárnak megválasztanak. Egy délvidéki község tünette ki ezzel egyik derék tagját. Lakoma fokozta ez ünnepejt, a melyre az adott alkalmat, hogy a megtisztelt nagy jótékony adományt adott a községnek.

De maga a község lakói is nagyon vajonhoz jutottak általa, mert 6 volt az, a ki mindenki rábeszél, hogy a Hecht Bankháznál vegyenek osztálysorsjegyet, melylyl maga a kifüntetett is egy öszzetet nyert és a község többi lakói is. Várasorjon tehát osztálysorsjegyet a Hecht Bankháznál, Budapest, Ferenciek-tere 6. és Erzsébet-körút 32. Huzás május 22-én és 23-án. Sorsjegyárak: Egész 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1 kor. 50 fillér.

A diszpolgár.

Nem kicsi érdemnek kell lenni annak, a miért valakit diszpolgárnak megválasztanak. Egy délvidéki község tünette ki ezzel egyik derék tagját. Lakoma fokozta ez ünnepejt, a melyre az adott alkalmat, hogy a megtisztelt nagy jótékony adományt adott a községnek.

De maga a község lakói is nagyon vajonhoz jutottak általa, mert 6 volt az, a ki mindenki rábeszél, hogy a Hecht Bankháznál vegyenek osztálysorsjegyet, melylyl maga a kifüntetett is egy öszzetet nyert és a község többi lakói is. Várasorjon tehát osztálysorsjegyet a Hecht Bankháznál, Budapest, Ferenciek-tere 6. és Erzsébet-körút 32. Huzás május 22-én és 23-án. Sorsjegyárak: Egész 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1 kor. 50 fillér.

A diszpolgár.

Nem kicsi érdemnek kell lenni annak, a miért valakit diszpolgárnak megválasztanak. Egy délvidéki község tünette ki ezzel egyik derék tagját. Lakoma fokozta ez ünnepejt, a melyre az adott alkalmat, hogy a megtisztelt nagy jótékony adományt adott a községnek.

De maga a község lakói is nagyon vajonhoz jutottak általa, mert 6 volt az, a ki mindenki rábeszél, hogy a Hecht Bankháznál vegyenek osztálysorsjegyet, melylyl maga a kifüntetett is egy öszzetet nyert és a község többi lakói is. Várasorjon tehát osztálysorsjegyet a Hecht Bankháznál, Budapest, Ferenciek-tere 6. és Erzsébet-körút 32. Huzás május 22-én és 23-án. Sorsjegyárak: Egész 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1 kor. 50 fillér.

A diszpolgár.

Dreher Antal

ca. 3e kir. udvari és kamaraszállító

kőbányai sörfőzdéje,

ajánlja

Duplamaláta-kősrét

majolika kősrőkban.

Ezen sör, mely kiváló maláta kivonatánál fogva legjobban ajánlható, gyors kedveltségre talált a t. közönségnél.

A duplamaláta kősrét eredeti ládákban 25 és 50 korsóval kőbányai sörfőzdében (Telefon 55-34) kaphatók. — Kisebbs mennyiségben a duplamaláta-kősrét minden nagyobb fűszer és csemegekereskedésben, úgy mint kávéházakban is kapható.

A magyar kir. szabadalm. osztálysorsjáték első osztályu HUZÁSAI

már

május 22. és 23-án

megejtetnek.

A LEGTÖBB

nagyobb és egyéb nyereményt

bebizonyíthatólag

nálunk vásárolt osztálysorsjegyeken

NYERTÉK.

AZ ELSŐ OSZTÁLYU EREDETI SORSJEGYEK ÁRAI:

Egész 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., ny

Szabott árak. Telefon 17-19.

Legujabb

Saccoöltöny — 24 kor.-tól
 Fiuöltöny — 16
 Gyermeköltöny — 8
 Felöltő — 18
 Raglan és Ulster 28
 Tiszta gyapjuból. és feljebb.

KOHN HEILMANN és FIAI
 cs. és kir. udvari szállítóknál
 az „Angol Szabó“-hoz.

Legnagyobb férfi- és
 gyermekruha-áruház
 IV., Károly-körut 12.

Fiók: (Központi városház)
 Károly-körut 30.

Titkos betegségek

gyógyítására a specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett gazdag kórházi tapasztalatai alapján

Dr. FABINYI J.

v. kórházi orvos, specialista

gyógyít legrovidebb idő alatt biztos sikerrel férfiaknál és nőknél: hűgycsőfolyást, hólyagbajokat, bujakóros sebeket, syphilist, ennek következményeit, makacs borbajokat és az önfertőzésből támadt idegbetegségeket.

Meglepő az eredmény férfuli gyengeségnél (impotentia) ugy fiatal, mint öregebb egyénekknél. Levelekre díjtalanul válasz; kívánatra gyógyszeresek.

Lakás: Budapest, Erzsébet-körut 12. sz. (Dohány-utca sark, I. emelet).
 Bejárt a lépcsőnél. Külön váróteremek
 Rendelés délelőtt 9—3-ig, este 6—8-ig.

Tegelegánsabb

kivitelű
FÉRFI FIU GYERMEK
RUHÁK

KAPHATÓK:

Neumann N.

cs. és kir. udvari szállítóval
 Budapest, IV. ker., Múzeum-körut 1. szám.

1158 a. sz. 1902.

Hirdetmény.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 1925. számú rendeletével a budapest—gráci állami közut 16:240—17:175 kilométerszakaszán eszközendő utfelemelést 35,617 kor. 45 fill. összeg erejéig engedélyezte, mely összegből azonban a kavics beszerzése és vasuti szállítása, valamint a hengerelés és földkárptólásra előirányzott 8076 kor. 16 fill. nem a vállalat keretébe tartozik, amennyiben a fenti beszerzés és szállítás, illetve a földkárptalanítás az államkincstár által hízilag fog eszközöltetni. A fennmaradó 27,541 kor. 29 fillérel előirányzott munka kivitelének biztosítása czéljából az

1902. évi június hó 19-ik napjának d. e. 10 órájára.

a budapesti m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében (Hold-utca 2/b.) tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlataikat a kitűzött nap d. e. 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annnyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A ajánlathoz az általános feltételekben előirt, az engedélyezett költségösszeg (illetve az ajánlati költségvetés végösszege) 5 százalékának megfelelő bányatpénznek az állampénztárnál (adóhivatalok, vámhivatalok, sóhivatalok stb.) történt letételt igazoló pénztári nyugta csatolandó.

A szóbanfoglott munkálatokra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők. Budapest, 1902. május hó 14-én.

Magyar Királyi Államépítészeti Hivatal Budapest.

Butor!

Saját készítményű diványok, ottománok, szalagarnitúrák, áfrók- és löszármatrakok valamint szőnyegbetétek, ebédli- és hálószobabutorok, ingacórák, szekrények, ágyak, függőlampák és konyhai berendezések, 1/2, szőlő kivételben előnyös részletfizetésre is jutányos árban kaphatók. Tisztviselők, papok, katonatisztek, tanítók és leggyaz. kedvezményben részesülnek

Náthán Ignác
 butorfrakktára Budapest, VII., Erzsébet-körut 23.

GUMMI

és halhólyag-különlegességek, valódli francia és angol gyártmány, teljesen biztos és ártalmatlan. Roule 1, 2, 3, 4, 5, 6 frt tucataja, halhólyag 2, 3, 4, 5, 6 frt tucataja, Capoteo americans 2, 3, 4, 5 frt tucataja, párisi szivacs 2, 3, 4, 5, 6 frt tucataja. Fessarium oclumum frt 1,50—2,50-ig. Diana-6v havibajkótelék 2 frt 50, 3 frt 60 kor. darabja.

Magyar Orvosi Műszertár
 Budapest, Kerepesi-ut 32. M., a Rókus-kórház templomával szemben. — Árjegyzék ingyen, zárt borítékban.
 10 frtnyi megrendelésnél 20% engedmény.

Nadrág 2 frt. — Kammgarn-öltöny 14 frt. — Havelock egész pelerinél 9 frt. — (mind tiszta gyapju) Rothberger Jakabnál, es. és kir. udv. szál., Budapest, Váci-utca 6.

Az Aradi Vértanúk Albuma.

Szerkesztette: VARGA OTTÓ.

Arad sz. kir. városa és az aradi Kölcsey-egyesület megbízásából. Az aradi vértanuknak emelt díszes irodalmi emlék, amely az eddigieknél sokkal díszesebb kiállításban most érte meg ötödik kiadását.

Rendkívül alkalmas ajándékmű.

Nyolcvanhat képpel és 6 mű-melléklettel. • Díszes albumszérű kötésben Ára 15 kor.

Megrendelhető a

Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)

cs. és kir. udvari könyvkereskedésben Budapest, VI., Andrássy-ut 21.

Asztalos és kárpitozott legjobb minőségű

BUTOR

részletfizetésre
Schwarz Lipót és Testvére
 kárpitozomester és butorkereskedők butorkházában Budapest, VII., Hársfa-utca 37. sz.

(saját házukban) Wesseliányi-utca keresztesésénél.

Fizetési feltételek:

100 kor.-tól 200 koronáig havi részlet — — — — — 10 kor.
 200 — 500 — — — — — 15 —
 500 — 800 — — — — — 20 —
 Kiszámpézéleghen 15%, csomagolásiért 8%. Képes árjegyzékért 60 fillér fizetendő, mely összeg az árjegyzékért visszatérítetik.

Kérjen mindenhol

 Fulgurin-Rovarirtóport a feskendőben! Ára csak 10 krajcár vagy 20 fillér és biztosan, gyökérenesen elpusztít poloskát, sváb- és csótány-bogarakat, molyokat, legyeket, hangyákat, székény-rovarokat stb. nagyban és kicsinyben, valódi alakban és minőségben rendelhető csak

REISS B. vegyszert termékek gyárából
 BUDAPESTEN, Király-utca 41, III. I. emelet, 724

hová minden irabbel megrendelés intézendő és BR a mi — minden tévedés elkerülése végett — különösen figyelembe vevendő! Két koronán aluli postai rendelések nem engedélyeztetnek. —

Fiókraktárak BUDAPESTEN: Kálmán Sándor, VII., Király-utca és Károly-körut sarkán; Böhm Károly, V., Nagykorona-utca 12; Krayer E. és társa, V., Váci-ut 6, Frankel-féle vasudvarban és VII., Kerepesi-ut 50, Nápolyház átlékében; Takács Lajos, IV., Kosuth Lajos-utca 19.

Titkos betegségek ellen

26 évi, részben katonatorvosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legelőlegben ajánlható

D. KAJDACS, v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Electrotherapiail rendelő-intézet
 IV. Kigyó-utca 5. I. em. Klótid-palota (Atjáróház és lift használat).

A legelhangyaltabb hűgycsőfolyásokat, legnyolcsabb hűgycsőfolyásokat, bujakóros sebeket, syphilist, az önfertőzötés utóbjait

Elgyengült férfierőt

az orvosi világ által legújabbban oltanyúra felkarolt és hatásában páratlan sikerrel

Electro-Massage vagy Psychroper

által, magömléseket, nőknél fehérfolyást befecskendezés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hűgycsőbajokat gyógyít a legújabb gyógyó mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel. Rendel: délelőtt 9 óráól 4 óráig; este 7—8 óráig Nőknek ugy mint férfiaknak külön be és kijárat Külön várótermek.

Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltatik; esetleg gyógyszeréről is gondoskodva lesz.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vígyszínház	Népszínház	Magyar színház	Fővárosi Nyári színház
d. u. Vasárnap este	—	Ember tragédiája	Az órnagy ur	Lili	Herkules munkái	Csókón szerzett völegény
	Hoffmann meséi		Az órnagy ur	A régi szerető	Szevillai fodrász	Boccaccio

DISKRET BETEGSÉGEK

elsőrendű gyógyító intézete
BUDAPEST.

KATAPHORESE.

ÚJ GYÓGYMÓD!

Főfőművelhetetlen gyógyhatású
**Ideg-, Nemi-, Bőr-,
Vérbetegségek és
Gyengeségi-állapotok,
Ímpotencia** gyökeres gyógyítására.

Tapasztalt radikális és gyors eredmények folytán honorárium teljes gyógyszer utn fizethető.

Páratlan sikerű eredményei folytán általában kitűnőnek elismert
hydro-elektrotherapiai intézet

a modern Hygienea és legújabb orvosi technikák elsőrendű vívmányait szerelvényekkel berendezett győztermekkel

Budapest, Teréz-körút 44. I. emelet
Dr. Mitzger Tivadar

Az ideg és nemibetegségek gyógyítása. Gyengeségi állapotok, ímpotencia. Kataphoresis Gyógyimód. Először a nemi életben és az azt hatással orvosi munkák szorítóinak személyes vezetője alatt, nálra egész nap. Levelekre díjmentesen válaszolunk. Prospectus ingyen.

Mint Budapest legjobb, leg-tartósabb és legegészségesebb lábbelijének készítőjeként alábbi gyár céget ajánljunk, tessék meggyőződni erről az eredményről minket értesíteni, miután nagy fogadásról van szó.

Nőknek:

Fekete v. barna bőrből, fűzés	3.30
Fekete v. barna bőrből, gombos	3.30
Fekete v. barna bőrből, box, Derby	3.30
Lakk, koftyú v. chevreau-bőrből, fűzés	3.60
Lasting, cugos 2.60. Lasting, ragatta	2.-
Fekete v. barna házi-cipő szegelt talpjal	1.20

Uraknak:

Borjúbőr, cugos, egy darabból	3.30
Borjúbőr, besett, elegáns	3.30
Koftyúbőr, chevreau v. lakk	3.30
Fekete v. sárga, fűzés	3.30
Pincércipő, fekete v. barna bőrből, első cugos	1.30

Több 100 ábrás árjegyzékemet ingyen és bérmentve küldöm. Nem tetsző kívánatra kicserélem. Vidéki rendelésnél előzetes a láb harisnyában egy papírlapon körülrögzölvén.

Agulár Dávid BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 6/N.

PLESZ és KRAUSZ

BANKÜLETE

a m. kir. szabadalm. osztálysorsjáték főfelárúsihelye
BUDAPEST, V., FÜRDŐ-UTCA 4.,
a május 22. és 23-iki osztálysorsjáték-húzásra a következő számokat ajánlja:

2943, 37987, 94812

1/1 sorsjegy 1/2 sorsjegy 1/4 sorsjegy
12.- kor. 6.- kor. 3.- kor.

A postautalvánnyal való megrendelés a legelőszörűbb.
Bármily nagyságu nyereményt azonnal kifizetünk.

3 forint

„Darányi“ vá-szon, házi-, lo-vagló- és vadász kabát 3 frt
Egy divatos ölt-őny, szürkealap fehér csikkal 10., 14 és 12 frt
Egy mosó-öltöny 5 frt
Egy lüsterka-bát 2.50 frt
Egy lüsterölt-őny 9 frt
Egy fin térdna-rág 75 kr.
Egy gyermek mosó costume, szintartó és jó mosható 1.50 frt

„Darányi“ Egy lüster costume kék és sűrű színben 5 frt
The English Clothing Company

KOCH TESTVÉREK

Budapest legnagyobb férfi- és gyermekruházárház

KÁROLY-KÖRUT 26.

Napernyők

elegáns és finom kivitelben, jutányos gyári árral

Kertész Jenő és Társa

ernyőkészítőknél, Budapest, Kossuth Lajos-utca 15., Ujvilág-utcaval szemben.

Specialiták arany és ezüsttel montírozott angol ur- és női ernyőtekben
Egy eleg. fok. Görögországi ernyő pák. (Könyv) szél díly. — 5 K.
Egy egyenlően Gordonet seiy. 7 —
Egy ugyanilyen Lyoni seiyem 10 —
Egy fehér, piros v. sötétkék 6 —
Egy ugyanilyen legfinom. — 7 —
Egy világ. divat. Chiné. — 7 —
Csipke ernyők legfin. kivitelben.
Fehérek 5 koronától — 25 K-ig
Fekettek 10 — 30 —

Gyermekernyők
fehér, kék és piros selyemből
szám 1 2 3
korona 2. — 3. — 4. —

JAVÍTÁSOK és Átvarások Jutányos Árral.
Nagyban bizonyos Árengedmény.

Dr. Hueb Gyula vegyész Dossan-ban a 14058. számú és „Eljárás kéksavn ki-nyerésére nyantartimma gázlegyekből“ című magyar szabadalom tulajdonosa, szabadalmá-cimű gyakorlatba vétele céljából helyi gyároslak-nak gyakorlatba vétele céljából helyi gyároslak-összekötést keres; esetleg szabadalmát eladja vagy gyártást engedélyeket ad. Felvilágosítással szívesen szolgálnak **Dr. Szilasi és Bernauer** hites szakadalmi ügyvivők Budapest, VII. ker., Kerepesi-ut 32.

Budapesti malomépítéset és gépgyár

Podvinecz és Heisler
Budapest, Váci-ut 141.
Gyárt
benzin- és gázmotorokat

széles körű vezényléssel, 2-30 lóerőig.
Megbízható képviselő-k keresetnek.

Legszébb Legjobb Legelőcsőbb
PAP... PAP... PAP...

GICHNER JANOS

matrac és kárpitosrá gyár, szőnyeg, függöny, vas-bütor stb. nagy raktár.

Budapest, VII., Erzsébet-körút 20.
Árjegyzéket kívánára ingyen és bérmentve küldök. Vidéki meg-rendelések pontosan eszközöztetnek, nem tetsző árak kicserélők-nek, vagy a pénz visszatér.

A tizenkettedik óra ütött

a legesélyesebb magy. kir. szab. osztálysorsjáték

I. osztályának húzásához.

Nyereményhúzás visz-szavonhatatlanul már május 22. és 23-án, legközelebbi esítörtökön és pénteken

Legnagyobb nyeremény esetleg 1,000.000 (egy millió) korona

Az I. osztályú sorsjegyek tervezési árai:
Egy egész eredeti sorsjegy 6.- frt vagy 12.- korona.
Egy fél " " " 3.- " " 6.- " "
Egy negyed " " " 1.50 " " 3.- " "
Egy nyolcad " " " .75 " " 1.50 " "

Az eredeti sorsjegyeket utánvétellel vagy az összegnek postautalványon történő befizetése ellenében küldjük szét.
Kérjük nagybecsű megrendelését hozzánk azonnal beküldeni, mi-után a húzás már május hó 22-én kezdődik.
Teljes tisztelettel

Török A. és Tsa bankháza

BUDAPEST.

Legnagyobb detail osztálysorsjáték-üzlet.
Osztálysorsjáték-osztályunk főáruadái:

Füzetlet:
1. VI., Teréz-körút 46/c. a nyugoti pályaudvar közelé-ben. Telefon: 24-27.
Fiókok:
a Daák-tér közelében. Telefon: 11-58.
a múgyetem átkelőjében. Telefon: 20-67.
a Royal-szállóval szemben. Telefon: 674.
a Rókus-kórházzal szemben.

Gaedicke szerencsegyűjtődéje

kimutathatólag a legtöbb nyereményt fizette ki.

A május 22. és 23-iki húzás-hoz ajánl osztálysorsjegyeket

egész fél negyed nyolcad
12.- 6.- 3.- 1.50 koronáért

az összeg beküldése, esetleg utánvétel mellett

GAEDICKE A.

Budapest, Kossuth Lajos-utca 11.

Most jelent meg!

Latin-magyar Zsebszótár

középiskolák számára.

Szerkesztette
SCHMIDT JÓZSEF
Állami főgymn. tanár.

I. rész: Latin-magyar. Ára vászonkötésben 2 korona.

A Schmidt József-féle latin-magyar zsebszótár aránylag kis helyen mindent nyújtja, a mire a tanulóknak szüksége van. Schmidt szótára nem hagyja a tanuló kérdéseit sohasem felelet nélkül, mert előtte épen csak a kérdések lebegtek folyton munkája készítésénél. Minden egyes szócskának megjelözték, hogy a könyve felett görnyedő tanítóra gondolt a szerző, ennek a szemével igyekszett látni, egyre arra gondolt, hogy ennek munkáját könnyítse.
Meg vagyunk győződve, hogy ezt a szaktanárok is fel fogják ismerni és úgy a tanítás, mint a tanuló szempontjából maguk fogják legjobban előmozdítani az értékes munkának gyors elterjedését. Ez a munkájuk annál könnyebb lesz, mert a díszes vaszonkötésű, nyomdailag is szép kiállítású, a szemre nézve kellemes betűkkel szedett szótár ára mindössze 2 korona.
A Magyar-latin rész sajtó alatt van.

Megjelent és kapható az „ATHENAEUM“ irod. és nyomdai részvénytársulatnál Budapesten, VII., Kerepesi-ut 54. sz.

